

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY 2009/73/WE**z dnia 13 lipca 2009 r.****dotycząca wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego i uchylająca dyrektywę 2003/55/WE****(Tekst mający znaczenie dla EOG)**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 47 ust. 2 oraz art. 55 i art. 95,

uwzględniając wniosek Komisji,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Regionów ⁽²⁾,stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w art. 251 Traktatu ⁽³⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Rynek wewnętrzny gazu ziemnego, który od 1999 r. jest stopniowo realizowany w całej Wspólnocie, ma na celu zapewnienie prawdziwej możliwości wyboru wszystkim konsumentom w Unii Europejskiej, bez względu na to czy są to obywatele, czy przedsiębiorstwa, stworzenie nowych możliwości gospodarczych oraz zwiększenie poziomu handlu transgranicznego, aby osiągnąć w ten sposób zwiększenie wydajności, konkurencyjne ceny i wyższe standardy usług oraz przyczynić się do bezpieczeństwa dostaw i stabilności.
- (2) Dyrektywa 2003/55/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 czerwca 2003 r. dotycząca wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego ⁽⁴⁾ wniosła znaczący wkład w tworzenie takiego rynku wewnętrznego gazu ziemnego.
- (3) Wolności, jakie Traktat gwarantuje obywatelom Unii — między innymi swobodny przepływ towarów, swoboda przedsiębiorczości oraz prawo do swobodnego świadczenia usług — są możliwe do osiągnięcia jedynie w warunkach w pełni otwartego rynku, który umożliwia wszystkim konsumentom swobodny wybór dostawców, a wszystkim dostawcom — swobodną realizację dostaw dla swoich odbiorców.
- (4) Istnieją jednak obecnie we Wspólnocie przeszkody w sprzedaży gazu na równych warunkach oraz bez dyskryminacji lub niekorzystnych warunków. W szczególności nie we wszystkich państwach członkowskich istnieje już niedyskryminacyjny dostęp do sieci oraz równie skuteczny nadzór regulacyjny.

⁽¹⁾ Dz.U. C 211 z 19.8.2008, s. 23.⁽²⁾ Dz.U. C 172 z 5.7.2008, s. 55.⁽³⁾ Opinia Parlamentu Europejskiego z dnia 9 lipca 2008 r. (dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym), wspólne stanowisko Rady z dnia 9 stycznia 2009 r. (Dz.U. C 70 E z 24.3.2009, s. 37) oraz stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 22 kwietnia 2009 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym). Decyzja Rady z dnia 25 czerwca 2009 r.⁽⁴⁾ Dz.U. L 176 z 15.7.2003, s. 57.

- (5) W komunikacie Komisji z dnia 10 stycznia 2007 r. zatytułowanym „Polityka energetyczna dla Europy” zwrócono uwagę na zasadnicze znaczenie dokończenia budowy rynku wewnętrznego gazu ziemnego oraz stworzenia równych warunków działania dla wszystkich przedsiębiorstw gazowych mających siedzibę we Wspólnocie. Komunikaty Komisji z dnia 10 stycznia 2007 r. zatytułowane „Perspektywy rynku wewnętrznego energii elektrycznej i gazu” oraz „Dochodzenie w ramach art. 17 rozporządzenia (WE) nr 1/2003 w odniesieniu do europejskich sektorów gazu i energii elektrycznej (raport końcowy)” wykazały, że obecne zasady i środki nie zapewniają niezbędnych ram dla osiągnięcia celu, jakim jest właściwie funkcjonujący rynek wewnętrzny.

- (6) Bez skutecznego oddzielenia sieci od działalności w zakresie produkcji i dostaw („skuteczny rozdział”), istnieje ryzyko dyskryminacji nie tylko w zakresie eksploatacji sieci, ale także w zakresie środków zachęcających przedsiębiorstwa zintegrowane pionowo do dokonywania stosownych inwestycji w swoje sieci.

- (7) Zasady dotyczące rozdziału prawnego i funkcjonalnego przewidziane w dyrektywie 2003/55/WE nie doprowadziły jednak do skutecznego wydzielenia operatorów systemów przesyłowych. Na posiedzeniu w dniach 8 i 9 marca 2007 r. Rada Europejska wezwała w związku z tym Komisję do opracowania wniosków legislacyjnych w zakresie „skutecznego oddzielenia działalności w zakresie dostaw i produkcji od eksploatacji sieci”.

- (8) Skuteczny rozdział może zostać zapewniony jedynie poprzez wyeliminowanie środków zachęcających przedsiębiorstwa zintegrowane pionowo do stosowania dyskryminacji wobec konkurentów w odniesieniu do dostępu do sieci oraz w zakresie inwestycji. Rozdział własności — który należy rozumieć jako wyznaczenie właściciela sieci na operatora systemu i zachowanie jego niezależności od wszelkich interesów związanych z dostawami i produkcją, jest wyraźnie skutecznym i stabilnym sposobem na rozwiązanie nieodłącznego konfliktu interesów oraz zapewnienie bezpieczeństwa dostaw. Z tej przyczyny Parlament Europejski w swojej rezolucji z dnia 10 lipca 2007 r. w sprawie perspektywy rynku wewnętrznego energii elektrycznej i gazu ⁽⁵⁾ nawiązał do rozdziału własności na poziomie przesyłu jako najskuteczniejszego narzędzia promowania inwestycji w infrastrukturę w niedyskryminacyjny sposób, sprawiedliwego dostępu do sieci dla nowych podmiotów oraz przejrzystego rynku. Zgodnie z zasadami rozdziału własności, państwa członkowskie powinny być zobowiązane do zapewnienia, aby ta sama osoba lub te same osoby nie były uprawnione do sprawowania kontroli nad przedsiębiorstwem produkującym lub dostarczającym gaz i jednocześnie do sprawowania kontroli lub wykonywania jakichkolwiek praw względem operatora

⁽⁵⁾ Dz.U. C 175 E z 10.7.2008, s. 206.

- systemu przesyłowego lub systemu przesyłowego. Z drugiej strony, sprawowanie kontroli nad systemem przesyłowym lub nad operatorem systemu przesyłowego powinno wykluczać możliwość sprawowania kontroli lub wykonywania jakichkolwiek praw względem przedsiębiorstwa produkującego lub dostarczającego gaz. W ramach tych ograniczeń, przedsiębiorstwo produkujące lub dostarczające gaz powinno móc posiadać udziały mniejszościowe w operatorze systemu przesyłowego lub w systemie przesyłowym.
- (9) Każdy system rozdziału powinien skutecznie eliminować wszelkie konflikty interesów między producentami, dostawcami i operatorami systemów przesyłowych, aby stworzyć zachęty do niezbędnych inwestycji i zagwarantować dostęp nowych podmiotów wchodzących na rynek w ramach przejrzystego i skutecznego systemu regulacyjnego, i nie powinien tworzyć zbyt kosztownego systemu regulacyjnego dla krajowych organów regulacyjnych.
- (10) Definicja pojęcia „kontrola” przejęta jest z rozporządzenia Rady (WE) nr 139/2004 z dnia 20 stycznia 2004 r. w sprawie kontroli koncentracji przedsiębiorstw (rozporządzeniem WE w sprawie kontroli łączenia przedsiębiorstw) ⁽¹⁾.
- (11) Ponieważ w ramach rozdziału własności wymagana jest w niektórych przypadkach restrukturyzacja przedsiębiorstw, państwom członkowskim, które podejmą decyzję o wdrożeniu rozdziału własności, należy przyznać dodatkowy czas na zastosowanie odpowiednich przepisów. Ze względu na pionowe powiązania między sektorami energii elektrycznej i gazu, przepisy dotyczące rozdziału powinny mieć zastosowanie do obu sektorów.
- (12) W celu zapewnienia, zgodnie z zasadami rozdziału własności, całkowitej niezależności eksploatacji sieci od interesów związanych z dostawami i produkcją oraz uniemożliwienia wymiany jakichkolwiek informacji poufnych, ta sama osoba nie powinna pełnić funkcji członka zarządów zarówno operatora systemu przesyłowego lub systemu przesyłowego, jak też przedsiębiorstwa prowadzącego działalność w zakresie produkcji lub dostaw. Z tego samego powodu ta sama osoba nie powinna być upoważniona do wyznaczania członków zarządów operatora systemu przesyłowego lub systemu przesyłowego oraz sprawowania kontroli lub wykonywania jakichkolwiek praw względem przedsiębiorstwa produkującego lub dostarczającego gaz.
- (13) Ustanowienie operatora systemu lub operatora przesyłu niezależnych od interesów związanych z dostawami i produkcją, powinno umożliwić przedsiębiorstwu zintegrowanemu pionowo utrzymanie własności aktywów sieci przy jednoczesnym zapewnieniu skutecznego oddzielenia interesów, pod warunkiem że ten niezależny operator systemu lub ten niezależny operator przesyłu pełni wszystkie funkcje operatora systemu, oraz że wprowadzone zostaną szczegółowe uregulowania oraz szeroko zakrojone mechanizmy kontroli regulacyjnej.
- (14) W przypadku gdy w dniu 3 września 2009 r. przedsiębiorstwo będące właścicielem systemu przesyłowego jest częścią przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, państwa członkowskie powinny otrzymać możliwość wyboru pomiędzy rozdziałem własności a ustanowieniem operatora systemu lub operatora przesyłu niezależnego od interesów związanych z dostawami i produkcją.
- (15) W celu pełnego zabezpieczenia interesów wspólników lub akcjonariuszy przedsiębiorstw zintegrowanych pionowo, państwa członkowskie powinny mieć również możliwość wyboru między wdrożeniem rozdziału własności w drodze bezpośredniego zbycia lub też poprzez podział udziałów lub akcji przedsiębiorstwa zintegrowanego na udziały lub akcje pozostałych przedsiębiorstw dostarczających i produkujących gaz, pod warunkiem że spełnione zostały wymogi wynikające z rozdziału własności.
- (16) Pełna skuteczność opcji niezależnego operatora systemu lub niezależnego operatora przesyłu powinna zostać zapewniona poprzez szczegółowe zasady uzupełniające. Zasady dotyczące niezależnego operatora przesyłu zapewniają właściwe ramy regulacyjne gwarantujące sprawiedliwą konkurencję, wystarczające inwestycje, dostęp nowych podmiotów wchodzących na rynek oraz integrację rynków gazu. Skuteczny rozdział w oparciu o przepisy dotyczące niezależnego operatora przesyłu powinien opierać się na zestawie środków natury organizacyjnej i środków dotyczących zarządzania operatorami systemów przesyłowych oraz na zestawie środków dotyczących inwestycji, przyłączania do sieci nowych zdolności produkcyjnych i integracji rynku poprzez współpracę regionalną. Niezależność operatora przesyłu powinna również zostać zapewniona między innymi poprzez wprowadzenie okresów przejściowych, podczas których w przedsiębiorstwie zintegrowanym pionowo nie prowadzi się działalności zarządczej lub innej odnośnej działalności umożliwiającej dostęp do takich samych informacji, jakie uzyskać może osoba na stanowisku kierowniczym. Model skutecznego rozdziału oparty na niezależnym operatorze przesyłu spełnia wymogi ustalone na posiedzeniu Rady Europejskiej w dniach 8 i 9 marca 2007 r.
- (17) W celu rozwijania konkurencji na rynku wewnętrznym gazu, należy umożliwić dużym odbiorcom niebędącym gospodarstwami domowymi wybór ich dostawców, jak również podpisanie umów z kilkoma dostawcami w celu zabezpieczenia ich potrzeb w zakresie gazu. Odbiorców tych należy chronić przed klauzulami wyłączności, które mają na celu wyeliminowanie konkurencyjnych lub uzupełniających ofert.

⁽¹⁾ Dz.U. L 24 z 29.1.2004, s. 1.

- (18) Państwo członkowskie ma prawo do opowiedzenia się za całkowitym rozdziałem własności na swoim terytorium. W przypadku gdy państwo członkowskie skorzystało z tego prawa, przedsiębiorstwo nie ma prawa do ustanowienia niezależnego operatora systemu lub niezależnego operatora przesyłu. Ponadto przedsiębiorstwa prowadzące jakąkolwiek działalność w zakresie produkcji lub dostaw nie mogą bezpośrednio ani pośrednio sprawować kontroli ani wykonywać jakichkolwiek praw względem operatora systemu przesyłowego z państwa członkowskiego, które opowiedziało się za całkowitym rozdziałem własności.
- (19) Na mocy niniejszej dyrektywy, na rynku wewnętrznym gazu ziemnego istnieć będą różne rodzaje organizacji rynku. Środki, które państwa członkowskie mogłyby podjąć w celu zapewnienia równych warunków działania, powinny być oparte na nadrzędnych względach interesu ogólnego. Zgodność środków z Traktatem oraz z prawem wspólnotowym należy konsultować z Komisją.
- (20) Przy wdrażaniu skutecznego rozdziału należy przestrzegać zasady niedyskryminacji między sektorem publicznym i prywatnym. W tym celu ta sama osoba, samodzielnie lub wspólnie z innymi podmiotami, nie powinna móc sprawować kontroli lub wykonywać jakichkolwiek praw — naruszając przy tym zasady rozdziału własności lub opcję niezależnego operatora systemu — w odniesieniu do składu, głosowania lub decyzji organów zarówno operatorów systemów przesyłowych lub systemów przesyłowych, jak i przedsiębiorstw dostarczających lub produkujących gaz. W odniesieniu do rozdziału własności oraz opcji niezależnego operatora systemu — pod warunkiem że dane państwo członkowskie jest w stanie wykazać, że wymóg jest spełniony — dwa odrębne podmioty publiczne powinny móc kontrolować, z jednej strony, działalność w zakresie produkcji i dostaw oraz, z drugiej strony, działalność przesyłową.
- (21) W pełni skuteczne oddzielenie działalności sieciowej od działalności w zakresie dostaw i produkcji powinno mieć zastosowanie w całej Wspólnocie, zarówno wobec przedsiębiorstw ze Wspólnoty, jak i tych spoza Wspólnoty. W celu zapewnienia, aby działalność sieciowa oraz działalność w zakresie dostaw i produkcji w całej Wspólnocie były od siebie niezależne, organy regulacyjne powinny zostać uprawnione do odmowy przyznania certyfikacji operatorom systemów przesyłowych, którzy nie spełniają kryteriów rozdziału. Aby zapewnić konsekwentne stosowanie tych zasad na całym obszarze Wspólnoty, organy regulacyjne powinny w jak najwyższym stopniu uwzględniać opinię Komisji przy podejmowaniu decyzji w sprawie certyfikacji. Ponadto w celu zapewnienia przestrzegania zobowiązań międzynarodowych Wspólnoty oraz solidarności i bezpieczeństwa energetycznego we Wspólnocie, Komisja powinna mieć prawo do wydawania opinii w sprawie certyfikacji w odniesieniu do właściciela systemu przesyłowego lub operatora systemu przesyłowego kontrolowanego przez osobę lub osoby z kraju trzeciego lub z krajów trzecich.
- (22) Bezpieczeństwo dostaw energii stanowi jeden z zasadniczych elementów bezpieczeństwa publicznego i w związku z tym jest ściśle powiązane ze sprawnym funkcjonowaniem rynku wewnętrznego gazu oraz z integracją odizolowanych rynków gazu państw członkowskich. Gaz może dotrzeć do obywateli Unii wyłącznie za pośrednictwem sieci. Funkcjonujące otwarte rynki gazu oraz, w szczególności, sieci i inne aktywa związane z dostawami gazu, są istotne dla bezpieczeństwa publicznego, konkurencyjności gospodarki oraz dobrobytu obywateli Unii. Osobom z krajów trzecich należy zatem zezwolić na kontrolowanie systemu przesyłowego lub operatora systemu przesyłowego jedynie wtedy, gdy spełniają one wymogi skutecznego rozdziału, które mają zastosowanie we Wspólnocie. Bez uszczerbku dla zobowiązań międzynarodowych Wspólnoty, Wspólnota uważa, że sektor systemów przesyłowych gazu ma bardzo duże znaczenie dla Wspólnoty i dlatego niezbędne są dodatkowe zabezpieczenia w odniesieniu do zachowania bezpieczeństwa dostaw energii do Wspólnoty, aby uniknąć wszelkich zagrożeń dla porządku i bezpieczeństwa publicznego we Wspólnocie oraz dla dobrobytu obywateli Unii. Bezpieczeństwo dostaw energii do Wspólnoty wymaga w szczególności oceny niezależności eksploatacji sieci, poziomu uzależnienia Wspólnoty oraz poszczególnych państw członkowskich od dostaw energii z krajów trzecich oraz traktowania zarówno krajowego, jak i zagranicznego handlu energią oraz inwestycji w energię przez dany kraj trzeci. Bezpieczeństwo dostaw należy zatem ocenić w świetle okoliczności faktycznych każdego przypadku, a także w świetle praw i obowiązków wynikających z prawa międzynarodowego, w szczególności z umów międzynarodowych zawartych między Wspólnotą a danym krajem trzecim. W stosownych przypadkach zachęca się Komisję do przedkładania zaleceń dotyczących negocjowania stosownych umów z krajami trzecimi, obejmujących kwestie bezpieczeństwa dostaw energii do Wspólnoty, lub do włączenia niezbędnych kwestii w ramy innych negocjacji z tymi krajami trzecimi.
- (23) Należy podjąć dalsze środki w celu zapewnienia przejrzystych i niedyskryminacyjnych taryf za dostęp do transportu. Taryfy te powinny być stosowane wobec wszystkich użytkowników na niedyskryminacyjnych zasadach. W przypadku gdy instalacje magazynowe, pojemności magazynowe gazociągów lub usługi pomocnicze funkcjonują na wystarczająco konkurencyjnym rynku, dostęp mógłby być przyznawany na podstawie przejrzystych i niedyskryminacyjnych mechanizmów rynkowych.
- (24) Niezbędne jest zapewnienie niezależności operatorów systemu magazynowania, tak, aby usprawnić dostęp stron trzecich do instalacji magazynowych, które są konieczne z technicznego lub ekonomicznego punktu widzenia dla zapewnienia skutecznego dostępu do systemu w celu realizacji dostaw do odbiorców. Za właściwe uznaje się zatem rozwiązanie, w którym instalacje magazynowe prowadzone są przez podmioty prawnie odrębne, posiadające skuteczne prawo do podejmowania decyzji odnoszących się do aktywów koniecznych dla utrzymania, eksploatacji i rozbudowy instalacji magazynowych. Niezbędne jest również zwiększenie jawności w zakresie zdolności magazynowej oferowanej stronom trzecim poprzez zobowiązanie państw członkowskich do sprecyzowania i opublikowania

- niedyskryminacyjnych, jasnych ram, które określą odpowiedni system regulacyjny odnoszący się do instalacji magazynowych. Obowiązek ten nie powinien powodować konieczności podjęcia nowej decyzji w sprawie systemów dostępu, lecz powinien poprawić przejrzystość w odniesieniu do systemu dostępu do instalacji magazynowych. Wymogi dotyczące poufności w odniesieniu do informacji handlowych podlegających szczególnej ochronie są szczególnie ważne w przypadku danych o charakterze strategicznym lub w przypadku gdy istnieje tylko jeden użytkownik instalacji magazynowej.
- (25) Niedyskryminacyjny dostęp do sieci dystrybucyjnej decyduje o dostępie dostawcy do odbiorców na poziomie detalicznym. Możliwości stosowania dyskryminacji w zakresie dostępu stron trzecich oraz inwestycji są jednak mniejsze na poziomie dystrybucji niż na poziomie przesyłu, gdzie ograniczenia i wpływ interesów związanych z produkcją są zazwyczaj większe niż na poziomie dystrybucji. Ponadto wymóg rozdziału prawnego i funkcjonalnego operatorów systemów dystrybucyjnych zaczął obowiązywać, zgodnie z dyrektywą 2003/55/WE, dopiero od dnia 1 lipca 2007 r., zaś jego wpływ na rynek wewnętrzny gazu ziemnego w dalszym ciągu wymaga oceny. Obowiązujące obecnie zasady dotyczące rozdziału prawnego i funkcjonalnego mogą doprowadzić do skutecznego rozdziału, pod warunkiem że będą wyraźniej określone, właściwie wdrażane i ściśle monitorowane. W celu stworzenia równych warunków działania na poziomie detalicznym, należy monitorować działalność operatorów systemu dystrybucyjnego, zapobiegając tym samym wykorzystywaniu przez nich swojej integracji pionowej w odniesieniu do ich pozycji konkurencyjnej na rynku, zwłaszcza w stosunku do odbiorców będących gospodarstwami domowymi oraz małych odbiorców niebędących gospodarstwami domowymi.
- (26) Państwa członkowskie powinny podjąć konkretne środki w celu wsparcia szerszego stosowania biogazu i gazu z biomasy, których producenci powinni uzyskać niedyskryminacyjny dostęp do systemów gazowych, pod warunkiem że dostęp ten pozostaje niezmiennie zgodny z odpowiednimi przepisami technicznymi i normami bezpieczeństwa.
- (27) Aby uniknąć nakładania nieproporcjonalnie dużych obciążeń finansowych i administracyjnych na małych operatorów systemów dystrybucyjnych, państwa członkowskie powinny móc, w razie konieczności, zwolnić przedsiębiorstwa, których to dotyczy, ze spełniania prawnych wymogów rozdziału dystrybucji.
- (28) W przypadku gdy zamknięty system dystrybucji wykorzystywany jest w celu zapewnienia optymalnej wydajności zintegrowanych dostaw energii wymagających szczególnych standardów funkcjonowania lub gdy zamknięty system dystrybucji utrzymywany jest głównie do użytku jego właściciela, powinno być możliwe zwolnienie operatora systemu dystrybucji z obowiązków, które stanowiłyby nadmierne obciążenie administracyjne ze względu na szczególnie charakterystyczny stosunek między operatorem systemu dystrybucji a użytkownikami systemu. Zakłady przemysłowe, obiekty handlowe lub miejsca świadczenia wspólnych usług, takie jak budynki stacji kolejowych, lotniska, szpitale, duże obiekty kempingowe ze zintegrowaną infrastrukturą lub zakłady przemysłu chemicznego mogą obejmować zamknięte systemy dystrybucji ze względu na specjalistyczny charakter ich działalności.
- (29) Dyrektywa 2003/55/WE wprowadziła wymóg, aby państwa członkowskie ustanowiły organy regulacyjne posiadające szczególne uprawnienia. Z doświadczenia wynika jednak, że na przeszkodzie skuteczności regulacji stoi często brak niezależności organów regulacyjnych od rządu, a także niewystarczające uprawnienia i swoboda uznania. Z tego powodu Rada Europejska, na swoim posiedzeniu w dniach 8 i 9 marca 2007 r., wezwała Komisję do opracowania wniosków legislacyjnych przewidujących dalszą harmonizację uprawnień i wzmocnienie niezależności krajowych organów regulacji energetyki. Należy umożliwić, aby tym krajowym organom regulacyjnym mógł podlegać zarówno sektor elektroenergetyczny, jak i sektor gazowy.
- (30) Jeżeli rynek wewnętrzny gazu ziemnego ma właściwie funkcjonować, organy regulacji energetyki powinny móc podejmować decyzje dotyczące wszelkich istotnych kwestii regulacyjnych oraz być w pełni niezależne od jakichkolwiek innych interesów publicznych lub prywatnych. Nie wyklucza to możliwości stosowania kontroli sądowej ani nadzoru parlamentarnego zgodnie z prawem konstytucyjnym państw członkowskich. Ponadto zatwierdzanie budżetu organu regulacyjnego przez krajowego prawodawcę nie stanowi przeszkody dla autonomii budżetowej. Przepisy dotyczące autonomii w wykonywaniu budżetu przyznanego organowi regulacyjnemu powinny być wdrożone w ramach określonych przez krajowe ustawy i zasady budżetowe. Przyczyniając się do niezależności krajowego organu regulacyjnego od wszelkich interesów politycznych lub gospodarczych poprzez odpowiedni system rotacji, państwa członkowskie powinny mieć możliwość należytego uwzględniania dostępności zasobów ludzkich i wielkości zarządu.
- (31) W celu zapewnienia skutecznego dostępu do rynku wszystkim jego uczestnikom, łącznie z nowymi podmiotami wchodzącymi na rynek, niezbędne są niedyskryminacyjne i odzwierciedlające koszty mechanizmy bilansowania. Powinno to zostać osiągnięte poprzez ustanowienie przejrzystych mechanizmów rynkowych dla dostaw i zakupu gazu, niezbędnego w ramach wymogów bilansowania. Krajowe organy regulacyjne powinny odgrywać aktywną rolę w celu zapewnienia, aby taryfy za bilansowanie były niedyskryminacyjne i odzwierciedlały koszty. Jednocześnie należy zapewnić stosowne zachęty do zbilansowania gazu dostarczanego do systemu i odbieranego z systemu oraz do unikania zagrożenia dla systemu.

- (32) Krajowe organy regulacyjne powinny móc ustalać lub zatwierdzać taryfy lub metody stosowane do kalkulacji taryf w oparciu o propozycje operatora systemu przesyłowego lub operatora(-ów) systemu dystrybucyjnego albo operatora systemu skroplonego gazu ziemnego (LNG), lub w oparciu o propozycje uzgodnione między tym(-i) operatorem(-ami) i użytkownikami sieci. Wykonując te zadania, krajowe organy regulacyjne powinny zapewnić, aby taryfy przesyłowe i dystrybucyjne były niedyskryminacyjne i odzwierciedlały koszty, a także powinny uwzględniać długoterminowe marginalne koszty sieci, których uniknięto dzięki zastosowaniu środków zarządzania popytem.
- (33) Organy regulacji energetyki powinny posiadać uprawnienia do wydawania wiążących decyzji w odniesieniu do przedsiębiorstw gazowych oraz do nakładania skutecznych, proporcjonalnych i odstrasżających sankcji na przedsiębiorstwa gazowe, które nie wywiązują się ze swoich obowiązków lub do zaproponowania właściwemu sądowi nałożenia na nie takich sankcji. Organom regulacyjnym należy również przyznać — niezależnie od stosowania zasad konkurencji — uprawnienia do podejmowania decyzji w sprawie stosownych środków zapewnających odbiorcom korzyści poprzez wspieranie skutecznej konkurencji niezbędnej dla właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego gazu ziemnego. Ustanowienie programów liberalizacji jest jednym z możliwych środków, które można użyć w celu promowania skutecznej konkurencji i zapewniania właściwego funkcjonowania rynku. Organom regulacji energetyki należy również przyznać uprawnienia do zapewniania wysokich standardów usługi publicznej w zgodzie z otwarciem rynku, ochrony odbiorców wrażliwych, a także pełnej skuteczności środków w zakresie ochrony konsumentów. Przepisy te powinny pozostawać bez uszczerbku zarówno dla uprawnień Komisji w zakresie stosowania zasad konkurencji, w tym również badania operacji łączenia przedsiębiorstw o wymiarze wspólnotowym, jak i dla zasad dotyczących rynku wewnętrznego, takich jak swobodny przepływ kapitału. Niezależnym organem, do którego ma prawo odwołać się strona, której dotyczy decyzja krajowego organu regulacji energetyki, mógłby być sąd lub inny organ sądowy uprawniony do przeprowadzania kontroli sądowej.
- (34) Wszelka harmonizacja uprawnień krajowych organów regulacyjnych powinna obejmować uprawnienia do tworzenia zachęt dla przedsiębiorstw gazowych oraz uprawnienia do nakładania na przedsiębiorstwa gazowe skutecznych, proporcjonalnych i odstrasżających sankcji lub do zaproponowania właściwemu sądowi nałożenia takich sankcji. Ponadto organy regulacyjne powinny posiadać uprawnienia do żądania stosownych informacji od przedsiębiorstw gazowych, do prowadzenia odpowiednich i wyczerpujących dochodzeń oraz do rozstrzygania sporów.
- (35) Inwestycje w istotną nową infrastrukturę powinny być stanowczo promowane, przy jednoczesnym zapewnieniu właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego gazu ziemnego. W celu zwiększenia korzystnego wpływu projektów infrastrukturalnych objętych zwolnieniem na konkurencję i bezpieczeństwo dostaw, należy zbadać zainteresowanie ze strony rynku podczas fazy planowania projektu, jak również wdrożyć zasady zarządzania ograniczeniami. W przypadku gdy infrastruktura znajduje się na terytorium więcej niż jednego państwa członkowskiego, Agencja ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki, ustanowiona na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 713/2009 z dnia 13 lipca 2009 r. ustanawiającego Agencję ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki ⁽¹⁾ („Agencja” powinna) rozpatrywać — jako najwyższa instancja — wnioski o zwolnienie, w celu lepszego uwzględnienia następstw transgranicznych oraz ułatwienia obsługi administracyjnej. Ponadto uwzględniając szczególny profil ryzyka tego rodzaju dużych projektów infrastrukturalnych objętych zwolnieniem, należy umożliwić czasowe przyznawanie częściowych zwolnień przedsiębiorstw mających interesy związane z dostawami i produkcją w odniesieniu do zasad rozdziału dla danych projektów. Możliwość czasowego zwolnienia powinna mieć zastosowanie, z przyczyn związanych z bezpieczeństwem dostaw, w szczególności do nowych gazociągów w obrębie Wspólnoty, transportujących gaz z krajów trzecich do Wspólnoty. Zwolnienia przyznane na mocy dyrektywy 2003/55/WE nadal mają zastosowanie do przewidzianego dnia wygaśnięcia, zgodnie z decyzją o przyznaniu zwolnienia.
- (36) Rynek wewnętrzny gazu ziemnego ponosi konsekwencje braku płynności i przejrzystości, który stoi na przeszkodzie skutecznej alokacji zasobów, zabezpieczeniu przed ryzykiem oraz wejściu na rynek nowych podmiotów. Niezbędne jest zwiększenie zaufania do rynku, jego płynności oraz zwiększenie liczby uczestników rynku, dlatego też należy zwiększyć nadzór regulacyjny nad przedsiębiorstwami prowadzącymi działalność w zakresie dostaw gazu. Wymogi takie powinny pozostać bez uszczerbku oraz być zgodne z istniejącym prawem wspólnotowymi dotyczącymi rynków finansowych. Niezbędna jest współpraca między organami regulacji energetyki i organami nadzoru rynków finansowych, w celu umożliwienia każdemu z nich wzajemnego zapoznania się z ogólną sytuacją na odnośnych rynkach.
- (37) Gaz ziemny importuje się do Wspólnoty głównie i w coraz większym stopniu z krajów trzecich. Prawo wspólnotowe powinno uwzględniać właściwości gazu ziemnego, takie jak pewne strukturalne braki elastyczności wynikające z koncentracji dostawców, długoterminowe umowy oraz brak płynności na poziomie detalicznym. W związku z tym konieczna jest większa przejrzystość, w tym w odniesieniu do ustalania cen.
- (38) Przed przyjęciem przez Komisję wytycznych określających dalsze wymogi w zakresie prowadzenia dokumentacji, Agencja oraz Komitet Europejskich Organów Nadzoru nad Papierami Wartościowymi („CESR”) ustanowiony decyzją Komisji 2009/77/WE ⁽²⁾ powinny porozumieć się z Komisją i doradzać jej w sprawie treści wytycznych.

(1) Zob. s. 1 niniejszego Dziennika Urzędowego.

(2) Dz.U. L 25 z 29.1.2009, s. 18.

Agencja i CESR powinny również współpracować w celu przeprowadzenia dalszej analizy oraz doradzania w odniesieniu do kwestii, czy transakcje w ramach umów na dostawę gazu oraz derywaty gazowe powinny podlegać wymogom w zakresie zachowania przejrzystości przed lub po zawarciu transakcji, a jeżeli tak, jaka powinna być treść tych wymogów.

- (39) Państwa członkowskie lub — w przypadku gdy państwo członkowskie tak postanowiło — organ regulacyjny, powinny zachęcać do opracowywania umów na dostawę przerywalne.
- (40) Mając na uwadze bezpieczeństwo dostaw, równowaga podaży i popytu w poszczególnych państwach członkowskich powinna być monitorowana, a w następstwie tego monitoringu powinno zostać sporządzone sprawozdanie o sytuacji na poziomie Wspólnoty, przy uwzględnieniu zdolności połączeń wzajemnych między poszczególnymi obszarami. Taki monitoring powinien być przeprowadzony wystarczająco wcześniej, aby umożliwić podjęcie właściwych środków w razie naruszenia bezpieczeństwa dostaw. Budowa oraz utrzymywanie niezbędnej infrastruktury sieciowej, łącznie ze zdolnością połączeń wzajemnych, powinny przyczynić się do zapewnienia stabilnych dostaw gazu.
- (41) Państwa członkowskie powinny zapewnić, uwzględniając niezbędne wymagania jakościowe, niedyskryminacyjny dostęp do systemu gazowego dla biogazu oraz gazu z biomasy lub innych rodzajów gazu, pod warunkiem, aby dostęp ten był stale zgodny z zasadami technicznymi i normami bezpieczeństwa. Te zasady i normy powinny zapewniać technicznie wykonalne i bezpieczne wprowadzanie gazów do systemu gazowego i transport tych gazów systemem gazowym oraz powinny uwzględniać charakterystykę chemiczną tych gazów.
- (42) Umowy długoterminowe będą nadal stanowić ważny element dostaw gazu w państwach członkowskich i powinny zostać utrzymane jako opcja dla przedsiębiorstw dostarczających gaz, o ile nie są sprzeczne z celami niniejszej dyrektywy i są zgodne z Traktatem, w tym z zasadami konkurencji. Niezbędne jest zatem uwzględnianie umów długoterminowych przy planowaniu zdolności dostawczych i transportowych przedsiębiorstw gazowych.
- (43) Aby zapewnić utrzymanie wysokich standardów usługi publicznej we Wspólnocie, Komisja powinna być regularnie powiadamiana o wszelkich środkach podejmowanych przez państwa członkowskie dla osiągnięcia celów niniejszej dyrektywy. Komisja powinna regularnie publikować sprawozdanie analizujące środki podjęte na poziomie krajowym dla osiągnięcia celów związanych z usługą publiczną oraz porównujące ich skuteczność, w celu opracowania zaleceń dotyczących środków, jakie należy podjąć na poziomie krajowym dla osiągnięcia wysokich standardów usług publicznych. Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby odbiorcy, gdy są podłączeni do systemu gazowego, byli informowani o swoich prawach do dostaw gazu ziemnego o określonej jakości po uzasadnionych cenach. Środki przyjmowane przez państwa członkowskie w celu ochrony odbiorców końcowych mogą różnić się od siebie w zależności od tego, czy dotyczą odbiorców będących gospodarstwami domowymi, czy też małych i średnich przedsiębiorstw.
- (44) Przestrzeganie wymogów usługi publicznej jest podstawowym wymogiem niniejszej dyrektywy, ważne jest więc, aby wspólne minimalne standardy, przestrzegane przez wszystkie państwa członkowskie, zostały określone w niniejszej dyrektywie, z uwzględnieniem celów wspólnej ochrony, bezpieczeństwa dostaw, ochrony środowiska i równoważnych poziomów konkurencji we wszystkich państwach członkowskich. Ważne jest, aby wymogi usługi publicznej podlegały interpretacji na poziomie krajowym, uwzględniając uwarunkowania krajowe i pod warunkiem przestrzegania prawa wspólnotowego.
- (45) Państwa członkowskie powinny mieć możliwość wdrażania środków mających na celu osiągnięcie celów spójności społecznej i gospodarczej, obejmujących w szczególności zapewnienie odpowiednich bodźców ekonomicznych przy użyciu, w stosownych przypadkach, wszelkich istniejących narzędzi krajowych i wspólnotowych. Narzędzia te mogą obejmować mechanizmy zobowiązań dla zagwarantowania koniecznych inwestycji.
- (46) W zakresie, w jakim środki podjęte przez państwa członkowskie w celu spełnienia obowiązków użyteczności publicznej stanowią pomoc państwa, zgodnie z art. 87 ust. 1 Traktatu, istnieje obowiązek zgłoszenia ich Komisji wynikający z art. 88 ust. 3 Traktatu.
- (47) Wymogi usługi publicznej oraz związane z nimi wspólne minimalne standardy muszą być w dalszym ciągu wzmocniane w celu zapewnienia, aby wszyscy konsumenci, w szczególności odbiorcy wrażliwi, mogli odnieść korzyści wynikające z konkurencji i sprawiedliwych cen. Wymogi usługi publicznej należy określać na poziomie krajowym, z uwzględnieniem sytuacji krajowej; prawo wspólnotowe powinno być jednak przestrzegane przez państwa członkowskie. Obywatele Unii oraz, w przypadku gdy państwa członkowskie uznają to za stosowne, małe przedsiębiorstwa powinny móc korzystać z obowiązków użyteczności publicznej, zwłaszcza w odniesieniu do bezpieczeństwa dostaw i uzasadnionych taryf. Kluczowym aspektem dostaw dla odbiorców jest dostęp do obiektywnych i przejrzystych danych na temat zużycia. Dlatego też konsumenci powinni mieć dostęp do swoich danych na temat zużycia oraz związanych z nimi cen i kosztów usług, tak by mogli zwracać się do konkurentów o składanie ofert w oparciu o te dane. Konsumenci powinni również mieć prawo do odpowiedniej informacji o własnym zużyciu energii. Przedpłaty powinny odzwierciedlać prawdopodobne zużycie gazu ziemnego, a różne systemy płatności powinny być niedyskryminacyjne. Wystarczająco często przekazywane odbiorcom informacje na temat kosztów energii będą stwarzać zachęty do oszczędności energii, gdyż dzięki nim odbiorcy uzyskają bezpośrednie informacje zwrotne dotyczące skutków inwestycji w energooszczędne rozwiązania oraz skutków zmiany przyzwyczajzeń.

- (48) Interesy konsumentów powinny być głównym elementem niniejszej dyrektywy, a zapewnienie jakości usługi powinno być głównym zadaniem przedsiębiorstw gazowych. Należy umocnić i zagwarantować istniejące prawa konsumentów, które powinny obejmować większą przejrzystość. Ochrona konsumentów powinna zapewniać wszystkim konsumentom na jak najszerszym obszarze Wspólnoty korzystanie z konkurencyjnego rynku. Państwa członkowskie lub — w przypadku gdy państwo członkowskie tak postanowiło — organy regulacyjne, powinny egzekwować prawa konsumentów.
- (49) Konsumenci powinni mieć dostęp do jasnych i zrozumiałych informacji na temat ich praw w odniesieniu do sektora energetycznego. Po konsultacji z właściwymi zainteresowanymi stronami, w tym z państwami członkowskimi, krajowymi organami regulacyjnymi, organizacjami konsumentów i przedsiębiorstwami gazowymi, Komisja powinna sporządzić dostępną, łatwą w użyciu listę kontrolną konsumenta energii, dostarczającą konsumentom praktyczne informacje o ich prawach. Lista kontrolna konsumenta energii powinna być dostarczana wszystkim konsumentom oraz publicznie dostępna.
- (50) Ubóstwo energetyczne stanowi coraz większy problem we Wspólnocie. Dotknięte nim państwa członkowskie, które jeszcze tego nie zrobiły, powinny zatem opracować krajowe plany działań lub inne stosowne ramy pozwalające stawić czoła ubóstwu energetycznemu, zmierzające do obniżenia liczby osób cierpiących z jego powodu. W każdym przypadku państwa członkowskie powinny zapewnić niezbędne dostawy energii dla odbiorców wrażliwych. Mogłyby przy tym zastosować zintegrowane podejście, takie jak w ramach polityki socjalnej, a wdrażane środki mogłyby obejmować poprawę polityk socjalnych lub efektywności energetycznej w mieszkalnictwie. Niniejsza dyrektywa powinna przynajmniej umożliwić krajowe polityki na rzecz odbiorców wrażliwych.
- (51) Lepszą ochronę konsumentów gwarantuje dostępność skutecznych środków rozstrzygania sporów dla wszystkich konsumentów. Państwa członkowskie powinny wprowadzić szybkie i skuteczne procedury rozpatrywania skarg.
- (52) Należy umożliwić oparcie wprowadzenia inteligentnych systemów pomiarowych na ocenie gospodarczej. Jeżeli z oceny takiej wyniknie, że wprowadzenie tego rodzaju systemów pomiarowych jest racjonalne z gospodarczego punktu widzenia i opłacalne tylko dla konsumentów o określonym poziomie zużycia gazu, państwa członkowskie powinny móc to uwzględnić przy wdrażaniu inteligentnych systemów pomiarowych.
- (53) Ceny rynkowe powinny stwarzać właściwe zachęty do rozwoju sieci.
- (54) Wspieranie uczciwej konkurencji i łatwego dostępu dla różnych dostawców powinno być dla państw członkowskich kwestią najwyższej wagi, tak aby pozwolić konsumentom na pełne wykorzystanie możliwości wynikających ze zliberalizowanego rynku wewnętrznego gazu ziemnego.
- (55) Aby przyczynić się do bezpieczeństwa dostaw zachowując jednocześnie ducha solidarności między państwami członkowskimi, zwłaszcza w przypadku kryzysu dostaw energii, ważne jest zapewnienie ram dla regionalnej współpracy w duchu solidarności. Taka współpraca może opierać się — jeśli państwa członkowskie tak postanowią — w pierwszej kolejności i przede wszystkim na mechanizmach rynkowych. Współpraca na rzecz promowania regionalnej i dwustronnej solidarności nie powinna stanowić nieproporcjonalnego obciążenia lub dyskryminacji wobec uczestników rynku.
- (56) Mając na uwadze tworzenie rynku wewnętrznego gazu ziemnego, państwa członkowskie powinny sprzyjać integracji swoich krajowych rynków oraz współpracy operatorów systemu na poziomie wspólnotowym i regionalnym, włączając w to również odizolowane systemy tworzące wyspy gazowe, które nadal istnieją we Wspólnocie.
- (57) Jednym z głównych celów niniejszej dyrektywy powinno być tworzenie prawdziwie wewnętrznego rynku gazu ziemnego poprzez sieć połączeń w całej Wspólnocie, dlatego też kwestie regulacyjne dotyczące wzajemnych połączeń transgranicznych i rynków regionalnych powinny należeć do głównych zadań organów regulacyjnych, w stosownych przypadkach działających w ścisłej współpracy z Agencją.
- (58) Jednym z głównych celów niniejszej dyrektywy powinno być również zagwarantowanie wspólnych zasad prawdziwie wewnętrznego rynku wewnętrznego i szerokich dostaw gazu. W tym celu niezakłócone ceny rynkowe stanowiłyby zachętę do tworzenia transgranicznych połączeń wzajemnych, prowadząc jednocześnie w perspektywie długoterminowej do konwergencji cen.
- (59) Organy regulacyjne powinny również dostarczać informacje rynkowi, aby pozwolić Komisji na spełnianie jej roli polegającej na obserwowaniu i monitorowaniu rynku wewnętrznego gazu ziemnego oraz jego rozwoju w perspektywie krótko-, średnio- i długoterminowej, włączając w to aspekty takie jak podaż i popyt, infrastruktury przesyłowe i dystrybucyjne, jakość usług, handel transgraniczny, zarządzanie ograniczeniami, inwestycje, ceny hurtowe i detaliczne, płynność rynku oraz poprawa w zakresie środowiska i wydajności. Krajowe organy regulacyjne powinny powiadamiać organy ochrony konkurencji i Komisję o państwach członkowskich, w których ceny mają niekorzystny wpływ na konkurencję i prawidłowe funkcjonowanie rynku.

- (60) Ponieważ cel niniejszej dyrektywy, a mianowicie utworzenie w pełni funkcjonalnego rynku wewnętrznego gazu ziemnego, nie może być osiągnięty w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast możliwe jest lepsze jego osiągnięcie na poziomie Wspólnoty, Wspólnota może przyjąć środki zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule, niniejsza dyrektywa nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu.
- (61) Na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 715/2009 z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie warunków dostępu do sieci przesyłowych gazu ziemnego ⁽¹⁾ Komisja może przyjąć wytyczne w celu osiągnięcia niezbędnego stopnia harmonizacji. Wytyczne takie, które stanowią wiążące środki wykonawcze, są — również w odniesieniu do niektórych postanowień niniejszej dyrektywy — użytecznym narzędziem, które może być w razie konieczności szybko dostosowane.
- (62) Środki niezbędne dla wykonania niniejszej dyrektywy powinny zostać przyjęte zgodnie z decyzją Rady 1999/468/WE z dnia 28 czerwca 1999 r. ustanawiającą warunki wykonywania uprawnień wykonawczych przyznanych Komisji ⁽²⁾.
- (63) W szczególności należy przyznać Komisji uprawnienia do przyjmowania wytycznych niezbędnych do zapewnienia minimalnego stopnia harmonizacji wymaganego dla osiągnięcia celu niniejszej dyrektywy. Ponieważ środki te mają zasięg ogólny i mają na celu zmianę elementów innych niż istotne niniejszej dyrektywy poprzez jej uzupełnienie nowymi elementami innymi niż istotne, muszą one zostać przyjęte zgodnie z procedurą regulacyjną połączoną z kontrolą, przewidzianą w art. 5a decyzji 1999/468/WE.
- (64) Zgodnie z pkt 34 Porozumienia międzyinstytucjonalnego w sprawie lepszego stanowienia prawa ⁽³⁾ zachęca się państwa członkowskie do sporządzania, dla ich własnych celów i w interesie Wspólnoty, własnych tabel, które w możliwie najszerszym zakresie odzwierciedlają korelację pomiędzy niniejszą dyrektywą a środkami transportacji, oraz do podania ich do publicznej wiadomości.
- (65) Z uwagi na zakres zmian wprowadzonych do dyrektywy 2003/55/WE požądane jest, ze względów przejrzystości i racjonalizacji, aby przepisy te zostały ujednolicone i ujęte w jednym tekście w nowej dyrektywie.
- (66) Niniejsza dyrektywa nie narusza praw podstawowych i jest zgodna z zasadami uznanymi w szczególności przez Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej,

⁽¹⁾ Zob. s. 36 niniejszego Dziennika Urzędowego.

⁽²⁾ Dz.U. L 184 z 17.7.1999, s. 23.

⁽³⁾ Dz.U. C 321 z 31.12.2003, s. 1.

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

ROZDZIAŁ I

PRZEDMIOT, ZAKRES STOSOWANIA I DEFINICJE

Artykuł 1

Przedmiot i zakres stosowania

1. Niniejsza dyrektywa ustanawia wspólne zasady dotyczące przesyłu, dystrybucji, dostaw i magazynowania gazu ziemnego. Ustanawia ona zasady dotyczące organizacji i funkcjonowania sektora gazu ziemnego, dostępu do rynku, kryteriów i procedur mających zastosowanie do udzielania zezwoleń na świadczenie usług przesyłowych, dystrybucyjnych, dostawy i magazynowanie gazu ziemnego oraz na eksploatację systemów.
2. Zasady ustanowione w niniejszej dyrektywie, dotyczące gazu ziemnego, w tym również LNG, mają zastosowanie, w niedyskryminacyjny sposób, również w przypadku biogazu i gazu z biomasy albo innych rodzajów gazu, w zakresie, w jakim ich wprowadzanie do systemu gazowego i transport systemem gazowym są technicznie wykonalne i bezpieczne.

Artykuł 2

Definicje

Na użytek niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

- 1) „przedsiębiorstwo gazowe” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną, która prowadzi przynajmniej jeden z następujących rodzajów działalności: działalność w zakresie produkcji, działalność przesyłową, działalność dystrybucyjną, działalność w zakresie dostaw, w zakresie zakupu lub magazynowania gazu ziemnego, w tym również LNG, i która odpowiada za zadania handlowe, techniczne lub w zakresie utrzymania dotyczące tych działalności, z wyłączeniem odbiorców końcowych;
- 2) „sieć gazociągów kopalnianych” oznacza każdy gazociąg lub sieć gazociągów eksploatowanych lub zbudowanych w ramach projektu wydobywania ropy naftowej lub gazu, bądź wykorzystywanych do przesyłania gazu ziemnego z jednego lub z większej liczby miejsc wydobywania do zakładu oczyszczania i obróbki, do terminalu albo do końcowego przeładunkowego terminalu przybrzeżnego;
- 3) „przesył” oznacza transport gazu ziemnego poprzez sieć, składającą się głównie z gazociągów wysokociśnieniowych, inną niż sieć gazociągów kopalnianych i inną niż część wysokociśnieniowych gazociągów używanych głównie w ramach dystrybucji lokalnej gazu ziemnego, w celu dostarczenia go odbiorcom, ale nie obejmuje dostaw;
- 4) „operator systemu przesyłowego” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną, która zajmuje się przesyłem i jest odpowiedzialna za eksploatację, utrzymywanie oraz, w razie konieczności, rozbudowę systemu przesyłowego na danym obszarze, a w stosownych przypadkach za wzajemne połączenia z innymi systemami, oraz za zapewnienie długoterminowej zdolności systemu do zaspokojenia uzasadnionych potrzeb w zakresie transportu gazu;

- 5) „dystrybucja” oznacza transport gazu ziemnego lokalnymi lub regionalnymi sieciami gazociągów w celu dostarczenia go odbiorcom, ale nie obejmuje dostaw;
- 6) „operator systemu dystrybucyjnego” oznacza osobę fizyczną lub prawną, która zajmuje się dystrybucją i jest odpowiedzialna za eksploatację, utrzymywanie lub, w razie konieczności, rozbudowę systemu dystrybucyjnego na danym obszarze, a w stosownych przypadkach za wzajemne połączenia z innymi systemami i za zapewnienie długoterminowej zdolności systemu do zaspokojenia uzasadnionych potrzeb dystrybucji gazu;
- 7) „dostawa” oznacza sprzedaż, w tym również odsprzedaż, gazu ziemnego, łącznie z LNG, odbiorcom;
- 8) „przedsiębiorstwo dostarczające gaz” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną, która zajmuje się dostawami;
- 9) „instalacja magazynowa” oznacza instalację używaną do magazynowania gazu ziemnego, będącą własnością przedsiębiorstwa gazowego lub eksploatowaną przez nie, wraz z częścią instalacji LNG używaną do magazynowania LNG, ale z wyłączeniem części wykorzystywanej do działalności produkcyjnej oraz z wyłączeniem instalacji przeznaczonych wyłącznie dla operatorów systemów przesyłowych dla realizacji ich zadań;
- 10) „operator systemu magazynowania” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną, która zajmuje się magazynowaniem i jest odpowiedzialna za eksploatację instalacji magazynowych;
- 11) „instalacja LNG” oznacza terminal wykorzystywany do skraplania gazu ziemnego lub importu, wyładunku i regazyfikacji LNG i który obejmuje usługi pomocnicze i buforowe zbiorniki magazynowe niezbędne do procesu regazyfikacji, a następnie dostarczania gazu do systemu przesyłowego, ale z wyłączeniem wszelkich części terminali LNG, które przeznaczone są do magazynowania;
- 12) „operator systemu LNG” oznacza osobę fizyczną lub prawną, która zajmuje się skraplaniem gazu ziemnego lub jego przywozem, wyładunkiem i regazyfikacją LNG oraz jest odpowiedzialna za eksploatację instalacji LNG;
- 13) „system” oznacza wszelkie sieci przesyłowe, sieci dystrybucyjne, instalacje LNG lub instalacje magazynowe będące własnością przedsiębiorstwa gazowego lub eksploatowane przez nie, obejmujące pojemności magazynowe gazociągów i instalacje dostarczające usługi pomocnicze oraz instalacje przedsiębiorstw powiązanych, niezbędne do zapewnienia dostępu do sieci przesyłowych, dystrybucyjnych i instalacji LNG;
- 14) „usługi pomocnicze” oznaczają wszelkie usługi pomocnicze niezbędne do zapewnienia dostępu i eksploatacji sieci przesyłowych, sieci dystrybucyjnych, instalacji LNG lub instalacji magazynowych, w tym również instalacje do bilansowania obciążenia, instalacje mieszalnikowe i wtrysku gazów obojętnych, ale z wyłączeniem instalacji przeznaczonych wyłącznie dla operatorów systemów przesyłowych dla realizacji ich zadań;
- 15) „pojemności magazynowe gazociągów” oznaczają magazynowanie gazu pod ciśnieniem w gazowych systemach przesyłowych i dystrybucyjnych, z wyłączeniem instalacji przeznaczonych dla operatorów systemów przesyłowych dla realizacji ich zadań;
- 16) „system wzajemnie połączony” oznacza kilka wzajemnie ze sobą połączonych systemów;
- 17) „połączenie wzajemne” oznacza linię przesyłową przekraczającą granicę między państwami członkowskimi wyłącznie w celu połączenia krajowych systemów przesyłowych tych państw członkowskich;
- 18) „gazociąg bezpośredni” oznacza dodatkowy gazociąg uzupełniający system wzajemnie połączonym;
- 19) „zintegrowane przedsiębiorstwo gazowe” oznacza przedsiębiorstwo zintegrowane pionowo lub poziomo;
- 20) „przedsiębiorstwo zintegrowane pionowo” oznacza przedsiębiorstwo gazowe lub grupę przedsiębiorstw gazowych, w których ta sama osoba lub te same osoby są uprawnione, bezpośrednio lub pośrednio, do sprawowania kontroli, a dane przedsiębiorstwo lub grupa przedsiębiorstw prowadzi co najmniej jedną z następujących działalności: działalność przesyłową, działalność dystrybucyjną, LNG lub w zakresie magazynowania oraz co najmniej jedną z następujących działalności: w zakresie produkcji lub w zakresie dostaw gazu ziemnego;
- 21) „przedsiębiorstwo zintegrowane poziomo” oznacza przedsiębiorstwo prowadzące przynajmniej jeden z następujących rodzajów działalności: działalność w zakresie produkcji, działalność przesyłową, działalność dystrybucyjną, działalność w zakresie dostaw lub magazynowanie gazu ziemnego oraz prowadzące inną działalność niezwiązaną z gazem;
- 22) „przedsiębiorstwo powiązane” oznacza przedsiębiorstwo powiązane w rozumieniu art. 41 siódmej dyrektywy Rady 83/349/EWG z dnia 13 czerwca 1983 r. wydanej na podstawie art. 44 ust. 2 lit. g) (*) Traktatu w sprawie skonsolidowanych sprawozdań finansowych (!) lub przedsiębiorstwa stowarzyszone w rozumieniu art. 33 ust. 1 tej dyrektywy lub przedsiębiorstwa należące do tych samych wspólników lub akcjonariuszy;
- 23) „użytkownik systemu” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną dostarczającą gaz do systemu lub pobierającą go z tego systemu;
- 24) „odbiorca” oznacza hurtowego lub końcowego odbiorcę gazu ziemnego i przedsiębiorstwo gazowe, które dokonuje zakupu gazu ziemnego;
- 25) „odbiorca będący gospodarstwem domowym” oznacza odbiorcę dokonującego zakupu gazu ziemnego na potrzeby własnego zużycia w jego gospodarstwie domowym;
- 26) „odbiorca niebędący gospodarstwem domowym” oznacza odbiorcę dokonującego zakupu gazu ziemnego, który nie jest przeznaczony na użytek jego własnego gospodarstwa domowego;
- 27) „odbiorca końcowy” oznacza odbiorcę dokonującego zakupu gazu ziemnego na własny użytek;
- 28) „uprawniony odbiorca” oznacza odbiorcę, który ma prawo do zakupu gazu od wybranego przez niego dostawcy, w rozumieniu art. 37;

(*) Tytuł dyrektywy 83/349/EWG został skorygowany, aby uwzględnić zmianę numeracji artykułów Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską zgodnie z art. 12 traktatu z Amsterdamu; pierwotne odniesienie prowadziło do art. 54 ust. 3 lit. g).

(!) Dz.U. L 193 z 18.7.1983, s. 1.

- 29) „odbiorca hurtowy” oznacza osobę fizyczną lub prawną, inną niż operator systemu przesyłowego i operator systemu dystrybucyjnego, który dokonuje zakupu gazu ziemnego w celu jego odsprzedaży wewnątrz systemu, w którym działa, lub poza nim;
- 30) „planowanie długoterminowe” oznacza planowanie zdolności dostaw i zdolności transportowych w perspektywie długoterminowej przez przedsiębiorstwa gazowe, w celu zapokojenia zapotrzebowania systemu na gaz ziemny, dywersyfikację źródeł i zabezpieczenia dostaw gazu dla odbiorców;
- 31) „rynek wschodzący” oznacza państwo członkowskie, w którym pierwsza dostawa handlowa w ramach jego pierwszej umowy długoterminowej na dostawy gazu ziemnego miała miejsce nie wcześniej niż 10 lat temu;
- 32) „bezpieczeństwo” oznacza zarówno bezpieczeństwo dostaw gazu ziemnego jak i bezpieczeństwo techniczne;
- 33) „nowa infrastruktura” oznacza infrastrukturę nieukończoną do dnia 4 sierpnia 2003 r.;
- 34) „umowa na dostawy gazu” oznacza umowę dostawy gazu ziemnego, ale nie obejmuje derywatu gazowego;
- 35) „derywat gazowy” oznacza instrument finansowy określony w pkt 5, 6 lub 7 sekcji C załącznika I do dyrektywy 2004/39/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych⁽¹⁾, w przypadku gdy instrument ten odnosi się do gazu ziemnego;
- 36) „kontrola” oznacza wszelkiego rodzaju prawa, umowy lub jakiegokolwiek inne środki, które oddzielnie lub wspólnie i uwzględniając okoliczności faktyczne lub prawne dają możliwość wywierania decydującego wpływu na przedsiębiorstwo, w szczególności poprzez:
- własność lub prawo użytkowania całego lub części aktywów przedsiębiorstwa;
  - prawa lub umowy przyznające decydujący wpływ na skład, głosowanie lub decyzje organów przedsiębiorstwa.

ROZDZIAŁ II

OGÓLNE ZASADY ORGANIZACJI SEKTORA

Artykuł 3

Obowiązki użyteczności publicznej i ochrona odbiorcy

1. Państwa członkowskie, opierając się na swojej strukturze organizacyjnej i z należyтым uwzględnieniem zasady pomocniczości, zapewniają, aby — bez uszczerbku dla ust. 2 — przedsiębiorstwa gazowe działały zgodnie z zasadami niniejszej dyrektywy, mając na celu stworzenie konkurencyjnego, bezpiecznego i zrównoważonego pod względem środowiskowym rynku gazu ziemnego, oraz nie dyskryminują tych przedsiębiorstw w odniesieniu do ich praw lub obowiązków.

⁽¹⁾ Dz.U. L 145 z 30.4.2004, s. 1.

2. W pełni uwzględniając odpowiednie postanowienia Traktatu, w szczególności jego art. 86, państwa członkowskie mogą w ogólnym interesie gospodarczym nałożyć na przedsiębiorstwa działające w sektorze gazu obowiązki użyteczności publicznej, które mogą odnosić się do bezpieczeństwa, w tym również do bezpieczeństwa dostaw, regularności, jakości i ceny dostaw, a także ochrony środowiska, w tym również do wydajności energetycznej, energii ze źródeł odnawialnych i ochrony klimatu. Takie obowiązki muszą być jasno określone, przejrzyste, niedyskryminacyjne, weryfikowalne i gwarantować wspólnotowym przedsiębiorstwom gazowym równość dostępu do konsumentów krajowych. W odniesieniu do bezpieczeństwa dostaw, efektywności energetycznej/zarządzania popytem i realizacji celów ochrony środowiska oraz celów dotyczących energii ze źródeł odnawialnych, o których mowa w niniejszym ustępie, państwa członkowskie mogą wprowadzić konieczność realizacji planów długoterminowych, uwzględniając przy tym fakt, że o dostęp do systemu mogą się ubiegać strony trzecie.

3. Państwa członkowskie podejmują odpowiednie środki w celu ochrony odbiorców końcowych, a w szczególności zapewniają odpowiednie środki ochrony odbiorców wrażliwych. W tym kontekście każde państwo członkowskie określa pojęcie odbiorców wrażliwych, które może odnosić się do ubóstwa energetycznego oraz, między innymi, do zakazu odłączania takim odbiorcom gazu w sytuacjach krytycznych. Państwa członkowskie zapewniają stosowanie praw i obowiązków dotyczących odbiorców wrażliwych. W szczególności państwa członkowskie podejmują odpowiednie środki w celu ochrony odbiorców końcowych na obszarach oddalonych, którzy są podłączeni do systemu gazowego. Państwa członkowskie mogą wyznaczyć dostawcę z urzędu dla odbiorców podłączonych do systemu gazowego. Państwa członkowskie zapewniają wysoki poziom ochrony konsumentów, w szczególności w odniesieniu do przejrzystości warunków umownych, informacji ogólnych i mechanizmów rozstrzygania sporów. Państwa członkowskie zapewniają uprawnionym odbiorcom rzeczywistą możliwość łatwej zmiany dostawcy. W odniesieniu do przynajmniej do odbiorców będących gospodarstwami domowymi środki te obejmują środki określone w załączniku A.

4. Państwa członkowskie przyjmują odpowiednie środki, takie jak opracowanie krajowych planów działań w zakresie energii przewidujących zasiłki z systemów zabezpieczeń społecznych w celu zapewnienia niezbędnych dostaw gazu dla odbiorców wrażliwych, lub przewidujących wsparcie dla poprawy efektywności energetycznej, aby rozwiązywać stwierdzone przypadki ubóstwa energetycznego, w tym również w szerszym kontekście ubóstwa. Środki takie nie utrudniają skutecznego otwarcia rynku określonego w art. 37, ani funkcjonowania rynku, a w stosownych przypadkach są zgłaszane Komisji zgodnie z przepisami ust. 11 niniejszego artykułu. Powiadomienie to nie obejmuje środków przyjętych w ramach ogólnego systemu zabezpieczeń społecznych.

5. Państwa członkowskie zapewniają wszystkim odbiorcom podłączonym do sieci prawo do zakupu gazu od dostawcy, z zastrzeżeniem jego zgody, niezależnie od tego, w jakim państwie członkowskim dostawca jest zarejestrowany, tak długo, jak dostawca ten stosuje się do mających zastosowanie zasad dotyczących handlu i bilansowania oraz z zastrzeżeniem wymogów związanych z bezpieczeństwem dostaw. W związku z tym państwa członkowskie przyjmują wszystkie środki niezbędne do zapewnienia, aby procedury administracyjne nie stanowiły bariery dla przedsiębiorstw dostarczających gaz zarejestrowanych już w innym państwie członkowskim.

6. Państwa członkowskie zapewniają, aby
- w przypadku gdy odbiorca chce zmienić dostawcę, przestrzegając przy tym warunków umowy, dany operator (dani operatorzy) dokonywał (dokonywali) tej zmiany w terminie trzech tygodni; oraz
  - odbiorcy mieli prawo do otrzymywania wszystkich stosownych danych dotyczących zużycia.

Państwa członkowskie zapewniają przyznawanie odbiorcom praw, o których mowa w lit. a) i b) akapitu pierwszego, w sposób niedystryminacyjny w odniesieniu do kosztów, wysiłku lub czasu.

7. Państwa członkowskie wdrażają odpowiednie środki umożliwiające osiągnięcie celów spójności społecznej i gospodarczej oraz ochrony środowiska — co może obejmować środki w zakresie efektywności energetycznej/zarządzania popytem i środki przeciwdziałające zmianom klimatu — oraz bezpieczeństwa dostaw. Środki te mogą obejmować w szczególności odpowiednie zachęty ekonomiczne — w stosownych przypadkach z zastosowaniem wszystkich istniejących narzędzi krajowych i wspólnotowych — w celu utrzymywania i budowy niezbędnej infrastruktury sieciowej, w tym również do zdolności połączeń wzajemnych.

8. W celu promowania efektywności energetycznej, państwa członkowskie, lub — w przypadku gdy państwo członkowskie tak postanowiło — organ regulacyjny, zdecydowanie zalecają przedsiębiorstwom gazowym optymalizację wykorzystania gazu, na przykład poprzez dostarczanie usług w zakresie zarządzania energią, rozwój innowacyjnych formuł cenowych lub poprzez wprowadzanie, w stosownych przypadkach, inteligentnych systemów pomiarowych lub inteligentnych sieci.

9. Państwa członkowskie zapewniają otwarcie kompleksowych punktów kontaktowych udostępniających konsumentom wszystkie niezbędne informacje na temat ich praw, obecnych przepisów oraz dostępnych środków rozstrzygnięcia sporów. Takie punkty kontaktowe mogą być częścią ogólnych punktów informacji dla konsumentów.

Państwa członkowskie zapewniają wdrożenie niezależnego mechanizmu, takiego jak rzecznik praw odbiorców energii lub organ ochrony konsumentów, w celu zapewnienia skutecznego rozstrzygnięcia skarg i pozasądowego rozstrzygnięcia sporów.

10. Państwa członkowskie mogą podjąć decyzję o niestosowaniu przepisów art. 4 w odniesieniu do dystrybucji w zakresie, w jakim ich stosowanie stanowiłoby prawną lub faktyczną przeszkodę w wykonywaniu obowiązków nałożonych na przedsiębiorstwa gazowe w ogólnym interesie gospodarczym, i w zakresie, w jakim nie wpłynęło to na rozwój handlu w stopniu sprzecznym z interesami Wspólnoty. Interesy Wspólnoty obejmują między innymi konkurencję w odniesieniu do uprawnionych odbiorców, zgodnie z niniejszą dyrektywą i z art. 86 Traktatu.

11. Wdrażając niniejszą dyrektywę, państwa członkowskie informują Komisję o wszystkich środkach przyjętych w celu spełnienia obowiązków użyteczności publicznej, w tym również ochrony konsumentów i ochrony środowiska, a także o ich możliwym wpływie na konkurencję krajową i międzynarodową oraz

o tym, czy takie środki wymagają odstępstwa od niniejszej dyrektywy. Państwa członkowskie powiadamiają następnie Komisję co dwa lata o wszelkich zmianach takich środków niezależnie od tego, czy wymagają one odstępstwa od niniejszej dyrektywy czy też nie.

12. W konsultacji z właściwymi zainteresowanymi stronami, w tym z państwami członkowskimi, krajowymi organami regulacyjnymi, organizacjami konsumentów i przedsiębiorstwami gazowymi, Komisja sporządza jasną i zwięzłą listę kontrolną konsumenta energii zawierającą praktyczne informacje na temat praw konsumentów energii. Państwa członkowskie zapewniają, aby dostawcy gazu lub operatorzy systemu dystrybucyjnego, we współpracy z organem regulacyjnym, podejmowali działania konieczne do dostarczenia wszystkim swoim konsumentom kopii listy kontrolnej konsumenta energii oraz zapewniali jej publiczną dostępność.

Artykuł 4

Procedura udzielania zezwoleń

1. W przypadkach, gdy wymagane jest zezwolenie (na przykład: licencja, pozwolenie, koncesja, zgoda lub zatwierdzenie) na budowę lub eksploatację instalacji gazu ziemnego, państwa członkowskie lub jakikolwiek wyznaczony przez nie właściwy organ udzielają zezwoleń na budowę lub eksploatację na swoim terytorium takich instalacji, gazociągów i związanych z nimi urządzeń, zgodnie z ust. 2–4. Państwa członkowskie lub jakikolwiek właściwy organ przez nie wyznaczony mogą również na tej samej podstawie udzielać zezwoleń na dostawę gazu ziemnego oraz zezwoleń dla odbiorców hurtowych.

2. W przypadku gdy w państwach członkowskich istnieje system zezwoleń, określają one obiektywne i niedystryminacyjne kryteria, które powinny być spełnione przez przedsiębiorstwo występujące o zezwolenie na budowę lub eksploatację instalacji gazu ziemnego lub ubiegające się o zezwolenie na dostawę gazu ziemnego. Niedystryminacyjne kryteria i procedury udzielania zezwoleń podawane są do publicznej wiadomości. Państwa członkowskie zapewniają, aby procedury udzielania zezwoleń na instalacje, gazociągi i związanych z nimi urządzeń uwzględniały w stosownych przypadkach znaczenie projektu dla rynku wewnętrznego gazu ziemnego.

3. Państwa członkowskie zapewniają, aby przyczyny każdej odmowy udzielenia zezwolenia były obiektywne i niedystryminacyjne oraz, aby zostały one przedstawione wnioskodawcy. Przyczyny takich odmów są zgłaszane Komisji. Państwa członkowskie ustanawiają procedurę umożliwiającą wnioskodawcy odwoływanie się od takich odmów.

4. Mając na uwadze rozwój nowych obszarów zaopatrywanych w gaz i ogólną skuteczność działań, oraz bez uszczerbku dla art. 38, państwa członkowskie mogą odmówić udzielenia kolejnego zezwolenia na budowę lub eksploatację systemu gazociągów dystrybucyjnych na określonym obszarze, jeżeli systemy gazociągowe zostały już zbudowane lub gdy zaproponowana jest ich budowa na tym obszarze oraz gdy istniejąca lub proponowana zdolność nie jest w pełni wykorzystana.

Artykuł 5

Monitorowanie bezpieczeństwa dostaw

Państwa członkowskie zapewniają monitorowanie kwestii związanych z bezpieczeństwem dostaw. W przypadku gdy państwa członkowskie uznają to za stosowne, mogą powierzyć to zadanie organom regulacyjnym, o których mowa w art. 39 ust. 1. Monitorowanie to obejmuje w szczególności równowagę podaży i popytu na rynku krajowym, poziom przewidywanego przyszłego zapotrzebowania i dyspozycyjności dostaw, przewidywane dodatkowe zdolności znajdujące się w fazie planowania lub realizacji, a także jakość i poziom utrzymania sieci oraz środki mające na celu pokrycie zapotrzebowania szczytowego oraz zaradzenie przypadkom niedoboru dostaw ze strony jednego lub większej liczby dostawców. Właściwe organy publikują, do dnia 31 lipca każdego roku, sprawozdanie omawiające wnioski wynikające z monitorowania tych kwestii oraz wszelkich środków przyjętych lub przewidywanych i niezwłocznie przekazują to sprawozdanie Komisji.

Artykuł 6

Solidarność regionalna

1. Aby zapewnić bezpieczne dostawy na rynku wewnętrznym gazu ziemnego, państwa członkowskie współpracują na rzecz promowania solidarności regionalnej i dwustronnej.
2. Współpraca ta obejmuje sytuacje, które prowadzą lub mogą doprowadzić do poważnego zakłócenia dostaw do państwa członkowskiego. Współpraca ta obejmuje:
  - a) koordynację krajowych przepisów dotyczących postępowania w wypadkach nadzwyczajnych, o których mowa w art. 8 dyrektywy Rady 2004/67/WE z dnia 26 kwietnia 2004 r. dotyczącej środków zapewniających bezpieczeństwo dostaw gazu ziemnego⁽¹⁾;
  - b) identyfikację i, w razie konieczności, rozwój lub modernizację wzajemnych połączeń elektroenergetycznych i gazowych; oraz
  - c) warunki oraz praktyczne sposoby pomocy wzajemnej.
3. Komisja i pozostałe państwa członkowskie są na bieżąco informowane o tej współpracy.
4. Komisja może przyjąć wytyczne dotyczące współpracy regionalnej w duchu solidarności. Środki te, mające na celu zmianę elementów innych niż istotne niniejszej dyrektywy poprzez jej uzupełnienie, przyjmuje się zgodnie z procedurą regulacyjną połączoną z kontrolą, o której mowa w art. 51 ust. 3.

Artykuł 7

Promowanie współpracy regionalnej

1. Państwa członkowskie, jak również organy regulacyjne, współpracują ze sobą w celu integracji ich rynków krajowych na jednym lub wielu poziomach regionalnych, co stanowi pierwszy krok w kierunku stworzenia w pełni zliberalizowanego rynku wewnętrznego. W szczególności, organy regulacyjne — w przypadku gdy państwa członkowskie tak postanowiły — lub państwa

członkowskie, promują i ułatwiają współpracę operatorów systemów przesyłowych na poziomie regionalnym, w tym w kwestiach transgranicznych, w celu utworzenia konkurencyjnego rynku wewnętrznego gazu ziemnego, działając na rzecz spójności swoich ram prawnych, regulacyjnych i technicznych, oraz ułatwiają integrację systemów odizolowanych tworzących wyspy gazowe, które nadal istnieją we Wspólnocie. Obszary geograficzne objęte tą współpracą regionalną obejmują współpracę w obszarach geograficznych określonych zgodnie z art. 12 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 715/2009. Współpraca ta może obejmować inne obszary geograficzne.

2. Agencja współpracuje z krajowymi organami regulacyjnymi i z operatorami systemów przesyłowych w celu zapewnienia zgodności ram regulacyjnych między regionami z myślą o utworzeniu konkurencyjnego rynku wewnętrznego gazu ziemnego. W przypadku gdy Agencja uzna, że konieczne są wiążące zasady dotyczące takiej współpracy, wydaje ona odpowiednie zalecenia.

3. Państwa członkowskie zapewniają, poprzez wdrożenie niniejszej dyrektywy, aby operatorzy systemów przesyłowych mieli co najmniej jeden zintegrowany system na poziomie regionalnym, obejmujący jedno lub większą liczbę państw członkowskich dla alokacji zdolności i kontrolowania bezpieczeństwa sieci.

4. W przypadku gdy operatorzy systemów przesyłowych zintegrowani pionowo uczestniczą we wspólnym przedsiębiorstwie ustanowionym w celu wprowadzania w życie takiej współpracy, to wspólne przedsiębiorstwo ustanawia i wprowadza w życie program zgodności określający środki, które mają zostać podjęte w celu wykluczenia zachowań dyskryminacyjnych i antykonkurencyjnych. W tym programie zgodności określono szczególne obowiązki pracowników związane z osiągnięciem celu polegającego na wyeliminowaniu zachowań dyskryminacyjnych i antykonkurencyjnych. Program podlega zatwierdzeniu przez Agencję. Zgodność z programem jest niezależnie monitorowana przez inspektorów do spraw zgodności operatorów systemów przesyłowych zintegrowanych pionowo.

Artykuł 8

Zasady techniczne

Organy regulacyjne — w przypadku gdy państwa członkowskie tak postanowiły — lub państwa członkowskie, zapewniają określenie kryteriów bezpieczeństwa technicznego, a także opracowanie i podanie do wiadomości publicznej zasad technicznych ustalających minimalne wymogi techniczno-projektowe i eksploatacyjne przyłączania do systemu instalacji LNG, instalacji magazynowych, innych systemów przesyłowych lub dystrybucyjnych oraz gazociągów bezpośrednich. Te zasady techniczne zapewniają interoperacyjność systemów oraz są obiektywne i niedyskryminacyjne. W stosownych przypadkach Agencja może wydać odpowiednie zalecenia dotyczące osiągnięcia zgodności tych zasad. O zasadach tych powiadamia się Komisję zgodnie z art. 8 dyrektywy 98/34/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 r. ustanawiającej procedurę udzielania informacji w zakresie norm i przepisów technicznych oraz zasad dotyczących usług społeczeństwa informacyjnego⁽²⁾.

⁽¹⁾ Dz.U. L 127 z 29.4.2004, s. 92.

⁽²⁾ Dz.U. L 204 z 21.7.1998, s. 37.

ROZDZIAŁ III

PRZESYŁ, MAGAZYNOWANIE I LNG

Artykuł 9

Rozdział systemów przesyłowych i operatorów systemów przesyłowych

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby od dnia 3 marca 2012 r.:

- a) każde przedsiębiorstwo będące właścicielem systemu przesyłowego działało jako operator systemu przesyłowego;
  - b) ta sama osoba lub te same osoby nie były uprawnione:
    - (i) do bezpośredniego lub pośredniego sprawowania kontroli nad przedsiębiorstwem prowadzącym jakąkolwiek działalność w zakresie produkcji lub dostaw, ani do bezpośredniego lub pośredniego sprawowania kontroli lub wykonywania jakichkolwiek praw względem operatora systemu przesyłowego lub systemu przesyłowego; ani
    - (ii) do bezpośredniego lub pośredniego sprawowania kontroli nad operatorem systemu przesyłowego lub nad systemem przesyłowym, ani do bezpośredniego lub pośredniego sprawowania kontroli lub wykonywania jakichkolwiek praw względem przedsiębiorstwa prowadzącego jakąkolwiek działalność w zakresie produkcji lub dostaw;
  - c) ta sama osoba lub te same osoby nie były uprawnione do powoływania członków rady nadzorczej, zarządu ani organów uprawnionych do reprezentacji przedsiębiorstwa, operatora systemu przesyłowego lub systemu przesyłowego, ani do bezpośredniego lub pośredniego sprawowania kontroli lub wykonywania jakichkolwiek praw względem przedsiębiorstwa prowadzącego jakąkolwiek działalność w zakresie produkcji lub dostaw; oraz
  - d) ta sama osoba nie była uprawniona do pełnienia funkcji członka rady nadzorczej, zarządu lub organów uprawnionych do reprezentacji przedsiębiorstwa, zarówno przedsiębiorstwa prowadzącego jakąkolwiek działalność w zakresie produkcji lub dostaw, jak i operatora systemu przesyłowego lub systemu przesyłowego.
2. Prawa, o których mowa w ust. 1 lit. b) i c), obejmują w szczególności:
- a) prawo do wykonywania prawa głosu;
  - b) prawo do powoływania członków rady nadzorczej, zarządu lub organów uprawnionych do reprezentacji prawnej przedsiębiorstwa; lub
  - c) posiadanie pakietu większościowego.

3. Do celów ust. 1 lit. b), pojęcie „przedsiębiorstwo prowadzące jakąkolwiek działalność w zakresie produkcji lub dostaw” obejmuje „przedsiębiorstwo prowadzące jakąkolwiek działalność w zakresie wytwarzania lub dostaw” w rozumieniu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/72/WE z dnia 13 lipca 2009 r. dotyczącej wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej i uchylającej dyrektywę 2003/54/WE⁽¹⁾, a pojęcia „operator systemu przesyłowego” i „system przesyłowy” obejmują „operatora systemu przesyłowego” i „system przesyłowy” w rozumieniu tej dyrektywy.

4. Państwa członkowskie mogą zezwolić na odstępstwa od ust. 1 lit. b) i c) do dnia 3 marca 2013 r., pod warunkiem że operatorzy systemów przesyłowych nie są częścią przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo.

5. Obowiązek określony w ust. 1 lit. a) uważa się za spełniony w sytuacji, gdy dwa lub większa liczba przedsiębiorstw będących właścicielami systemów przesyłowych utworzyło wspólne przedsięwzięcie pełniące funkcję operatora systemu przesyłowego w dwóch lub większej liczbie państw członkowskich dla danych systemów przesyłowych. Żadne inne przedsiębiorstwo nie może być częścią tego wspólnego przedsięwzięcia, o ile nie zostało ono zatwierdzone zgodnie z art. 14 jako niezależny operator systemu lub jako niezależny operator przesyłu do celów rozdziału IV.

6. Do celów wdrożenia niniejszego artykułu, jeżeli osoba, o której mowa w ust. 1 lit. b), c) i d) jest państwem członkowskim lub innym podmiotem publicznym, nie uznaje się za tę samą osobę lub te same osoby dwóch oddzielnych podmiotów publicznych sprawujących kontrolę nad operatorem systemu przesyłowego lub nad systemem przesyłowym, z jednej strony, oraz nad przedsiębiorstwem prowadzącym jakąkolwiek działalność w zakresie produkcji lub dostaw, z drugiej strony.

7. Państwa członkowskie zapewniają, aby informacji handlowych podlegających szczególnej ochronie, o których mowa w art. 16, będących w posiadaniu operatora systemu przesyłowego, który był częścią przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, ani personelu takiego operatora systemu przesyłowego, nie przekazywano ani nie przenoszono do przedsiębiorstw prowadzących jakąkolwiek działalność w zakresie produkcji lub dostaw.

8. W przypadku gdy w dniu 3 września 2009 r. system przesyłowy należy do przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, państwa członkowskie mogą podjąć decyzję o niestosowaniu ust. 1.

W takim przypadku państwa członkowskie, których to dotyczy:

- a) wyznaczają niezależnego operatora systemu zgodnie z art. 14; lub
- b) stosują się do przepisów rozdziału IV.

9. W przypadku gdy w dniu 3 września 2009 r. system przesyłowy należy do przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo oraz istnieją rozwiązania gwarantujące bardziej skuteczną niezależność operatora systemu przesyłowego niż przepisy rozdziału IV, państwo członkowskie może podjąć decyzję o niestosowaniu ust. 1.

⁽¹⁾ Zob. s. 55 niniejszego Dziennika Urzędowego.

10. Przed zatwierdzeniem i wyznaczeniem przedsiębiorstwa jako operatora systemu przesyłowego zgodnie z ust. 9 niniejszego artykułu, musi ono uzyskać certyfikację zgodnie z procedurami określonymi w art. 10 ust. 4, 5 i 6 niniejszej dyrektywy oraz w art. 3 rozporządzenia (WE) nr 715/2009, zgodnie z którym Komisja sprawdza, czy istniejące rozwiązania w sposób wyraźny gwarantują bardziej skuteczną niezależność operatora systemu przesyłowego niż przepisy rozdziału IV.

11. W żadnym wypadku przedsiębiorstwu zintegrowanemu pionowo będącemu właścicielem systemu przesyłowego nie umożliwia się podejmowania kroków zmierzających do zastosowania się do ust. 1.

12. Przedsiębiorstwa prowadzące jakąkolwiek działalność w zakresie produkcji lub dostaw nie mogą w żadnym wypadku sprawować bezpośrednio ani pośrednio kontroli ani wykonywać jakichkolwiek praw względem wydzielonych operatorów systemów przesyłowych w państwie członkowskim, które stosuje przepisy ust. 1.

Artykuł 10

Wyznaczenie i certyfikacja operatorów systemów przesyłowych

1. Przed zatwierdzeniem i wyznaczeniem przedsiębiorstwa jako operatora systemu przesyłowego musi ono uzyskać certyfikację zgodnie z procedurami określonymi w ust. 4, 5 i 6 niniejszego artykułu oraz w art. 3 rozporządzenia (WE) nr 715/2009.

2. Przedsiębiorstwa będące właścicielami systemów przesyłowych, które uzyskały certyfikację od krajowego organu regulacyjnego jako spełniające wymogi art. 9, zgodnie z procedurą certyfikacji, zostają zatwierdzone i wyznaczane przez państwa członkowskie jako operatorzy systemów przesyłowych. Informacja o wyznaczeniu operatorów systemów przesyłowych zgłaszana jest Komisji oraz publikowana w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

3. Operatorzy systemów przesyłowych powiadamiają organ regulacyjny o wszelkich planowanych transakcjach, które mogą wymagać powtórnej oceny ich zgodności z wymogami art. 9.

4. Organy regulacyjne monitorują stałe przestrzeganie przez operatorów systemów przesyłowych wymogów art. 9. Wszczynają one procedurę certyfikacji w celu zapewnienia takiej zgodności:

- a) po złożeniu przez operatora systemu przesyłowego powiadomienia zgodnie z ust. 3;
- b) z własnej inicjatywy, jeżeli dowiedziały się, że planowana zmiana w zakresie praw lub wpływu wobec właścicieli systemów przesyłowych lub operatorów systemów przesyłowych może prowadzić do naruszenia art. 9, lub w przypadku gdy mają powody, aby sądzić, że takie naruszenie mogło mieć miejsce; lub
- c) na podstawie uzasadnionego wniosku Komisji.

5. Organy regulacyjne przyjmują decyzję w sprawie certyfikacji operatora systemu przesyłowego w terminie czterech miesięcy od daty powiadomienia przez operatora systemu przesyłowego lub od daty wniosku Komisji. Po upływie tego terminu certyfikację uznaje się za przyznaną. Wyraźna lub dorozumiana decyzja organu regulacyjnego staje się skuteczna jedynie po zakończeniu procedury określonej w ust. 6.

6. Organ regulacyjny niezwłocznie powiadamia Komisję o wyrażonej lub dorozumianej decyzji w sprawie certyfikacji operatora systemu przesyłowego, przekazując jednocześnie wszystkie stosowne informacje dotyczące tej decyzji. Komisja stanowi zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 3 rozporządzenia (WE) nr 715/2009.

7. Organy regulacyjne oraz Komisja mogą zwrócić się do operatorów systemów przesyłowych i do przedsiębiorstw prowadzących jakąkolwiek działalność w zakresie produkcji lub dostaw o dostarczenie wszelkich informacji istotnych z punktu widzenia wypełniania ich zadań zgodnie z niniejszym artykułem.

8. Organy regulacyjne oraz Komisja zachowują poufność informacji handlowych podlegających szczególnej ochronie.

Artykuł 11

Certyfikacja w odniesieniu do krajów trzecich

1. W przypadku gdy o certyfikację zwraca się właściciel systemu przesyłowego lub operator systemu przesyłowego, który jest kontrolowany przez osobę lub osoby z kraju trzeciego lub z krajów trzecich, organ regulacyjny powiadamia o tym Komisję.

Organ regulacyjny powiadamia również niezwłocznie Komisję o wszelkich okolicznościach, które mogłyby prowadzić do uzyskania kontroli nad systemem przesyłowym lub nad operatorem systemu przesyłowego przez osobę lub osoby z kraju trzeciego lub z krajów trzecich.

2. Operator systemu przesyłowego powiadamia organ regulacyjny o wszelkich okolicznościach, które mogłyby prowadzić do uzyskania kontroli nad systemem przesyłowym lub nad operatorem systemu przesyłowego przez osobę lub osoby z kraju trzeciego lub z krajów trzecich.

3. Organ regulacyjny przyjmuje projekt decyzji w sprawie certyfikacji operatora systemu przesyłowego w terminie czterech miesięcy od daty powiadomienia przez operatora systemu przesyłowego. Organ regulacyjny odmawia certyfikacji, jeżeli nie wykazano:

- a) że dany podmiot spełnia wymogi art. 9; oraz
- b) organowi regulacyjnemu lub innemu właściwemu organowi wyznaczonemu przez państwo członkowskie, że udzielenie certyfikacji nie stworzy zagrożenia dla bezpieczeństwa dostaw energii w danym państwie członkowskim i we Wspólnocie. Mając na uwadze tę kwestię, organ regulacyjny lub inny właściwy organ wyznaczony w ten sposób uwzględni:

- (i) prawa i zobowiązania Wspólnoty względem tego kraju trzeciego, wynikające z prawa międzynarodowego, w tym również z jakiegokolwiek umowy zawartej z jednym lub większą liczbą krajów trzecich, której stroną jest Wspólnota i która dotyczy kwestii bezpieczeństwa dostaw energii;
- (ii) prawa i zobowiązania danego państwa członkowskiego względem tego kraju trzeciego, wynikające z umów zawartych z tym krajem trzecim, w zakresie, w jakim są one zgodne z prawem wspólnotowym, oraz
- (iii) inne szczególne fakty i okoliczności dotyczące danego przypadku i danego kraju trzeciego.

4. Organ regulacyjny niezwłocznie powiadamia Komisję o decyzji, przekazując jednocześnie wszystkie stosowne informacje dotyczące tej decyzji.

5. Państwa członkowskie zapewniają, aby organ regulacyjny lub wyznaczony właściwy organ, o którym mowa w ust. 3 lit. b) — przed przyjęciem decyzji w sprawie certyfikacji przez organ regulacyjny — wystąpił z wnioskiem do Komisji o opinię:

- a) czy dany podmiot spełnia wymogi art. 9; oraz
- b) czy przyznanie certyfikacji nie będzie stanowiło zagrożenia dla bezpieczeństwa dostaw energii do Wspólnoty.

6. Komisja bada wnioski, o którym mowa w ust. 5, niezwłocznie po jego uzyskaniu. W terminie dwóch miesięcy od otrzymania wniosku Komisja wydaje swoją opinię dla krajowego organu regulacyjnego lub, jeżeli z wnioskiem wystąpił wyznaczony właściwy organ, dla tego organu.

Przygotowując opinię, Komisja może zwrócić się do Agencji, danego państwa członkowskiego i zainteresowanych stron o przedstawienie przez nie swoich uwag. W przypadku gdy Komisja występuje z takim wnioskiem, okres dwumiesięczny ulega przedłużeniu o dwa miesiące.

W przypadku gdy Komisja nie wyda opinii w terminie, o którym mowa w akapicie pierwszym i drugim, uznaje się, że Komisja nie zgłasza żadnych zastrzeżeń wobec decyzji organu regulacyjnego.

7. Oceniając czy kontrola wykonywana przez osobę lub osoby z kraju trzeciego lub z krajów trzecich będzie stanowiła zagrożenie dla bezpieczeństwa dostaw energii do Wspólnoty, Komisja uwzględnia:

- a) szczególne okoliczności danego przypadku i danego kraju trzeciego lub krajów trzecich, oraz
- b) prawa i zobowiązania Wspólnoty wobec tego kraju trzeciego lub krajów trzecich, wynikające z prawa międzynarodowego, w tym również z umowy zawartej z jednym lub większą liczbą krajów trzecich, której stroną jest Wspólnota i która dotyczy kwestii bezpieczeństwa dostaw.

8. Krajowy organ regulacyjny przyjmuje ostateczną decyzję w sprawie certyfikacji w terminie dwóch miesięcy po upływie terminu, o którym mowa w ust. 6. Przyjmując ostateczną decyzję, krajowy organ regulacyjny w najwyższym stopniu uwzględnia opinię Komisji. W każdym przypadku państwa członkowskie mają prawo odmowy certyfikacji w przypadku gdy wydanie certyfikacji stwarza zagrożenie dla bezpieczeństwa dostaw energii tego państwa członkowskiego lub dla bezpieczeństwa dostaw energii innego państwa członkowskiego. W przypadku gdy państwo członkowskie wyznaczyło inny właściwy organ do oceny ust. 3 lit. b), może ono wymagać od krajowego organu regulacyjnego przyjęcia ostatecznej decyzji zgodnie z oceną dokonaną przez ten właściwy organ. Ostateczna decyzja organu regulacyjnego publikowana jest wraz z opinią Komisji. W przypadku gdy ostateczna decyzja odbiega od opinii Komisji, dane państwo członkowskie przedstawia i publikuje wraz z tą decyzją uzasadnienie takiej decyzji.

9. Niniejszy artykuł w żaden sposób nie narusza prawa państw członkowskich do wykonywania, zgodnie z prawem wspólnotowym, krajowej kontroli sądowej w celu ochrony prawnie uzasadnionych interesów bezpieczeństwa publicznego.

10. Komisja może przyjąć wytyczne określające szczegółowe zasady procedury, zgodnie z którą należy postępować do celów stosowania niniejszego artykułu. Środki te, mające na celu zmianę elementów innych niż istotne niniejszej dyrektywy poprzez jej uzupełnienie, przyjmuje się zgodnie z procedurą regulacyjną połączoną z kontrolą, o której mowa w art. 51 ust. 3.

11. Niniejszy artykuł, z wyjątkiem ust. 3 lit. a), stosuje się również do państw członkowskich, które podlegają odstępstwu na mocy art. 49.

Artykuł 12

Wyznaczenie operatorów systemów magazynowania i systemów LNG

Państwa członkowskie wyznaczają jednego lub większą liczbę operatorów systemów magazynowania i systemów LNG — lub wymagają od przedsiębiorstw gazowych będących właścicielami instalacji magazynowych lub instalacji LNG jego/ich wyznaczenia — na okres czasu określony przez państwa członkowskie, uwzględniając efektywność i rachunek ekonomiczny.

Artykuł 13

Zadania operatorów systemów przesyłowego, magazynowego lub LNG

1. Każdy operator systemu przesyłowego, magazynowego lub LNG:

- a) eksploatuje, utrzymuje i rozbudowuje bezpieczne, niezawodne i wydajne instalacje przesyłowe, magazynowe lub instalacje LNG, w warunkach opłacalności ekonomicznej, w celu zagwarantowania otwartego rynku, z należytych uwzględnieniem środowiska, oraz zapewnia odpowiednie środki w celu spełniania obowiązków w zakresie świadczenia usług;

- b) powstrzymuje się od stosowania dyskryminacji między użytkownikami systemu lub kategoriami użytkowników systemu, w szczególności na korzyść powiązanych z nim przedsiębiorstw;
- c) dostarcza każdemu innemu operatorowi systemu przesyłowego, każdemu innemu operatorowi systemu magazynowania, każdemu innemu operatorowi systemu LNG lub każdemu operatorowi systemu dystrybucyjnego wystarczającą ilość informacji, aby zapewnić, że transport i magazynowanie gazu ziemnego odbywają się w sposób zgodny z bezpieczną i skuteczną eksploatacją systemów wzajemnie połączonych; oraz
- d) dostarcza użytkownikom systemu informacji niezbędnych do skutecznego dostępu do systemu.

2. Każdy operator systemu przesyłowego tworzy wystarczającą transgraniczną zdolność przesyłową w celu zintegrowania europejskiej infrastruktury przesyłowej zaspokajającej całe ekonomicznie uzasadnione i technicznie wykonalne zapotrzebowanie na zdolność oraz uwzględniającej bezpieczeństwo dostaw gazu.

3. Zasady przyjęte przez operatorów systemów przesyłowych dla bilansowania gazu w systemie przesyłu powinny być obiektywne, przejrzyste i niedyskryminacyjne, włączając w to zasady dotyczące opłat od użytkowników ich sieci w przypadku spowodowanego przez nich niezbilansowania energetycznego. Warunki świadczenia takich usług przez operatorów systemów przesyłowych, wraz z zasadami i taryfami, ustalane są według metody zgodnej z art. 41 ust. 6 w sposób niedyskryminacyjny i odzwierciedlający koszty oraz są publikowane.

4. Organy regulacyjne — w przypadku gdy państwa członkowskie tak postanowiły — lub państwa członkowskie mogą wymagać od operatorów systemów przesyłowych przestrzegania minimalnych wymogów związanych z utrzymywaniem i rozbudową systemu przesyłowego, w tym również zdolności połączeń wzajemnych.

5. Operatorzy systemów przesyłowych zaopatrują się w energię, którą wykorzystują do prowadzenia swej działalności zgodnie z przejrzystymi i niedyskryminacyjnymi procedurami rynkowymi.

Artykuł 14

Niezależni operatorzy systemów

1. W przypadku gdy system przesyłowy należy do przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo w dniu 3 września 2009 r., państwa członkowskie mogą podjąć decyzję o niestosowaniu art. 9 ust. 1 i wyznaczyć niezależnego operatora systemu na wniosek właściciela systemu przesyłowego. Wyznaczenie takie podlega zatwierdzeniu przez Komisję.

2. Państwo członkowskie może zatwierdzić i wyznaczyć niezależnego operatora systemu jedynie w przypadku gdy:

- a) kandydat na operatora wykazał, że spełnia wymogi art. 9 ust. 1 lit. b), c) i d);

b) kandydat na operatora wykazał, że dysponuje wymaganymi zasobami finansowymi, technicznymi, fizycznymi i kadrowymi, aby wykonywać swoje zadania zgodnie z art. 13;

c) kandydat na operatora zobowiązał się do zastosowania się do dziesięcioletniego planu rozwoju sieci monitorowanego przez organ regulacyjny;

d) właściciel systemu przesyłowego wykazał zdolność do wypełnienia swoich obowiązków zgodnie z ust. 5. W tym celu przekazuje on wszelkie projekty umów z przedsiębiorstwem kandydującym oraz z każdym innym właściwym podmiotem; oraz

e) kandydat na operatora wykazał zdolność do wypełnienia swoich obowiązków zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 715/2009, w tym również obowiązku współpracy operatorów systemu przesyłowego na poziomie europejskim i regionalnym.

3. Przedsiębiorstwa, które uzyskały certyfikację od organu regulacyjnego jako spełniające wymogi art. 11 oraz ust. 2 niniejszego artykułu, są zatwierdzane i wyznaczane przez państwa członkowskie jako niezależni operatorzy systemów przesyłowych. Zastosowanie ma procedura certyfikacji określona w art. 10 niniejszej dyrektywy oraz w art. 3 rozporządzenia (WE) nr 715/2009 lub w art. 11 niniejszej dyrektywy.

4. Każdy niezależny operator systemu jest odpowiedzialny za przyznawanie dostępu stronom trzecim i zarządzanie takim dostępem, w tym również za pobieranie opłat za dostęp i opłat ograniczeniowych, za eksploatację, utrzymywanie oraz rozbudowę systemu przesyłowego oraz za zapewnienie długoterminowej zdolności systemu do zaspokojenia uzasadnionego zapotrzebowania za pomocą planowania inwestycyjnego. Podczas rozbudowy systemu przesyłowego niezależny operator systemu odpowiedzialny jest za planowanie (w tym również za procedurę udzielania zezwoleń), budowę i oddawanie do eksploatacji nowej infrastruktury. W tym celu niezależny operator systemu działa jako operator systemu przesyłowego zgodnie z niniejszym rozdziałem. Właściciel systemu przesyłowego nie jest odpowiedzialny za przyznawanie dostępu stronom trzecim ani za zarządzanie takim dostępem, ani za planowanie inwestycyjne.

5. W przypadku gdy wyznaczony został niezależny operator systemu, właściciel systemu przesyłowego:

a) zapewnia wszelką stosowną współpracę i wsparcie niezależnemu operatorowi systemu w celu wykonywania jego zadań, w tym w szczególności wszelkie stosowne informacje;

b) finansuje inwestycje przewidziane przez niezależnego operatora systemu i zatwierdzone przez organ regulacyjny lub wyraża zgodę na ich finansowanie przez jakąkolwiek zainteresowaną stronę, w tym również przez niezależnego operatora systemu. Stosowne uzgodnienia dotyczące finansowania podlegają uprzedniemu zatwierdzeniu przez organ regulacyjny. Przed takim zatwierdzeniem finansowania organ regulacyjny konsultuje się z właścicielem systemu przesyłowego oraz z innymi zainteresowanymi stronami;

- c) zapewnia pokrycie odpowiedzialności związanej z aktywami sieci, z wyłączeniem odpowiedzialności związanej z zadaniami niezależnego operatora systemu; oraz
  - d) udziela gwarancji w celu ułatwienia finansowania wszelkiej rozbudowy sieci z wyjątkiem tych inwestycji, w których przypadku wydał zgodnie z lit. b) zgodę na finansowanie przez jakąkolwiek zainteresowaną stronę, w tym również przez niezależnego operatora systemu.
6. W ścisłej współpracy z organem regulacyjnym, właściwemu krajowemu organowi ochrony konkurencji przyznaje się wszelkie stosowne uprawnienia do skutecznego monitorowania wypełniania przez właściciela systemu przesyłowego jego obowiązków zgodnie z ust. 5.

Artykuł 15

Rozdział właścicieli systemu przesyłowego i operatorów systemu magazynowania

1. Właściciel systemu przesyłowego — w przypadku gdy wyznaczony został niezależny operator systemu — oraz operator systemu magazynowania, którzy są częścią przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, muszą być niezależni, przynajmniej w zakresie swojej formy prawnej, organizacji i podejmowania decyzji, od wszelkich innych rodzajów działalności niezwiązanych z przesyłem, dystrybucją i magazynowaniem.

Niniejszy artykuł stosuje się jedynie do instalacji magazynowych, które są niezbędne z technicznego lub ekonomicznego punktu widzenia dla zapewnienia skutecznego dostępu do systemu w celu realizacji dostaw do odbiorców zgodnie z art. 33.

2. W celu zapewnienia niezależności właściciela systemu przesyłowego i operatora systemu magazynowania, o której mowa w ust. 1, stosuje się następujące kryteria minimalne:

- a) osoby, które są odpowiedzialne za zarządzanie właścicielem systemu przesyłowego i operatorem systemu magazynowania, nie uczestniczą w strukturach zintegrowanego przedsiębiorstwa gazowego odpowiedzialnego bezpośrednio lub pośrednio za bieżącą działalność w zakresie produkcji i dostaw gazu ziemnego;
- b) podjęte zostają odpowiednie środki w celu zapewnienia, aby interesy zawodowe osób odpowiedzialnych za zarządzanie właścicielem systemu przesyłowego i operatorem systemu magazynowania były uwzględniane w sposób pozwalający tym osobom na niezależne działanie;
- c) operator systemu magazynowania posiada skuteczne uprawnienia do podejmowania decyzji, niezależne od zintegrowanego przedsiębiorstwa gazowego, w odniesieniu do aktywów niezbędnych do eksploatacji, utrzymywania lub rozbudowy instalacji magazynowych. Nie stanowi to przeszkody dla funkcjonowania odpowiednich mechanizmów koordynacyjnych dla zapewnienia ochrony praw przedsiębiorstwa macierzystego do nadzoru gospodarczego i nad zarządzaniem w odniesieniu do zysku z aktywów w przedsiębiorstwie zależnym, regulowanych pośrednio zgodnie z art. 41 ust. 6.

W szczególności umożliwia to przedsiębiorstwu macierzystemu zatwierdzanie rocznego planu finansowego lub innego równoważnego instrumentu operatora systemu magazynowania oraz ustalanie całkowitych ograniczeń dotyczących poziomu zadłużania jego przedsiębiorstwa zależnego. Nie pozwala to natomiast przedsiębiorstwu macierzystemu na wydawanie poleceń w odniesieniu do bieżącej działalności ani w odniesieniu do indywidualnych decyzji dotyczących budowy lub modernizacji instalacji magazynowych, które nie wykraczają poza założenia zatwierdzonego planu finansowego lub jakiegokolwiek innego równoważnego instrumentu; oraz

- d) właściciel systemu przesyłowego i operator systemu magazynowania ustanawiają program zgodności, który określa środki podejmowane w celu wyeliminowania praktyk dyskryminacyjnych, a także zapewniają odpowiednie monitorowanie jego przestrzegania. W programie zgodności określa się szczegółowe obowiązki pracowników związane z osiągnięciem tego celu. Osoba lub organ odpowiedzialny za monitorowanie programu zgodności przedkłada organowi regulacyjnemu roczne sprawozdanie przedstawiające podjęte środki; sprawozdanie to jest publikowane.

3. Komisja może przyjąć wytyczne w celu zapewnienia pełnego i rzeczywistego przestrzegania ust. 2 niniejszego artykułu przez właściciela systemu przesyłowego i operatora systemu magazynowania. Środki te, mające na celu zmianę elementów innych niż istotne niniejszej dyrektywy poprzez jej uzupełnienie, przyjmuje się zgodnie z procedurą regulacyjną połączoną z kontrolą, o której mowa w art. 51 ust. 3.

Artykuł 16

Zasady poufności obowiązujące operatorów systemów przesyłowych i właścicieli systemów przesyłowych

1. Bez uszczerbku dla art. 30 lub jakiegokolwiek innego prawnego obowiązku ujawnienia informacji, każdy operator systemu przesyłowego, magazynowego lub systemu LNG, oraz każdy właściciel systemu przesyłowego, zachowują poufność informacji handlowych podlegających szczególnej ochronie, które uzyskali w trakcie swojej działalności, oraz zapobiegają ujawnieniu w sposób dyskryminacyjny informacji o swojej własnej działalności, które mogą być źródłem korzyści handlowych. W szczególności nie ujawniają oni żadnych informacji handlowych podlegających szczególnej ochronie pozostałym częściom przedsiębiorstwa, o ile nie jest to niezbędne dla przeprowadzenia transakcji handlowej. W celu zapewnienia pełnego poszanowania zasad rozdziału informacyjnego, państwa członkowskie zapewniają, aby właściciel systemu przesyłowego, w tym również, w przypadku operatora systemów połączonych, operator systemu dystrybucyjnego, oraz pozostała część przedsiębiorstwa nie korzystały ze wspólnych służb, takich jak wspólna obsługa prawna, z wyjątkiem funkcji czysto administracyjnych lub informatycznych.

2. W ramach sprzedaży lub zakupu gazu ziemnego przez przedsiębiorstwa powiązane, operatorzy systemu przesyłowego, magazynowania lub systemu LNG nie wykorzystują w niewłaściwy sposób informacji handlowych podlegających szczególnej ochronie, uzyskanych od stron trzecich w ramach udostępniania lub negocjowania dostępu do systemu.

3. Informacje niezbędne dla skutecznej konkurencji i skutecznego funkcjonowania rynku są podawane do publicznej wiadomości. Obowiązek ten pozostaje bez uszczerbku dla ochrony informacji handlowych podlegających szczególnej ochronie.

ROZDZIAŁ IV

NIEZALEŻNY OPERATOR SYSTEMU PRZESYŁOWEGO

Artykuł 17

Aktywa, urządzenia, pracownicy i tożsamość

1. Operatorzy systemów przesyłowych mają do dyspozycji wszelkie zasoby ludzkie, techniczne, fizyczne i finansowe niezbędne do wypełniania ich obowiązków wynikających z niniejszej dyrektywy i do prowadzenia działalności w zakresie przesyłania gazu; w szczególności:

- a) aktywa, które są niezbędne do prowadzenia działalności w zakresie przesyłania gazu, w tym również system przesyłowy, są własnością operatora systemu przesyłowego;
- b) pracowników niezbędnych do prowadzenia działalności w zakresie przesyłania gazu, w tym do wykonywania wszelkich zadań związanych z zarządzaniem przedsiębiorstwem, zatrudnionych przez operatora systemu przesyłowego;
- c) wynajęcie pracowników od innych części przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo oraz wynajęcie pracowników na rzecz tych części, a także świadczenie usług na rzecz tych części i korzystanie z ich usług są zabronione. Operator systemu przesyłowego może jednak świadczyć usługi na rzecz przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, pod warunkiem że:
  - (i) świadczenie tych usług nie wprowadza dyskryminacji między użytkownikami systemu, jest dostępne dla wszystkich użytkowników systemu na tych samych warunkach i nie ogranicza, nie zakłóca ani nie zapobiega konkurencji w zakresie produkcji lub dostaw; oraz
  - (ii) warunki świadczenia tych usług zostały zatwierdzone przez organ regulacyjny.
- d) bez uszczerbku dla decyzji organu nadzorującego na mocy art. 20, odpowiednie zasoby finansowe na przyszłe inwestycje lub na zastąpienie istniejących aktywów udostępniane są operatorowi systemu przesyłowego we właściwym czasie przez przedsiębiorstwo zintegrowane pionowo, w następstwie stosownego wniosku operatora systemu przesyłowego.

2. Oprócz zadań wymienionych w art. 13, działalność w zakresie przesyłania gazu obejmuje przynajmniej następujące zadania:

- a) reprezentowanie operatora systemu przesyłowego i utrzymywanie kontaktów ze stronami trzecimi i z organami regulacyjnymi;

- b) reprezentowanie operatora systemu przesyłowego w ramach europejskiej sieci operatorów systemów przesyłowych gazu („ENTSO gazu”);
- c) przyznawanie dostępu stronom trzecim bez dyskryminacji poszczególnych użytkowników systemu lub kategorii użytkowników systemu oraz zarządzanie tym dostępem;
- d) pobieranie wszystkich opłat związanych z systemem przesyłowym, w tym także opłat za dostęp, opłat bilansujących za usługi pomocnicze, takie jak uzdatnianie gazu, zakup usług (koszty bilansowania, straty energii);
- e) eksploatacja, utrzymywanie i rozbudowa bezpiecznego, sprawnego i opłacalnego systemu przesyłowego;
- f) planowanie inwestycyjne zapewniające długoterminową zdolność systemu do zaspokajania uzasadnionego zapotrzebowania i gwarantujące bezpieczeństwo dostaw;
- g) tworzenie wspólnych przedsięwzięć, w tym również z jednym lub większą liczbą operatorów systemów przesyłowych, giełdami gazu i innymi właściwymi podmiotami w celu tworzenia rynków regionalnych lub ułatwiania procesu liberalizacji; oraz
- h) wszelką obsługę administracyjno-zarządczą, w tym obsługę prawną, rachunkowość i usługi informatyczne.

3. Operatorzy systemów przesyłowych działają w formie prawnej, o której mowa w art. 1 dyrektywy Rady 68/151/EWG ⁽¹⁾.

4. Operator systemu przesyłowego nie może powodować — w zakresie tożsamości korporacyjnej, komunikacji, marki i obiektów — nieporozumień w odniesieniu do odrębnej tożsamości przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo lub jakiegokolwiek jego części.

5. Operator systemu przesyłowego nie może dzielić systemów ani urządzeń informatycznych, obiektów fizycznych i zabezpieczonych systemów dostępu z żadną częścią przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo ani nie korzysta z usług tych samych konsultantów ani wykonawców zewnętrznych w zakresie systemów i urządzeń informatycznych oraz systemów zabezpieczenia dostępu.

6. Rachunkowość operatorów systemów przesyłowych kontrolowana jest przez biegłego rewidenta innego niż biegły rewident kontrolujący rachunkowość przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo lub jakiegokolwiek jego części.

Artykuł 18

Niezależność operatora systemu przesyłowego

1. Bez uszczerbku dla decyzji organu nadzorującego na mocy z art. 20, operator systemu przesyłowego posiada:

⁽¹⁾ Pierwsza dyrektywa Rady 68/151/EWG z dnia 9 marca 1968 r. w sprawie koordynacji gwarancji, jakie są wymagane w państwach członkowskich od spółek w rozumieniu art. 58 akapit drugi traktatu, w celu uzyskania ich równoważności w całej Wspólnocie, dla zapewnienia ochrony interesów zarówno wspólników jak i osób trzecich (Dz.U. L 65 z 14.3.1968, s. 8).

- a) skuteczne uprawnienia do podejmowania decyzji, niezależne od przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, w odniesieniu do aktywów niezbędnych do eksploatacji, utrzymania i rozbudowy systemu przesyłowego; oraz
- b) uprawnienia do pozyskiwania środków pieniężnych na rynku kapitałowym, w szczególności poprzez zaciąganie pożyczek i podwyższanie kapitału.

2. Operator systemu przesyłowego w każdym przypadku działa tak, aby zapewnić sobie posiadanie zasobów niezbędnych do właściwego i skutecznego prowadzenia działalności przesyłowej oraz rozbudowy i utrzymania sprawnego, bezpiecznego i opłacalnego systemu przesyłowego.

3. Podmioty zależne przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo prowadzące działalność w zakresie produkcji lub dostaw nie mogą mieć bezpośrednio ani pośrednio jakichkolwiek udziałów lub akcji operatora systemu przesyłowego. Operator systemu przesyłowego nie może mieć bezpośrednio ani pośrednio jakichkolwiek udziałów lub akcji jakiegokolwiek podmiotu zależnego przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo prowadzącego działalność w zakresie produkcji lub dostaw ani nie może otrzymywać dywidend lub innych korzyści finansowych od tego podmiotu zależnego.

4. Ogólna struktura zarządcza i statut operatora systemu przesyłowego muszą zapewniać skuteczną niezależność operatora systemu przesyłowego zgodnie z niniejszym rozdziałem. Przedsiębiorstwo zintegrowane pionowo nie może określać, bezpośrednio ani pośrednio, zachowań konkurencyjnych operatora systemu przesyłowego w zakresie jego bieżącej działalności oraz zarządzania siecią ani w zakresie działań niezbędnych do przygotowania dziesięcioletniego planu rozwoju zgodnie z art. 22.

5. Wykonując swoje zadania zgodnie z art. 13 i z art. 17 ust. 2 niniejszej dyrektywy oraz spełniając wymogi art. 13 ust. 1, art. 14 ust. 1 lit. a), art. 16 ust. 2, 3 i 5, art. 18 ust. 6 oraz art. 21 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 715/2009, operatorzy systemów przesyłowych nie dyskryminują poszczególnych osób lub podmiotów, ani nie ograniczają, nie zakłócają ani nie zapobiegają konkurencji w zakresie produkcji lub dostaw.

6. Wszelkie powiązania handlowe i finansowe między przedsiębiorstwem zintegrowanym pionowo a operatorem systemu przesyłowego, w tym również pożyczki udzielane przez operatora systemu przesyłowego przedsiębiorstwu zintegrowanemu pionowo, muszą być zgodne z warunkami rynkowymi. Operator systemu przesyłowego prowadzi szczegółową dokumentację tych powiązań handlowych i finansowych i udostępnia ją na wniosek organowi regulacyjnemu.

7. Operator systemu przesyłowego przedstawia do zatwierdzenia organowi regulacyjnemu wszelkie umowy handlowe i finansowe z przedsiębiorstwem zintegrowanym pionowo.

8. Operator systemu przesyłowego informuje organ regulacyjny o zasobach finansowych, o których mowa w art. 17 ust. 1 lit. d), dostępnych na cel przyszłych inwestycji lub odtworzenia istniejących aktywów.

9. Przedsiębiorstwo zintegrowane pionowo powstrzymuje się od wszelkich działań utrudniających operatorowi systemu przesyłowego przestrzeganie jego obowiązków przewidzianych w niniejszym rozdziale oraz nie wymaga od operatora systemu

przesyłowego uzyskania zgody przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo na wypełnianie tych obowiązków.

10. Przedsiębiorstwo, które uzyskało od organu regulacyjnego certyfikat zgodności z wymogami niniejszego rozdziału, jest zatwierdzone i wyznaczone przez dane państwo członkowskie jako operator systemu przesyłowego. Zastosowanie ma procedura certyfikacji określona w art. 10 niniejszej dyrektywy oraz w art. 3 rozporządzenia (WE) nr 715/2009 lub w art. 11 niniejszej dyrektywy.

Artykuł 19

Niezależność pracowników i kierownictwa operatora systemu przesyłowego

1. Decyzje dotyczące powoływania i przedłużania okresu urzędowania, warunków zatrudnienia — w tym również wynagrodzenia i rozwiązania stosunku pracy — osób odpowiedzialnych za zarządzanie lub członków organów administracyjnych operatora systemu przesyłowego podejmowane są przez organ nadzorujący operatora systemu przesyłowego powoływany zgodnie z art. 20.

2. Organowi regulacyjnemu zgłasza się dane osobowe oraz warunki regulujące kadencję, czas trwania i zakończenie okresu urzędowania osób wyznaczonych przez organ nadzorujący do powoływania lub przedłużania okresu urzędowania jako osoby odpowiedzialne za zarządzanie wykonawcze lub członkowie organów administracyjnych operatora systemu przesyłowego oraz uzasadnienie jakiegokolwiek proponowanej decyzji zakończenia okresu urzędowania tych osób. Warunki te oraz decyzje, o których mowa w ust. 1, stają się wiążące jedynie w przypadku gdy organ regulacyjny nie zgłosił żadnych zastrzeżeń w terminie trzech tygodni od powiadomienia.

Organ regulacyjny może zgłosić sprzeciw wobec decyzji, o których mowa w ust. 1 w przypadku gdy:

- a) powstają wątpliwości co do niezależności zawodowej powołanej osoby odpowiedzialnej za zarządzanie lub członka organów administracyjnych; lub
- b) w przypadku przedterminowego zakończenia okresu urzędowania — jeżeli istnieją wątpliwości co do uzasadnienia takiego przedterminowego zakończenia.

3. Nie jest dozwolone zajmowanie jakiegokolwiek stanowiska ani wykonywanie jakichkolwiek obowiązków zawodowych, posiadanie jakichkolwiek interesów lub powiązań gospodarczych, bezpośrednio lub pośrednio, w przedsiębiorstwie zintegrowanym pionowo lub jakiegokolwiek jego części lub z kontrolującymi go wspólnikami lub akcjonariuszami innymi niż operator systemu przesyłowego przez okres trzech lat przed powołaniem osób odpowiedzialnych za zarządzanie lub członków organów administracyjnych operatora systemu przesyłowego, podlegających przepisom niniejszego ustępu.

4. Osoby odpowiedzialne za zarządzanie lub członkowie organów administracyjnych oraz pracownicy operatora systemu przesyłowego nie mogą zajmować jakiegokolwiek innego stanowiska ani wykonywać jakichkolwiek innych obowiązków zawodowych, posiadać jakichkolwiek innych interesów lub powiązań gospodarczych, bezpośrednio lub pośrednio, w jakiegokolwiek innej części przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo lub z kontrolującymi go wspólnikami lub akcjonariuszami.

5. Osoby odpowiedzialne za zarządzanie lub członkowie organów administracyjnych oraz pracownicy operatora systemu przesyłowego nie mogą, bezpośrednio ani pośrednio, posiadać żadnych interesów w jakiegokolwiek części przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo innej niż operator systemu przesyłowego ani otrzymywać od niej żadnych korzyści finansowych. Ich wynagrodzenie nie zależy od działalności ani wyników przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo innych niż działalność lub wyniki operatora systemu przesyłowego.

6. Gwarantuje się skuteczne prawo odwołania do organu regulacyjnego w przypadku jakichkolwiek skarg wnoszonych przez osoby odpowiedzialne za zarządzanie lub członków organów administracyjnych operatora systemu przesyłowego w związku z przedterminowym zakończeniem okresu urzędowania.

7. Po zakończeniu okresu urzędowania w strukturach operatora systemu przesyłowego, osoby odpowiedzialne za zarządzanie nim lub członkowie jego organów administracyjnych nie mogą zajmować żadnego stanowiska ani wykonywać jakichkolwiek obowiązków zawodowych, mieć interesów lub powiązań gospodarczych, bezpośrednio lub pośrednio, w przedsiębiorstwie zintegrowanym pionowo lub w jakiegokolwiek jego części lub z kontrolującymi go współnikami lub akcjonariuszami przez okres nie mniej niż czterech lat.

8. Ustęp 3 ma zastosowanie do większości osób odpowiedzialnych za zarządzanie lub członków organów administracyjnych operatora systemu przesyłowego.

Osoby odpowiedzialne za zarządzanie lub członkowie organów administracyjnych operatora systemu przesyłowego, którzy nie podlegają przepisom ust. 3, nie mogą wykonywać jakiegokolwiek działalności zarządczej ani innej odnośnej działalności w przedsiębiorstwie zintegrowanym pionowo przez okres co najmniej sześciu miesięcy przed ich powołaniem.

Pierwszy akapit niniejszego ustępu oraz ust. 4–7 mają zastosowanie do osób należących do kierownictwa wykonawczego i do osób bezpośrednio im podległych w sprawach związanych z eksploatacją, utrzymywaniem lub rozbudową sieci.

Artykuł 20

Organ nadzorujący

1. Operator systemu przesyłowego posiada organ nadzorujący, odpowiedzialny za podejmowanie decyzji, które mogą mieć znaczący wpływ na wartość aktywów współników lub akcjonariuszy operatora systemu przesyłowego, w szczególności za decyzje dotyczące zatwierdzenia rocznych i długoterminowych planów finansowych, poziomu zadłużenia operatora systemu przesyłowego i wielkości dywidendy wypłacanej współnikom lub akcjonariuszom. Decyzje należące do kompetencji organu nadzorującego nie obejmują decyzji związanych z bieżącą działalnością operatora systemu przesyłowego i zarządzaniem siecią oraz działań związanych z przygotowaniem dziesięcioletniego planu rozwoju sieci opracowywanego zgodnie z art. 22.

2. Organ nadzorujący składa się z członków reprezentujących przedsiębiorstwo zintegrowane pionowo, członków reprezentujących współników lub akcjonariuszy będących stronami trzecimi oraz, w przypadku gdy jest to przewidziane w odpowiednich przepisach państw członkowskich — członków reprezentujących inne zainteresowane strony, takich jak pracowników operatora systemu przesyłowego.

3. Artykuł 19 ust. 2 akapit pierwszy oraz art. 19 ust. 3–7 mają zastosowanie do co najmniej połowy członków organu nadzorującego minus jedna osoba.

Artykuł 19 ust. 2 akapit drugi lit. b) ma zastosowanie do wszystkich członków organu nadzorującego.

Artykuł 21

Program zgodności i inspektor do spraw zgodności

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby operatorzy systemów przesyłowych ustanowili i wdrażali program zgodności, który określa środki podejmowane w celu zapewnienia wyeliminowania działań dyskryminacyjnych oraz zapewnienia odpowiedniego monitorowania zgodności z tym programem. W programie zgodności określa się szczegółowe obowiązki pracowników związane z osiągnięciem tego celu. Program podlega zatwierdzeniu przez organ regulacyjny. Bez uszczerbku dla uprawnień krajowego organu regulacji energetyki, zgodność z programem jest niezależnie monitorowana przez inspektora do spraw zgodności.

2. Inspektor do spraw zgodności powoływany jest przez organ nadzorujący, z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez organ regulacyjny. Organ regulacyjny może odmówić zatwierdzenia inspektora do spraw zgodności jedynie z przyczyn braku niezależności lub kompetencji zawodowych. Inspektorem do spraw zgodności może być osoba fizyczna lub prawna. Artykuł 19 ust. 2–8 ma zastosowanie do inspektora do spraw zgodności.

3. Inspektor do spraw zgodności odpowiada za:

- a) monitorowanie wdrażania programu zgodności;
- b) opracowywanie sprawozdania rocznego określającego środki podjęte w celu wdrożenia programu zgodności i za przedłożenie go organowi regulacyjnemu;
- c) składanie sprawozdań organowi nadzorującemu i wydawanie zaleceń dotyczących programu zgodności i jego wdrażania;
- d) powiadamianie organu regulacyjnego o wszelkich istotnych naruszeniach w zakresie wdrażania programu zgodności; oraz
- e) składanie organowi regulacyjnemu sprawozdań dotyczących wszelkich powiązań handlowych i finansowych między przedsiębiorstwem zintegrowanym pionowo a operatorem systemu przesyłowego.

4. Inspektor do spraw zgodności przedkłada organowi regulacyjnemu propozycje decyzji w sprawie planu inwestycyjnego lub w sprawie poszczególnych inwestycji w sieć. Ma to miejsce najpóźniej w chwili przedstawienia tych propozycji organowi nadzorującemu przez kierownictwo lub właściwy organ administracyjny operatora systemu przesyłowego.

5. W przypadku gdy przedsiębiorstwo zintegrowane pionowo, podczas walnego zgromadzenia lub w drodze głosowania członków powołanego przez siebie organu nadzorującego, sprzeciwi się przyjęciu decyzji, czego skutkiem będzie niemożność dokonania lub opóźnienie inwestycji, które zgodnie z dziesięcioletnim planem rozwoju miały być zrealizowane w ciągu trzech kolejnych lat, inspektor do spraw zgodności powiadamia o tym organ regulacyjny, który działa w takim przypadku zgodnie z art. 22.

6. Warunki regulujące mandat lub warunki zatrudnienia inspektora do spraw zgodności, w tym czas trwania jego mandatu, podlegają zatwierdzeniu przez organ regulacyjny. Warunki te zapewniają niezależność inspektora do spraw zgodności, w tym poprzez zapewnienie mu wszystkich zasobów niezbędnych do wykonywania jego zadań. Przez czas trwania swojego mandatu inspektor do spraw zgodności nie może zajmować, pośrednio ani bezpośrednio, żadnego innego stanowiska, pełnić jakichkolwiek innych zadań ani mieć jakichkolwiek innych interesów w jakiegokolwiek części przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo lub z taką jego częścią lub z jej wspólnikami lub akcjonariuszami posiadającymi pakiet kontrolny.

7. Inspektor do spraw zgodności składa organowi regulacyjnemu regularne sprawozdania, ustne lub pisemne i jest uprawniony do składania regularnego sprawozdani, ustnego lub pisemnego organowi nadzorującemu operatora systemu przesyłowego.

8. Inspektor do spraw zgodności może brać udział we wszelkich posiedzeniach kierownictwa lub organów administracyjnych operatora systemu przesyłowego oraz w posiedzeniach organu nadzorującego i w walnych zgromadzeniach. Inspektor do spraw zgodności bierze udział we wszystkich posiedzeniach, na których omawiane są następujące kwestie:

- a) warunki dostępu do sieci określone w rozporządzeniu (WE) nr 715/2009, w szczególności dotyczące taryf, usług związanych z dostępem stron trzecich, alokacji zdolności i zarządzania ograniczeniami, przejrzystości, bilansowania i rynków wtórnych;
- b) przedsięwzięcia podjęte w celu eksploatacji, utrzymywania i rozbudowy systemu przesyłowego, w tym również inwestycje w nowe połączenia transportowe, w zwiększanie zdolności i w optymalizację istniejącej zdolności;
- c) zakup lub sprzedaż energii niezbędnej do eksploatacji systemu przesyłowego.

9. Inspektor do spraw zgodności monitoruje przestrzeganie art. 16 przez operatora systemu przesyłowego.

10. Inspektor do spraw zgodności ma dostęp do wszystkich stosownych danych i do biur operatora systemu przesyłowego, a także do wszystkich informacji niezbędnych do wykonywania swojego zadania.

11. Po uprzednim zatwierdzeniu przez organ regulacyjny, organ nadzorujący może odwołać inspektora do spraw zgodności. Odwołuje on inspektora do spraw zgodności z przyczyn braku niezależności lub kompetencji zawodowych na wniosek organu regulacyjnego.

12. Inspektor do spraw zgodności ma dostęp do biur operatora systemu przesyłowego bez uprzedniego zawiadomienia.

Artykuł 22

Rozbudowa sieci i uprawnienia do podejmowania decyzji inwestycyjnych

1. Każdego roku operatorzy systemów przesyłowych przedstawiają organowi regulacyjnemu dziesięcioletni plan rozwoju sieci oparty na istniejącej i prognozowanej podaży i popytu, po konsultacji ze wszystkimi właściwymi zainteresowanymi stronami. Ten plan rozwoju sieci zawiera skuteczne środki w celu zagwarantowania wystarczalności systemu i bezpieczeństwa dostaw.

2. W szczególności dziesięcioletni plan rozwoju sieci:

- a) wskazuje uczestnikom rynku najważniejszą infrastrukturę przesyłową, którą należy zbudować lub zmodernizować w ciągu następujących dziesięciu lat;
- b) zawiera wszelkie inwestycje, o których już zadecydowano i określa nowe inwestycje, które muszą być zrealizowane w ciągu najbliższych trzech lat; oraz
- c) określa ramy czasowe dla wszystkich projektów inwestycji.

3. Przy opracowywaniu dziesięcioletniego planu rozwoju sieci operator systemu przesyłowego przyjmuje rozsądne założenia dotyczące rozwoju produkcji, dostaw, zużycia i wymiany z innymi krajami, z uwzględnieniem planów inwestycyjnych dotyczących sieci regionalnych i o zasięgu wspólnotowym, a także planów inwestycyjnych dotyczących instalacji do magazynowania i regazyfikacji LNG.

4. Organ regulacyjny konsultuje się w sprawie dziesięcioletniego planu rozwoju sieci ze wszystkimi obecnymi lub potencjalnymi użytkownikami systemu w sposób otwarty i przejrzysty. Od osób lub przedsiębiorstw, które twierdzą, że są potencjalnymi użytkownikami systemu, można wymagać uzasadnienia tych twierdzeń. Organ regulacyjny podaje do publicznej wiadomości wyniki procesu konsultacji, w szczególności możliwe potrzeby inwestycyjne.

5. Organ regulacyjny bada, czy dziesięcioletni plan rozwoju sieci obejmuje wszystkie potrzeby inwestycyjne określone w procesie konsultacji i czy jest spójny z niewiążącym dziesięcioletnim planem rozwoju sieci o zasięgu wspólnotowym („plan rozwoju sieci o zasięgu wspólnotowym”), o którym mowa w art. 8 ust. 3

lit. b) rozporządzenia (WE) nr 715/2009. Jeżeli pojawią się jakiekolwiek wątpliwości co do spójności z planem rozwoju sieci o zasięgu wspólnotowym, organ regulacyjny konsultuje się z Agencją. Organ regulacyjny może zwrócić się do operatora systemu przesyłowego, aby zmienił swój dziesięcioletni plan rozwoju sieci.

6. Organ regulacyjny monitoruje i ocenia wdrażanie dziesięcioletniego planu rozwoju sieci.

7. W przypadku gdy operator systemu przesyłowego — z przyczyn innych niż nadrzędne przyczyny niezależne od niego — nie zrealizuje inwestycji, która, zgodnie z dziesięcioletnim planem rozwoju sieci, miała być zrealizowana w ciągu najbliższych trzech lat, państwa członkowskie zapewniają, aby organ regulacyjny został zobowiązany do podjęcia co najmniej jednego z następujących środków w celu zapewnienia realizacji danej inwestycji, jeżeli inwestycja ta jest w dalszym ciągu istotna w oparciu o najnowszy dziesięcioletni plan rozwoju sieci:

- a) zobowiązanie operatora systemu przesyłowego do zrealizowania danej inwestycji;
- b) zorganizowanie otwartej dla wszystkich inwestorów procedury przetargowej na daną inwestycję; lub
- c) zobowiązanie operatora systemu przesyłowego do zaakceptowania podwyższenia kapitału, aby sfinansować niezbędne inwestycje i umożliwić niezależnym inwestorom udział w kapitale.

W przypadku gdy organ regulacyjny wykonuje swoje uprawnienia zgodnie z lit. b) pierwszego akapitu, może on zobowiązać operatora systemu przesyłowego do zaakceptowania jednego lub większej liczby poniższych warunków:

- a) finansowania przez jakąkolwiek stronę trzecią;
- b) budowy przez jakąkolwiek stronę trzecią;
- c) samodzielnej budowy odpowiedniego aktywu;
- d) samodzielnej eksploatacji odpowiedniego aktywu.

Operator systemu przesyłowego udziela inwestorom wszystkich informacji niezbędnych do realizacji inwestycji, przyłącza nowe aktywa do sieci przesyłowej oraz dokłada wszelkich starań, aby ułatwić realizację projektu tej inwestycji.

Stosowne uzgodnienia dotyczące finansowania podlegają zatwierdzeniu przez organ regulacyjny.

8. W przypadku gdy organ regulacyjny wykonywał swoje uprawnienia zgodnie z ust. 7 akapit pierwszy, odpowiednie uregulowania taryfowe uwzględniają koszty danych inwestycji.

Artykuł 23

Uprawnienia do podejmowania decyzji w odniesieniu do przyłączenia instalacji magazynowych, instalacji regazyfikacji LNG oraz odbiorców przemysłowych do systemu przesyłowego

1. Operator systemu przesyłowego ustanawia i publikuje przejrzyste i skuteczne procedury i taryfy dotyczące niedyskryminacyjnego przyłączenia instalacji magazynowych, instalacji regazyfikacji LNG oraz odbiorców przemysłowych do systemu przesyłowego. Procedury te podlegają zatwierdzeniu przez organ regulacyjny.

2. Operator systemu przesyłowego nie jest uprawniony do odmowy przyłączenia nowej instalacji magazynowej, instalacji regazyfikacji LNG lub odbiorcy przemysłowego ze względu na możliwe przyszłe ograniczenia dostępnych zdolności sieci lub ze względu na dodatkowe koszty związane z niezbędnym zwiększeniem zdolności. Operator systemu przesyłowego zapewnia nowemu przyłączeniu wystarczającą zdolność na punktach wejścia i wyjścia.

ROZDZIAŁ V

DYSTRYBUCJA I DOSTAWY

Artykuł 24

Wyznaczanie operatorów systemów dystrybucyjnych

Państwa członkowskie wyznaczają jednego lub większą liczbę operatorów systemów dystrybucyjnych — lub zobowiązują przedsiębiorstwa posiadające systemy dystrybucyjne lub które są odpowiedzialne za systemy dystrybucyjne do ich wyznaczenia — na okres czasu, który ma być określony przez państwa członkowskie, uwzględniając efektywność i rachunek ekonomiczny, oraz zapewniają, aby operatorzy systemów dystrybucyjnych działali zgodnie z art. 25, 26 i 27.

Artykuł 25

Zadania operatorów systemów dystrybucyjnych

1. Każdy operator systemu dystrybucyjnego jest odpowiedzialny za zapewnianie długoterminowej zdolności systemu do zaspokojenia uzasadnionego zapotrzebowania w zakresie dystrybucji gazu, eksploatację, utrzymanie i rozbudowę w warunkach opłacalności ekonomicznej bezpiecznego, niezawodnego i wydajnego systemu na swoim obszarze, z należytym poszanowaniem środowiska i efektywności energetycznej.

2. W żadnym przypadku operator systemu dystrybucyjnego nie stosuje dyskryminacji między użytkownikami systemu lub kategoriami użytkowników systemu, w szczególności na korzyść powiązanych z nim przedsiębiorstw.

3. Każdy operator systemu dystrybucyjnego dostarcza każdemu innemu operatorowi systemu dystrybucyjnego, przesyłowego, LNG, lub magazynowego wystarczającą ilość informacji w celu zapewnienia, aby transport i magazynowanie gazu ziemnego odbywał się w sposób zgodny z bezpieczną i skuteczną eksploatacją systemów wzajemnie połączonych.

4. Każdy operator systemu dystrybucyjnego dostarcza użytkownikom systemu informacje niezbędne im do skutecznego dostępu do systemu, w tym również korzystania z niego.

5. W przypadku gdy operator systemu dystrybucyjnego jest odpowiedzialny za bilansowanie systemu dystrybucyjnego, zasady przyjęte przez niego w tym celu są obiektywne, przejrzyste i niedyskryminacyjne oraz obejmują zasady dotyczące opłat od użytkowników systemu za niezbilansowanie energii. Warunki świadczenia takich usług przez operatorów systemu dystrybucyjnego, w tym również zasady i taryfy, ustanawiane są z zastosowaniem metody zgodnej z art. 41 ust. 6 w sposób niedyskryminacyjny i odzwierciedlający koszty oraz są publikowane.

Artykuł 26

Rozdział operatorów systemu dystrybucyjnego

1. W przypadku gdy operator systemu dystrybucyjnego jest częścią przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, musi on być niezależny — przynajmniej w zakresie formy prawnej, organizacji i podejmowania decyzji — od innych działalności niezwiązanych z dystrybucją. Zasady te nie tworzą obowiązku wydzielenia własności aktywów systemu dystrybucyjnego z przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo.

2. Oprócz wymogów zawartych w ust. 1, w przypadku gdy operator systemu dystrybucyjnego jest częścią przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, musi on być niezależny w zakresie swojej organizacji i uprawnień do podejmowania decyzji od innych działalności niezwiązanych z dystrybucją. Aby to osiągnąć, stosuje się następujące kryteria minimalne:

- a) osoby odpowiedzialne za zarządzanie operatorem systemu dystrybucyjnego nie uczestniczą w strukturach zintegrowanego przedsiębiorstwa gazowego odpowiedzialnego, bezpośrednio lub pośrednio, za bieżącą działalność w zakresie produkcji, przesyłu i dostaw gazu ziemnego;
- b) podjęte zostać muszą odpowiednie środki w celu zapewnienia, aby interesy zawodowe osób odpowiedzialnych za zarządzanie operatorem systemu dystrybucyjnego były uwzględniane w sposób pozwalający tym osobom na niezależne działanie;
- c) operator systemu dystrybucyjnego musi posiadać skuteczne uprawnienia do podejmowania decyzji, niezależne od zintegrowanego przedsiębiorstwa gazowego, w odniesieniu do aktywów niezbędnych do eksploatacji, utrzymywania lub rozbudowy sieci. Aby móc wykonywać te zadania, operator systemu dystrybucyjnego dysponuje niezbędnymi zasobami, w tym zasobami kadrowymi, technicznymi, finansowymi i fizycznymi. Nie stanowi to przeszkody dla funkcjonowania odpowiednich mechanizmów koordynacyjnych dla zapewnienia ochrony praw przedsiębiorstwa macierzystego do nadzoru gospodarczego i nad zarządzaniem w odniesieniu do zysku z aktywów w przedsiębiorstwie zależnym, regulowanych pośrednio zgodnie z art. 41 ust. 6. W szczególności umożliwia to przedsiębiorstwu macierzystemu zatwierdzanie rocznego planu finansowego lub innego równoważnego instrumentu operatora systemu dystrybucyjnego oraz ustalanie całkowitych ograniczeń dotyczących poziomu zadłużenia jego przedsiębiorstwa zależnego. Nie pozwala to natomiast przedsiębiorstwu macierzystemu na wydawanie

poleceń w odniesieniu do bieżącej działalności ani w odniesieniu do indywidualnych decyzji dotyczących budowy lub modernizacji linii dystrybucyjnych, które nie wykraczają poza założenia zatwierzonego planu finansowego lub innego równoważnego instrumentu; oraz

- d) operator systemu dystrybucyjnego musi ustanowić program zgodności określający środki podejmowane w celu wyeliminowania praktyk dyskryminacyjnych, a także zapewnia odpowiednie monitorowanie jego przestrzegania. W programie zgodności określa się szczegółowe obowiązki pracowników związane z osiągnięciem tego celu. Osoba lub organ odpowiedzialny za monitorowanie programu zgodności, inspektor do spraw zgodności operatora systemu dystrybucyjnego, przedkłada organowi regulacyjnemu, o którym mowa w art. 39 ust. 1, roczne sprawozdanie przedstawiające zastosowane środki; sprawozdanie to jest publikowane. Inspektor do spraw zgodności operatora systemu dystrybucyjnego musi być w pełni niezależny oraz mieć dostęp do wszystkich niezbędnych informacji operatora systemu dystrybucyjnego i wszelkich powiązanych przedsiębiorstw, w celu wypełnienia swojego zadania.

3. W przypadku gdy operator systemu dystrybucyjnego jest częścią przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, państwa członkowskie zapewniają monitorowanie działalności operatora systemu dystrybucyjnego przez organy regulacyjne lub inne właściwe podmioty, tak, aby nie mógł on wykorzystywać swojego zintegrowania pionowego w celu zakłócania konkurencji. W szczególności operatorzy systemu dystrybucyjnego nie mogą powodować — w zakresie komunikacji i marki — nieporozumień w odniesieniu do odrębnej tożsamości części przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo zajmującej się dostawami.

4. Państwa członkowskie mogą podjąć decyzję o niestosowaniu ust. 1, 2 i 3 wobec zintegrowanych przedsiębiorstw gazowych obsługujących mniej niż 100 000 przyłączonych odbiorców.

Artykuł 27

Zasady poufności obowiązujące operatorów systemów dystrybucyjnych

1. Bez uszczerbku dla art. 30 lub jakiegokolwiek innego prawnego obowiązku ujawnienia informacji, każdy operator systemu dystrybucyjnego zachowuje poufność informacji handlowych podlegających szczególnej ochronie, które uzyskał w trakcie swojej działalności, oraz zapobiega ujawnieniu w sposób dyskryminacyjny informacji o swojej własnej działalności, które mogą być źródłem korzyści handlowych.

2. Operatorzy systemów dystrybucyjnych, w ramach sprzedaży lub zakupu gazu ziemnego przez przedsiębiorstwa powiązane, nie nadużywają informacji handlowych podlegających szczególnej ochronie, uzyskanych od stron trzecich w ramach udostępniania lub negocjowania dostępu do systemu.

Artykuł 28

Zamknięte systemy dystrybucyjne

1. Państwa członkowskie mogą postanowić, że krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy klasyfikują system dystrybuujący gaz na ograniczonym geograficznie obszarze zakładu przemysłowego, obiektu handlowego lub miejsca świadczenia usług wspólnych i niezaopatrujący odbiorców będących gospodarstwami domowymi, bez uszczerbku dla ust. 4, jako zamknięty system dystrybucyjny, jeżeli:

- a) ze szczególnych względów technicznych lub bezpieczeństwa procesy eksploatacji lub produkcji użytkowników tego systemu są zintegrowane; lub
- b) system ten dystrybuuje gaz głównie do właściciela lub operatora systemu lub do powiązanych z nim przedsiębiorstw.

2. Państwa członkowskie mogą postanowić, że krajowe organy regulacyjne zwolnią operatora zamkniętego systemu dystrybucji z wymogu przewidzianego art. 32 ust. 1, zgodnie z którym taryfy lub metody stosowane do ich kalkulacji są zatwierdzane przed ich wejściem w życie zgodnie z przepisami art. 41.

3. W przypadku gdy przyznano zwolnienie zgodnie z ust. 2, mające zastosowanie taryfy lub metody stosowane do ich kalkulacji poddaje się przeglądowi i zatwierdzeniu zgodnie z art. 41 na wniosek użytkownika zamkniętego systemu dystrybucyjnego.

4. Użytkowanie systemu w niewielkim zakresie przez niewielką liczbę gospodarstw domowych pozostających z właścicielem systemu dystrybucyjnego w stosunku zatrudnienia lub podobnym oraz położonych na obszarze obsługiwanych przez zamknięty system dystrybucyjny nie wyklucza przyznania zwolnienia na mocy ust. 2.

Artykuł 29

Operator systemów połączonych

Artykuł 26 ust. 1 nie uniemożliwia funkcjonowania operatora połączonego systemu przesyłowego, LNG, magazynowego i dystrybucyjnego, pod warunkiem że operator ten spełnia wymogi określone w art. 9 ust. 1, lub art. 14 i 15, lub w rozdziale IV, albo jest objęty zakresem art. 49 ust. 6.

ROZDZIAŁ VI

ROZDZIAŁ I PRZEJRZYSTOŚĆ RACHUNKOWOŚCI

Artykuł 30

Prawo wglądu do rachunkowości

1. Państwa członkowskie lub każdy wyznaczony przez nie właściwy organ, w tym również organy regulacyjne, o których mowa w art. 39 ust. 1, oraz organy rozstrzygające spory, o których mowa w art. 34 ust. 3, w zakresie, w jakim jest to niezbędne do wykonywania ich zadań, uprawnione są do wglądu do rachunkowości przedsiębiorstw gazowych zgodnie z art. 31.

2. Państwa członkowskie i każdy wyznaczony przez nie właściwy organ, w tym również organy regulacyjne, o których mowa w art. 39 ust. 1, oraz organy rozstrzygające spory, zachowują poufność informacji handlowych podlegających szczególnej ochronie. Państwa członkowskie mogą przewidzieć ujawnienie takich informacji, gdy jest to niezbędne do wykonywania przez właściwe organy ich funkcji.

Artykuł 31

Rozdział rachunkowości

1. Państwa członkowskie podejmują niezbędne kroki w celu zapewnienia, aby rachunkowość przedsiębiorstw gazowych prowadzona była zgodnie z ust. 2–5 niniejszego artykułu. W przypadku gdy przedsiębiorstwa gazowe objęte są odstępstwem od niniejszego przepisu na podstawie art. 49 ust. 2 i 4, powinny one prowadzić przynajmniej wewnętrzną rachunkowość zgodnie z niniejszym artykułem.

2. Przedsiębiorstwa gazowe, niezależnie od ich struktury własności lub formy prawnej, sporządzają, poddają kontroli i publikują swoje roczne sprawozdania finansowe zgodnie z przepisami prawa krajowego dotyczącymi rocznych sprawozdań finansowych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, spółek komandytowo-akcyjnych lub spółek akcyjnych, przyjętymi zgodnie z czwartą dyrektywą Rady 78/660/EWG z dnia 25 lipca 1978 r. wydaną na podstawie art. 44 ust. 2 lit. g) (*) Traktatu, w sprawie rocznych sprawozdań finansowych niektórych rodzajów spółek (1).

Przedsiębiorstwa, które nie mają obowiązku prawnego publikacji swoich rocznych sprawozdań finansowych, przechowują w swojej siedzibie głównej po jednym ich egzemplarzu do wglądu publicznego.

3. Przedsiębiorstwa gazowe prowadzą w swej wewnętrznej rachunkowości odrębne księgi rachunkowe dla swojej działalności w zakresie przesyłu, dystrybucji, LNG i magazynowania, tak jak byłyby do tego zobowiązane, gdyby odnośne działalności były prowadzone przez odrębne przedsiębiorstwa, w celu uniknięcia dyskryminacji, subsydiowania skrośnego i zakłócenia konkurencji. Prowadzą one również rachunkowość, która może być skonsolidowana, dla innych rodzajów działalności dotyczących gazu niezwiązanych z przesyłem, dystrybucją, LNG i z magazynowaniem. Do dnia 1 lipca 2007 r. przedsiębiorstwa te prowadzą oddzielną rachunkowość dla działalności w zakresie dostaw dla odbiorców uprawnionych oraz dla działalności w zakresie dostaw dla odbiorców innych niż uprawnieni. W rachunkowości wykazuje się dochód wynikający z własności sieci przesyłowej lub dystrybucyjnej. W stosownych przypadkach przedsiębiorstwa gazowe prowadzą skonsolidowaną rachunkowość dla innych rodzajów działalności niezwiązanej z gazem. Wewnętrzna rachunkowość obejmuje bilans oraz rachunek zysków i strat dla każdego rodzaju działalności.

4. Kontrola, o której mowa w ust. 2, weryfikuje w szczególności przestrzeganie obowiązku unikania dyskryminacji i subsydiowania skrośnego, o którym mowa w ust. 3.

(*) Tytuł dyrektywy 78/660/EWG został skorygowany, aby uwzględnić zmianę numeracji artykułów Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską zgodnie z art. 12 traktatu z Amsterdamu; pierwotne odniesienie prowadziło do art. 54 ust. 3 lit. g).

(1) Dz.U. L 222 z 14.8.1978, s. 11.

5. Przedsiębiorstwa określają w swojej wewnętrznej rachunkowości zasady księgowania aktywów i pasywów, wydatków i przychodów, jak również amortyzacji, bez uszczerbku dla stosowanych w kraju zasad rachunkowości, których przestrzegają przy prowadzeniu oddzielnej rachunkowości, o której mowa w ust. 3. Te wewnętrzne zasady mogą zostać zmienione tylko w wyjątkowych przypadkach. Takie zmiany powinny zostać wymienione i należycie uzasadnione.

6. W rocznych sprawozdaniach finansowych oznacza się w uwagach każdą transakcję o określonej wartości przeprowadzaną z przedsiębiorstwami powiązаныmi.

ROZDZIAŁ VII

ORGANIZACJA DOSTĘPU DO SYSTEMU

Artykuł 32

Dostęp stron trzecich

1. Państwa członkowskie zapewniają wdrożenie systemu dostępu stron trzecich do systemu przesyłowego i dystrybucyjnego oraz do instalacji LNG opartego na opublikowanych taryfach, mającego zastosowanie do wszystkich uprawnionych odbiorców, w tym również do przedsiębiorstw dostarczających gaz, oraz stosowanego w sposób obiektywny i bez dyskryminacji pomiędzy użytkownikami systemu. Państwa członkowskie zapewniają, aby te taryfy, lub metody stosowane do ich kalkulacji, były zatwierdzane przez organ regulacyjny, o którym mowa w art. 39 ust. 1, przed ich wejściem w życie zgodnie z art. 41, a także zapewniają publikację tych taryf oraz metod — w przypadku gdy zatwierdzane są jedynie metody — przed ich wejściem w życie.

2. Operatorzy systemów przesyłowych mają dostęp do sieci innych operatorów systemów przesyłowych, jeżeli jest to niezbędne do wykonywania ich funkcji w związku z przesyłem transgranicznym.

3. Przepisy niniejszej dyrektywy nie uniemożliwiają zawierania umów długoterminowych, w zakresie, w jakim są one zgodne ze wspólnotowymi zasadami konkurencji.

Artykuł 33

Dostęp do magazynowania

1. W celu zorganizowania dostępu do instalacji magazynowych i do pojemności magazynowych gazociągów, w przypadku gdy jest to niezbędne z technicznego lub ekonomicznego punktu widzenia dla zapewnienia skutecznego dostępu do systemu w celu realizacji dostaw do odbiorców, a także w celu zorganizowania dostępu do usług pomocniczych, państwa członkowskie mogą wybrać jedną lub obydwie procedury, o których mowa w ust. 3 i 4. Procedury te należy stosować zgodnie z obiektywnymi, przejrzystymi i niedyskryminacyjnymi kryteriami.

Organy regulacyjne — w przypadku gdy państwa członkowskie tak postanowiły — lub państwa członkowskie, określają oraz publikują kryteria, zgodnie z którymi można określić zasady dostępu mające zastosowanie w odniesieniu do instalacji magazynowych oraz pojemności magazynowych gazociągów. Podają one do wiadomości publicznej lub zobowiązują operatorów systemów magazynowania i przesyłowych do podania do wiadomości publicznej, które instalacje magazynowe lub które

części instalacji magazynowych, oraz które pojemności magazynowe gazociągów są oferowane w ramach różnych procedur, o których mowa w ust. 3 i 4.

Obowiązki, o których mowa w drugim zdaniu akapitu drugiego, pozostają bez uszczerbku dla prawa wyboru przyznanego państwu członkowskiemu w pierwszym akapicie.

2. Przepisy ust. 1 nie mają zastosowania do usług pomocniczych i tymczasowego magazynowania związanych z instalacjami LNG, koniecznych dla procesu regazyfikacji LNG i następującego po tym dostarczania gazu do systemu przesyłowego.

3. W przypadku dostępu negocjowanego, państwo członkowskie lub — w przypadku gdy państwa członkowskie tak postanowiły — organy regulacyjne, przyjmują niezbędne środki, aby przedsiębiorstwa gazowe i uprawnieni odbiorcy z obszaru lub spoza obszaru objętego systemem wzajemnie połączonym mieli możliwość negocjowania dostępu do instalacji magazynowych i do pojemności magazynowych gazociągów, gdy jest to niezbędne z technicznego lub z ekonomicznego punktu widzenia dla zapewnienia skutecznego dostępu do systemu, a także dla zorganizowania dostępu do innych usług pomocniczych. Strony zobowiązane są do negocjowania w dobrej wierze dostępu do magazynowania, do pojemności magazynowych gazociągów i do innych usług pomocniczych.

Umowy dotyczące dostępu do magazynowania, do pojemności magazynowych gazociągów i do innych usług pomocniczych są negocjowane z odpowiednim operatorem systemu magazynowania lub z przedsiębiorstwami gazowymi. Organy regulacyjne — w przypadku gdy państwo członkowskie tak postanowiło — lub państwa członkowskie, wymagają od operatorów systemu magazynowania i przedsiębiorstw gazowych opublikowania podstawowych warunków handlowych korzystania z magazynowania, z pojemności magazynowych gazociągów i z innych usług pomocniczych, do dnia 1 stycznia 2005 r., a następnie każdego roku.

Opracowując warunki, o których mowa w drugim akapicie, operatorzy systemów magazynowania i przedsiębiorstwa gazowe konsultują się z użytkownikami systemu.

4. W przypadku dostępu regulowanego, organy regulacyjne — w przypadku gdy państwa członkowskie tak postanowiły — lub państwa członkowskie, przyjmują niezbędne środki, aby przyznać przedsiębiorstwom gazowym i uprawnionym odbiorcom z obszaru lub spoza obszaru objętego systemem wzajemnie połączonym prawo dostępu do magazynowania, do pojemności magazynowych gazociągów i do innych usług pomocniczych, na podstawie opublikowanych taryf lub innych warunków i obowiązków w odniesieniu do korzystania z tego magazynowania i z pojemności magazynowych gazociągów, gdy z technicznego lub z ekonomicznego punktu widzenia jest to niezbędne dla zapewnienia skutecznego dostępu do systemu, a także dla zorganizowania dostępu do innych usług pomocniczych. Organy regulacyjne — w przypadku gdy państwa członkowskie tak postanowiły — lub państwa członkowskie, konsultują się z użytkownikami systemu przy opracowywaniu tych taryf lub metod ich ustalania. Prawo dostępu dla uprawnionych odbiorców może zostać przyznane przez umożliwienie im zawierania umów dostawy gazu z konkurencyjnymi przedsiębiorstwami gazowymi, innymi niż właściciel lub operator systemu lub z przedsiębiorstwem powiązanym.

Artykuł 34

Dostęp do sieci gazociągów kopalnianych

1. Państwa członkowskie przyjmują niezbędne środki w celu zapewnienia, aby przedsiębiorstwom gazowe i uprawnieni odbiorcy, niezależnie od miejsca gdzie się znajdują, mogli uzyskać dostęp do sieci gazociągów kopalnianych, w tym również do instalacji dostarczających usługi pomocnicze związane z tym dostępem, zgodnie z niniejszym artykułem, z wyjątkiem tych części takich sieci i instalacji, które są używane do lokalnej działalności produkcyjnej na obszarze złoża, gdzie produkowany jest gaz. Przyjęte środki powinny zostać zgłoszone do Komisji zgodnie z przepisami art. 54.

2. Dostęp, o którym mowa w ust. 1, przyznawany jest w sposób określony przez państwo członkowskie zgodnie z właściwymi aktami prawnymi. Państwa członkowskie stosują cele sprawiedliwego i otwartego dostępu, tworzenia konkurencyjnego rynku gazu ziemnego i unikania jakiegokolwiek nadużywania pozycji dominującej, uwzględniając bezpieczeństwo i regularność dostaw, dostępną lub możliwą do uzyskania zdolność oraz ochronę środowiska. Możliwe jest uwzględnienie następujących kwestii:

- a) konieczności odmowy dostępu w przypadku niezgodności specyfikacji technicznych, której nie można wyeliminować w rozsądny sposób;
- b) konieczności unikania trudności, których nie można przezwyciężyć w rozsądny sposób i które mogłyby zaszkodzić sprawnej bieżącej i planowanej przyszłej produkcji węglowodorów, w tym również pochodzących ze złóż o marginalnej opłacalności ekonomicznej;
- c) konieczności poszanowania należycie uzasadnionych potrzeb właściciela lub operatora sieci gazociągów kopalnianych w zakresie transportu, oczyszczania i uzdatniania gazu oraz interesów wszystkich innych użytkowników tych gazociągów kopalnianych lub odnośnych instalacji przetwarzania i oddawania gazu do sieci, których może to dotyczyć; oraz
- d) konieczności stosowania ich przepisów i procedur administracyjnych, zgodnie z prawem wspólnotowym, przy wydawaniu zezwoleń na produkcję lub rozbudowę sieci gazociągów kopalnianych.

3. Państwa członkowskie zapewniają ustanowienie odpowiednich środków rozstrzyganiu sporów, w tym również niezależnego od stron organu posiadającego dostęp do wszystkich istotnych informacji, aby umożliwić szybkie rozstrzygnięcie sporów związanych z dostępem do sieci gazociągów kopalnianych, uwzględniając kryteria określone w ust. 2 oraz liczbę stron, które mogą być zaangażowane w negocjowanie dostępu do tych sieci.

4. W przypadku sporów transgranicznych zastosowanie mają środki rozstrzygania sporów państwa członkowskiego sprawującego jurysdykcję nad siecią gazociągów kopalnianych, do których odmówiono dostępu. W przypadku gdy w sporach transgranicznych dana sieć podlega więcej niż jednemu państwu członkowskiemu, państwa członkowskie, których to dotyczy powinny konsultować się wzajemnie, w celu zapewnienia spójnego stosowania przepisów niniejszej dyrektywy.

Artykuł 35

Odmowa dostępu

1. Przedsiębiorstwa gazowe mogą odmówić dostępu do systemu z powodu braku zdolności lub tam, gdzie dostęp do systemu uniemożliwiłby im wypełnianie obowiązków użyteczności publicznej, o których mowa w art. 3 ust. 2, a które zostały im przypisane, lub z powodu poważnych trudności gospodarczych i finansowych związanych z umowami typu „bierz-lub-płać”, mając na uwadze kryteria i procedury określone w art. 48 oraz alternatywne rozwiązanie wybrane przez państwo członkowskie zgodnie z ust. 1 tego artykułu. Należy podać należycie uzasadnione powody każdej takiej odmowy.

2. Państwa członkowskie mogą przyjąć środki niezbędne dla zapewnienia, aby przedsiębiorstwo gazowe odmawiające dostępu do systemu ze względu na brak zdolności lub brak połączeń dokonało koniecznej rozbudowy, w zakresie, w jakim jest to opłacalne lub w przypadku gdy potencjalny odbiorca chce za nie zapłacić. W przypadkach, w których zastosowanie mają przepisy art. 4 ust. 4, państwa członkowskie przyjmują takie środki.

Artykuł 36

Nowa infrastruktura

1. Istotna nowa infrastruktura gazowa, tj. połączenia wzajemne, instalacje LNG i instalacje magazynowe, mogą na wniosek zostać zwolnione na czas określony ze stosowania przepisów art. 9, 32, 33 i 34 oraz art. 41 ust. 6, 8 i 10 pod następującymi warunkami:

- a) inwestycja musi zwiększać konkurencję w dostawach gazu i zwiększać bezpieczeństwo dostaw;
- b) poziom ryzyka związanego z inwestycją musi być taki, że inwestycja nie miałaby miejsca bez udzielenia zwolnienia;
- c) infrastruktura musi być własnością osoby fizycznej lub prawnej, która jest odrębna, przynajmniej w zakresie swojej formie prawnej, od operatorów systemów, w których systemach zostanie wybudowana ta infrastruktura;
- d) na użytkowników infrastruktury muszą zostać nałożone opłaty; oraz
- e) zwolnienie nie może mieć szkodliwego wpływu na konkurencję i skuteczne funkcjonowanie rynku wewnętrznego gazu ziemnego lub na skuteczne funkcjonowanie systemu podlegającego regulacji, do którego podłączona jest dana infrastruktura.

2. Ustęp 1 ma zastosowanie również w przypadku znacznego wzrostu zdolności istniejącej infrastruktury i zmian tej infrastruktury umożliwiających rozwój nowych źródeł dostaw gazu.

3. Organ regulacyjny, o którym mowa w rozdziale VIII, może, indywidualnie dla każdego przypadku, podjąć decyzję o zwolnieniu, o którym mowa w ust. 1 i 2.

4. W przypadku gdy dana infrastruktura znajduje się na terytorium więcej niż jednego państwa członkowskiego, Agencja może przedłożyć opinię doradczą organom regulacyjnym państw członkowskich, których to dotyczy; może ona być użyta jako podstawa ich decyzji, w terminie dwóch miesięcy od daty otrzymania wniosku o zwolnienie przez ostatni z tych organów regulacyjnych.

W przypadku gdy wszystkie organy regulacyjne, których to dotyczy, osiągnęły porozumienie w sprawie decyzji o zwolnieniu w terminie sześciu miesięcy od daty otrzymania wniosku o zwolnienie przez ostatni z organów regulacyjnych, informują one Agencję o swojej decyzji.

Agencja wykonuje zadania powierzone organom regulacyjnym państw członkowskich, których to dotyczy, na mocy niniejszego artykułu:

a) w przypadku gdy wszystkie krajowe organy regulacyjne, których to dotyczy, nie mogą osiągnąć porozumienia w terminie sześciu miesięcy od daty otrzymania wniosku o zwolnienie przez ostatni z tych organów regulacyjnych; lub

b) na wspólny wniosek organów regulacyjnych, których to dotyczy.

Wszystkie organy regulacyjne, których to dotyczy, mogą wspólnie wystąpić z wnioskiem o przedłużenie terminu, o którym mowa w akapicie trzecim lit. a), o okres do trzech miesięcy.

5. Przed podjęciem decyzji Agencja konsultuje się z odpowiednimi organami regulacyjnymi oraz z wnioskodawcami.

6. Zwolnienie może obejmować całość lub część zdolności nowej infrastruktury lub istniejącej infrastruktury o znacząco zwiększonej zdolności.

Przy podejmowaniu decyzji w sprawie zwolnienia należy zwrócić uwagę, indywidualnie dla każdego przypadku, na potrzebę nałożenia warunków dotyczących okresu obowiązywania zwolnienia i niedyskryminacyjnego dostępu do infrastruktury. W trakcie podejmowania decyzji w sprawie tych warunków uwzględnia się w szczególności dodatkową zdolność, która ma być zbudowana lub zmianę istniejącej zdolności, horyzont czasowy projektu oraz uwarunkowania krajowe.

Przed przyznaniem zwolnienia, organ regulacyjny podejmuje decyzje w sprawie zasad i mechanizmów zarządzania i alokacji zdolności. Zgodnie z tymi zasadami wszyscy potencjalni użytkownicy infrastruktury są wzywani do zgłoszenia swojego zainteresowania zawieraniem umów dotyczących zdolności, zanim nastąpi alokacja zdolności dla nowej infrastruktury, w tym również alokacja na własny użytek. Organ regulacyjny wymaga, aby zasady dotyczące zarządzania ograniczeniami obejmowały obowiązek oferowania niewykorzystanej zdolności na rynku wtórnym, jak również wymaga, aby użytkownicy infrastruktury byli uprawnieni do handlu swoimi zakontraktowanymi zdolnościami na rynku wtórnym. W swojej ocenie kryteriów, o których mowa w ust. 1 lit. a), b) i e), organ regulacyjny uwzględnia wyniki procedury alokacji zdolności.

Decyzja w sprawie zwolnienia, w tym również wszelkie warunki, o których mowa w akapicie drugim niniejszego ustępu, jest należyście uzasadniona i publikowana.

7. Niezależnie od ust. 3, państwa członkowskie mogą postanowić, że ich organ regulacyjny lub Agencja przedkłada, w stosownych przypadkach, odpowiedniemu podmiotowi w państwie członkowskim, w celu uzyskania decyzji formalnej, swoją opinię w sprawie wniosku o zwolnienie. Opinia ta jest publikowana wraz z decyzją.

8. Organ regulacyjny niezwłocznie przekazuje Komisji kopię każdego wniosku o zwolnienie z chwilą jego otrzymania. Decyzja jest niezwłocznie zgłaszana przez właściwy organ do Komisji wraz ze wszystkimi istotnymi informacjami, które jej dotyczą. Informacje te mogą zostać przedłożone Komisji w formie podsumowania, co pozwoli Komisji na podjęcie uzasadnionej decyzji. Informacje zawierają w szczególności:

a) szczegółowe powody, na podstawie których organ regulacyjny lub państwo członkowskie przyznały zwolnienie lub odmówiły jego przyznania, wraz z odniesieniem do ust. 1, łącznie z odpowiednią literą lub literami tego ustępu, na której oparta jest taka decyzja, w tym również informacje finansowe uzasadniające potrzebę zastosowania zwolnienia;

b) przeprowadzoną analizę wpływu przyznania zwolnienia na konkurencję i na skuteczne funkcjonowanie rynku wewnętrznego gazu ziemnego;

c) powody przyjętego czasu i wielkości udziału całkowitej zdolności danej infrastruktury gazowej, dla których udzielono zwolnienia;

d) w przypadku zwolnienia dotyczącego połączenia wzajemnego, wyniki konsultacji z zainteresowanymi organami regulacyjnymi; oraz

e) wpływ infrastruktury na dywersyfikację dostaw gazu.

9. W terminie dwóch miesięcy od dnia po otrzymaniu powiadomienia, Komisja może podjąć decyzję zobowiązującą organ regulacyjny do zmiany decyzji lub cofnięcia decyzji w sprawie przyznaniu zwolnienia. Ten dwumiesięczny termin może zostać przedłużony o dodatkowy okres dwóch miesięcy w przypadku gdy Komisja zwraca się o dalsze informacje. Okres dodatkowy rozpoczyna się następnego dnia po otrzymaniu kompletnej informacji. Początkowy dwumiesięczny termin może również zostać przedłużony za wspólną zgodą Komisji oraz organu regulacyjnego.

Zgłoszenie uważa się za cofnięte w przypadku gdy informacje, o które wystąpiono, nie zostały dostarczone w terminie wyznaczonym we wniosku, o ile przed jego upływem nie został on przedłużony za zgodą zarówno Komisji, jak i organu regulacyjnego lub organ regulacyjny, w należycie uzasadnionym oświadczeniu, poinformował Komisję o tym, że uważa powiadomienie za kompletne.

Organ regulacyjny stosuje się do decyzji Komisji w sprawie zmiany decyzji lub cofnięcia decyzji o zwolnieniu w terminie miesiąca i odpowiednio informuje Komisję.

Komisja zachowuje poufność informacji handlowych podlegających szczególnej ochronie.

Wydane przez Komisję zatwierdzenie decyzji o zwolnieniu przestaje obowiązywać po upływie dwóch lat od jego przyjęcia w przypadku gdy do tego czasu budowa infrastruktury jeszcze się nie rozpoczęła, oraz po upływie pięciu lat w przypadku gdy do tego czasu nie rozpoczęto eksploatacji infrastruktury, chyba że Komisja stwierdzi, iż wszelkie opóźnienia wynikają z poważnych przeszkód będących poza kontrolą osoby, której przyznano zwolnienie.

10. Komisja może przyjąć wytyczne dotyczące stosowania warunków określonych w ust. 1 niniejszego artykułu, oraz określić procedurę obowiązującą w przypadku stosowania ust. 3, 6, 8 i 9 niniejszego artykułu. Środki te, mające na celu zmianę elementów innych niż istotne niniejszej dyrektywy poprzez jej uzupełnienie, przyjmuje się zgodnie z procedurą regulacyjną połączoną z kontrolą, o której mowa w art. 51 ust. 3.

Artykuł 37

Otwarcie rynku i wzajemność

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby uprawnionymi odbiorcami byli:

- a) do dnia 1 lipca 2004 r. roku — uprawnieni odbiorcy określonego zgodnie z art. 18 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 98/30/WE z dnia 22 czerwca 1998 r. dotyczącej wspólnych zasad w odniesieniu do rynku wewnętrznego gazu ziemnego⁽¹⁾. Państwa członkowskie publikują, do dnia 31 stycznia każdego roku, kryteria określania tych uprawnionych odbiorców;

⁽¹⁾ Dz.U. L 204 z 21.7.1998, s. 1.

- b) od dnia 1 lipca 2004 r. — wszyscy odbiorcy niebędący gospodarstwami domowymi;
- c) od dnia 1 lipca 2007 r. — wszyscy odbiorcy.

2. W celu uniknięcia braku równowagi przy otwieraniu rynków gazu:

- a) umowy dostaw zawierane z uprawnionymi odbiorcami systemu innego państwa członkowskiego nie są zabronione, jeżeli odbiorca jest uważany za uprawnionego w obu systemach; oraz
- b) w przypadku odmowy wykonania transakcji, o których mowa w lit. a), ze względu na to, że odbiorca jest uprawniony tylko w jednym z dwu systemów, Komisja może, uwzględniając sytuację na rynku i wspólny interes, zobowiązać stronę odmawiającą do wykonania żądanej dostawy, na wniosek jednego z państw członkowskich objętych dwoma systemami.

Artykuł 38

Gazociągi bezpośrednie

1. Państwa członkowskie przyjmują niezbędne środki, aby umożliwić:

- a) przedsiębiorstwom gazowym prowadzącym działalność na ich terytorium zaopatrywanie uprawnionych odbiorców gazociągiem bezpośrednim; oraz
- b) zaopatrywanie gazociągiem bezpośrednim wszystkich uprawnionych odbiorców na ich terytorium przez przedsiębiorstwo gazowe.

2. W przypadkach gdy wymagane jest zezwolenie (na przykład: licencja, pozwolenie, koncesja, zgoda lub zatwierdzenie) na budowę lub eksploatację gazociągów bezpośrednich, państwa członkowskie lub każdy właściwy wyznaczony przez nie organ ustalają kryteria udzielania zezwoleń na budowę lub eksploatację takich gazociągów na ich terytorium. Kryteria te są obiektywne, przejrzyste i niedyskryminacyjne.

3. Państwa członkowskie mogą uzależnić wydanie zezwolenia na budowę gazociągu bezpośredniego od odmowy dostępu do systemu na podstawie, w stosownych przypadkach, art. 35 lub od wszczęcia procedury rozstrzygnięcia sporów zgodnie z art. 41.

ROZDZIAŁ VIII

KRAJOWE ORGANY REGULACYJNE

Artykuł 39

Wyznaczanie i niezależność organów regulacyjnych

1. Każde państwo członkowskie wyznacza jeden krajowy organ regulacyjny na poziomie krajowym.

2. ust. 1 niniejszego artykułu pozostaje bez uszczerbku dla możliwości wyznaczenia innych organów regulacyjnych na poziomie regionalnym w państwach członkowskich, pod warunkiem że istnieje jeden wyższej rangi przedstawiciel pełniący funkcje przedstawicielskie i kontaktowe na poziomie Wspólnoty w Radzie Organów Regulacyjnych Agencji zgodnie z art. 14 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 713/2009.

3. W drodze odstępstwa od ust. 1 niniejszego artykułu, państwo członkowskie może wyznaczyć organy regulacyjne dla małych systemów w odrębnym geograficznie regionie, w którym zużycie w roku 2008 wyniosło mniej niż 3 % całości zużycia państwa członkowskiego, którego stanowi on część. Odstępstwo to pozostaje bez uszczerbku dla możliwości wyznaczenia jednego wyższej rangi przedstawiciela pełniącego funkcje przedstawicielskie i kontaktowe na poziomie Wspólnoty w Radzie Organów Regulacyjnych Agencji zgodnie z art. 13 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 713/2009.

4. Państwa członkowskie gwarantują niezależność organu regulacyjnego i zapewniają, aby wykonywał on swoje uprawnienia w sposób bezstronny i przejrzysty. W tym celu państwa członkowskie zapewniają, aby przy wykonywaniu swoich zadań regulacyjnych powierzonych mu na mocy niniejszej dyrektywy i aktów powiązanych, organ regulacyjny:

- a) był prawnie odrębny i funkcjonalnie niezależny od jakiegokolwiek innego podmiotu publicznego lub prywatnego;
- b) zapewniał, aby jego pracownicy oraz osoby odpowiedzialne za zarządzanie nim:
  - (i) działali niezależnie od wszelkich interesów rynkowych; oraz
  - (ii) przy wykonywaniu swoich zadań regulacyjnych nie zwracali się o bezpośrednie polecenia ani nie wykonywali bezpośrednich poleceń któregoś z rządów lub innego podmiotu publicznego lub prywatnego. Niniejszy wymóg pozostaje bez uszczerbku dla ścisłej współpracy, w stosownych przypadkach, z innymi właściwymi organami krajowymi oraz dla ogólnych wytycznych polityki opracowanych przez rząd niezwiązanych z uprawnieniami i obowiązkami regulacyjnymi na podstawie z art. 41.

5. W celu ochrony niezależności organu regulacyjnego państwa członkowskie zapewniają w szczególności, aby:

- a) organ regulacyjny mógł podejmować niezależne decyzje, niezależnie od jakichkolwiek podmiotów politycznych, oraz posiadał co roku odrębne środki budżetowe i niezależność w wykonywaniu przyznanego budżetu oraz odpowiednie zasoby kadrowe i finansowe do wykonywania swoich obowiązków; oraz
- b) członkowie zarządu organu regulacyjnego lub, w przypadku braku zarządu, ścisłego kierownictwa organu regulacyjnego byli powoływani na ustaloną kadencję od pięciu do siedmiu lat, z możliwością jednokrotnego odnowienia;

W odniesieniu do pierwszego akapitu lit. b), państwa członkowskie zapewniają odpowiedni system rotacji w zarządzie lub ścisłym kierownictwie. Członkowie zarządu lub, w przypadku braku zarządu, ścisłego kierownictwa mogą zostać zwolnieni z pełnienia funkcji w trakcie swojej kadencji jedynie w przypadku gdy nie spełniają już warunków określonych w niniejszym artykule lub dopuścili się uchybienia w rozumieniu prawa krajowego.

Artykuł 40

Ogólne cele organu regulacyjnego

Wykonując zadania regulacyjne określone w niniejszej dyrektywie, organ regulacyjny podejmuje wszelkie rozsądne środki służące realizacji następujących celów w ramach swoich obowiązków i uprawnień określonych w art. 41, w ścisłym porozumieniu z innymi właściwymi organami krajowymi, w tym również z organami ochrony konkurencji i bez uszczerbku dla ich kompetencji:

- a) promowanie, w ścisłej współpracy z Agencją, organami regulacyjnymi innych państw członkowskich oraz Komisją, konkurencyjnego, bezpiecznego i zrównoważonego pod względem środowiskowym rynku wewnętrznego gazu ziemnego we Wspólnocie, jak również skutecznego otwarcia rynku dla wszystkich odbiorców i dostawców we Wspólnocie, oraz zapewnianie właściwych warunków dla wydajnej i niezawodnej eksploatacji sieci gazowych, przy uwzględnieniu celów długoterminowych;
- b) rozwój konkurencyjnych i właściwie funkcjonujących rynków regionalnych we Wspólnocie, z myślą o osiągnięciu celów, o których mowa w lit. a);
- c) zniesienie ograniczeń w handlu gazem ziemnym między państwami członkowskimi, w tym również rozwój odpowiednich transgranicznych zdolności przesyłowych w celu zaspokojenia popytu i wzmocnienia integracji rynków krajowych, co może ułatwić swobodny przepływ gazu ziemnego we Wspólnocie;
- d) pomoc w najbardziej efektywny kosztowo sposób w rozwoju bezpiecznych, niezawodnych i skutecznych niedyskryminacyjnych systemów zorientowanych na konsumenta, wspieranie adekwatności systemu oraz, zgodnie z ogólnymi celami polityki energetycznej, efektywności energetycznej, a także integracji produkcji gazu ze źródeł odnawialnych na dużą i małą skalę oraz rozproszonej produkcji zarówno w sieciach przesyłowych, jak i dystrybucyjnych;
- e) ułatwianie dostępu do sieci dla nowych zdolności produkcyjnych, w szczególności usuwanie barier, które mogłyby uniemożliwić dostęp nowych podmiotów wchodzących na rynek oraz gazu z odnawialnych źródeł energii;

- f) zapewnianie, aby operatorzy systemu i użytkownicy systemu otrzymywali stosowne zachęty, zarówno krótko-, jak i długoterminowe, w celu zwiększenia wydajności w zakresie działania sieci oraz rozwijania integracji rynkowej;
- g) zapewnienie odbiorcom korzyści poprzez skuteczne funkcjonowanie ich rynku krajowego, wspieranie skutecznej konkurencji oraz pomoc w zapewnieniu ochrony konsumentów;
- h) pomoc w osiągnięciu wysokich standardów usługi publicznej w odniesieniu do gazu ziemnego, przyczynianie się do ochrony odbiorców wrażliwych oraz do zgodności procesów wymiany niezbędnych danych w przypadku zmiany dostawcy przez odbiorcę.

Artykuł 41

Obowiązki i uprawnienia organu regulacyjnego

1. Do obowiązków organu regulacyjnego należy:
  - a) ustalanie lub zatwierdzanie, na podstawie przejrzystych kryteriów, taryf przesyłowych lub dystrybucyjnych lub metod ich ustalania;
  - b) zapewnienie wypełniania przez operatorów systemów przesyłowych i dystrybucyjnych oraz, w stosownych przypadkach, właścicieli systemów, jak również przez wszelkie przedsiębiorstwa gazowe, ich obowiązków zgodnie z niniejszą dyrektywą i z innymi właściwymi przepisami wspólnotowymi, w tym również w odniesieniu do kwestii transgranicznych;
  - c) współpraca w zakresie kwestii transgranicznych z organem lub organami regulacyjnymi odnośnych państw członkowskich oraz z Agencją;
  - d) przestrzeganie i wdrażanie wszelkich stosownych prawnie wiążących decyzji Agencji oraz Komisji;
  - e) przedkładanie właściwym organom państw członkowskich, Agencji oraz Komisji corocznego sprawozdania z jego działalności i z wypełniania jego obowiązków. Sprawozdanie to dotyczy podjętych środków oraz uzyskanych wyników w zakresie każdego z zadań wymienionych w niniejszym artykule;
  - f) zapewnienie, aby nie występowało subsydiowanie skrócone między działalnością w zakresie przesyłu, dystrybucji, magazynowania, LNG i dostaw;
  - g) monitorowanie planów inwestycyjnych operatorów systemów przesyłowych, a także zamieszczanie w jego sprawozdaniu rocznym oceny planu inwestycyjnego operatorów systemów przesyłowych w zakresie ich zgodności z planem rozwoju sieci o zasięgu wspólnotowym, o którym mowa w art. 8 ust. 3 lit. b) rozporządzenia (WE) nr 715/2009; ocena taka może zawierać zalecenia dokonania zmian w planach inwestycyjnych;
  - h) monitorowanie zgodności oraz dokonywanie przeglądu dotychczasowego funkcjonowania zasad dotyczących bezpieczeństwa i niezawodności sieci, a także ustalanie i zatwierdzanie standardów i wymogów jakości usług oraz dostaw lub przyczynianie się do tego wraz z innymi właściwymi organami;
  - i) monitorowanie poziomu przejrzystości, w tym cen hurtowych, oraz zapewnianie przestrzegania przez przedsiębiorstwa gazowe wymogów w zakresie przejrzystości;
  - j) monitorowanie poziomu i skuteczności otwarcia rynku i konkurencji na poziomie hurtowym i detalicznym, w tym również na giełdach gazu ziemnego, a także cen dla odbiorców będących gospodarstwami domowymi, w tym systemów przedpłat, częstotliwości zmian dostawców, częstotliwości odłączenia od sieci, opłat za usługi konserwacyjne i ich wykonanie oraz skarg zgłaszanych przez odbiorców będących gospodarstwami domowymi, jak również wszelkich zakłóceń lub ograniczeń konkurencji, łącznie z dostarczaniem wszelkich stosownych informacji oraz przekazywaniem właściwym organom ochrony konkurencji wszelkich istotnych spraw;
  - k) monitorowanie występowania restrykcyjnych praktyk umownych, w tym klauzul wyłączności, które mogą uniemożliwić dużym odbiorcom innym niż gospodarstwa domowe jednoczesne zawieranie umów z więcej niż jednym dostawcą lub ograniczać ich wybór w tym zakresie, a w stosownych przypadkach powiadamianie o takich praktykach krajowych organów ochrony konkurencji;
  - l) poszanowanie swobody zawierania umów w odniesieniu do umów na dostawy przerywalne, a także w odniesieniu do umów długoterminowych, pod warunkiem że są one zgodne z prawem wspólnotowym oraz spójne z politykami Wspólnoty;
  - m) monitorowanie czasu potrzebnego operatorom systemów przesyłowych i dystrybucyjnych do wykonania połączeń i napraw;
  - n) monitorowanie i dokonywanie przeglądu warunków dostępu do magazynowania, pojemności magazynowych gazociągów i do innych usług pomocniczych przewidzianych w art. 33. W przypadku gdy system dostępu do magazynowania jest określony zgodnie z art. 33 ust. 3, z zadania tego wyłączony jest przegląd taryf;
  - o) pomoc w zapewnieniu, przy udziale innych właściwych organów, aby środki z zakresu ochrony konsumenta, w tym środki określone w załączniku A, były skuteczne i egzekwowane;
  - p) publikowanie co najmniej raz w roku zaleceń dotyczących zapewnienia zgodności cen dostaw z art. 3 oraz w stosownych przypadkach przekazywanie ich organom ochrony konkurencji;
  - q) zapewnianie dostępu do danych dotyczących zużycia energii przez odbiorców, dostarczanie do ewentualnego wykorzystania łatwego do zrozumienia ujednoliconego na poziomie krajowym formatu w odniesieniu do danych dotyczących zużycia oraz szybkiego dostępu wszystkim odbiorców do tego rodzaju danych zgodnie z lit. h) załącznika I;

- r) monitorowanie wdrażania zasad dotyczących funkcji i zakresu odpowiedzialności operatorów systemów przesyłowych, operatorów systemów dystrybucyjnych, dostawców i odbiorców oraz innych uczestników rynku zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 715/2009;
- s) monitorowanie właściwego stosowania kryteriów określających, czy dana instalacja magazynowa objęta jest zakresem art. 33 ust. 3 lub 4; oraz
- t) monitorowanie wdrażania środków zabezpieczających, o których mowa w art. 46;
- u) przyczynianie się do zgodności procesów wymiany danych dla najważniejszych procesów rynkowych na poziomie regionalnym.

2. W przypadku gdy państwo członkowskie tak postanowiło, obowiązki monitorowania określone w ust. 1 mogą być wykonywane przez organy inne niż organ regulacyjny. W takim przypadku informacje będące wynikiem takiego monitorowania są jak najszybciej udostępniane organowi regulacyjnemu.

Bez uszczerbku dla swoich szczególnych kompetencji oraz zgodnie z zasadami lepszego stanowienia prawa, organy regulacyjne — zachowując jednocześnie swoją niezależność — konsultują się, w stosownych przypadkach, z operatorami systemów przesyłowych oraz, w stosownych przypadkach, ściśle współpracują z innymi właściwymi organami krajowymi, podczas wykonywania obowiązków określonych w ust. 1.

Wszelkie zatwierdzenia wydawane przez organ regulacyjny lub Agencję na mocy niniejszej dyrektywy pozostają bez uszczerbku dla jakiegokolwiek należycie uzasadnionego przyszłego użycia swoich uprawnień przez organ regulacyjny zgodnie z niniejszym artykułem oraz dla jakichkolwiek sankcji nałożonych przez inne właściwe organy lub przez Komisję.

3. Oprócz obowiązków powierzonych mu na mocy z ust. 1 niniejszego artykułu, w przypadku gdy zgodnie z art. 14 wyznaczony został niezależny operator systemu, organ regulacyjny:

- a) monitoruje wypełnianie przez właściciela systemu przesyłowego i niezależnego operatora systemu ich obowiązków na mocy niniejszego artykułu oraz nakłada sankcje za ich niewypełnienie zgodnie z ust. 4 lit. d);
- b) monitoruje powiązania i przepływ informacji między niezależnym operatorem systemu a właścicielem systemu przesyłowego, aby zapewnić wypełnianie przez niezależnego operatora systemu jego obowiązków, a w szczególności zatwierdza umowy oraz pełni funkcję organu rozstrzygającego spory między niezależnym operatorem systemu a właścicielem systemu przesyłowego w przypadku jakiegokolwiek skargi złożonej przez którąkolwiek ze stron zgodnie z ust. 11;
- c) bez uszczerbku dla procedury przewidzianej w art. 14 ust. 2 lit. c) zatwierdza, dla pierwszego dziesięcioletniego planu rozwoju sieci, plany inwestycyjne oraz wieloletni plan budowy sieci, przedkładane co roku przez niezależnego operatora systemu;

- d) zapewnia, aby taryfy za dostęp do sieci, pobierane przez niezależnych operatorów systemów, obejmowały wynagrodzenie dla właściciela sieci lub właścicieli sieci, zapewniające odpowiednie wynagrodzenie za korzystanie z aktywów sieci oraz wszelkich nowych inwestycji w sieci, pod warunkiem że są one przeprowadzane w warunkach opłacalności ekonomicznej i skutecznie; oraz
- e) jest uprawniony do przeprowadzania inspekcji, w tym niezapowiedzianych inspekcji, w obiektach właściciela systemu przesyłowego i niezależnego operatora systemu.

4. Państwa członkowskie zapewniają, aby organy regulacyjne otrzymały uprawnienia umożliwiające im wykonywanie obowiązków, o których mowa w ust. 1, 3 i 6, w sposób skuteczny i szybki. W tym celu organ regulacyjny ma przynajmniej następujące uprawnienia:

- a) do wydawania wiążących decyzji w odniesieniu do przedsiębiorstw gazowych;
- b) do prowadzenia dochodzeń w sprawie funkcjonowania rynków gazu oraz do podejmowania decyzji i nakładania wszelkich niezbędnych i proporcjonalnych środków na rzecz wspierania skutecznej konkurencji oraz zapewniania właściwego funkcjonowania rynku. W stosownych przypadkach organ regulacyjny jest również uprawniony do współpracy z krajowym organem ochrony konkurencji oraz z organami regulacyjnymi rynków finansowych lub z Komisją przy prowadzeniu dochodzeń w zakresie prawa konkurencji;
- c) do wymagania od przedsiębiorstw gazowych wszelkich informacji istotnych dla wykonania jego zadań, w tym uzasadnienia każdej odmowy udzielenia dostępu stronom trzecim, oraz wszelkich informacji dotyczących środków niezbędnych do wzmocnienia sieci;
- d) do nakładania skutecznych, proporcjonalnych i odstrasżających sankcji na przedsiębiorstwa gazowe, które nie spełniają swoich obowiązków zgodnie z niniejszą dyrektywą lub ze wszelkimi właściwymi prawnie wiążącymi decyzjami organów regulacyjnych lub Agencji, lub do zaproponowania właściwemu sądowi nałożenia takich sankcji. Obejmuje to uprawnienie do nakładania lub do zaproponowania nałożenia na operatora systemu przesyłowego grzywny w wysokości do 10 % rocznych obrotów operatora systemu przesyłowego lub, w stosownych przypadkach, na przedsiębiorstwo zintegrowane pionowo w wysokości do 10 % rocznych obrotów przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, odpowiednio za nieprzestrzeganie ich obowiązków zgodnie z niniejszą dyrektywą; oraz
- e) stosowne prawa do prowadzenia dochodzeń oraz odpowiednie uprawnienia do wydawania instrukcji w zakresie rozstrzygnięcia sporów zgodnie z ust. 11 i 12.

5. Oprócz obowiązków i uprawnień przyznanych mu zgodnie z ust. 1 i 4 niniejszego artykułu, w przypadku gdy operator systemu przesyłowego został wyznaczony zgodnie z rozdziałem V, organowi regulacyjnemu zostają przyznane przynajmniej następujące obowiązki i uprawnienia:

- a) do nakładania sankcji zgodnie z ust. 4 lit. d) za praktyki dyskryminacyjne na korzyść przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo;
- b) do monitorowania przepływu informacji między operatorem systemu przesyłowego a przedsiębiorstwem zintegrowanym pionowo w celu zapewnienia przestrzegania obowiązków przez operatora systemu przesyłowego;
- c) do występowania jako organ rozstrzygający spory między przedsiębiorstwem zintegrowanym pionowo a operatorem systemu przesyłowego w odniesieniu do jakichkolwiek skarg wniesionych zgodnie z ust. 11;
- d) do monitorowania powiązań handlowych i finansowych, w tym również pożyczek, między przedsiębiorstwem zintegrowanym pionowo a operatorem systemu przesyłowego;
- e) do zatwierdzania wszelkich umów handlowych i finansowych między przedsiębiorstwem zintegrowanym pionowo a operatorem systemu przesyłowego, pod warunkiem że są one zgodne z warunkami rynkowymi;
- f) do żądania od przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo uzasadnienia w przypadku powiadomienia przez inspektora do spraw zgodności zgodnie z art. 21 ust. 4. Uzasadnienie takie zawiera w szczególności dowody, że nie miało miejsca żadne zachowanie dyskryminacyjne na korzyść przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo;
- g) do przeprowadzania inspekcji, w tym inspekcji niezapowiedzianych, w obiektach przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo i operatora systemu przesyłowego; oraz
- h) do przekazywania wszystkich lub poszczególnych zadań operatora systemu przesyłowego niezależnemu operatorowi systemu przesyłowego wyznaczonemu zgodnie z art. 14 w przypadku ciągłego naruszania przez operatora systemu przesyłowego jego obowiązków wynikających z niniejszej dyrektywy, w szczególności w przypadku powtarzającego się zachowania dyskryminacyjnego na korzyść przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo.
6. Organy regulacyjne są odpowiedzialne za ustalanie lub zatwierdzanie, z odpowiednim wyprzedzeniem przed ich wejściem w życie, przynajmniej metod stosowanych do kalkulacji lub ustanawiania warunków:
- a) przyłączania i dostępu do sieci krajowych, w tym również taryf przesyłowych i dystrybucyjnych, a także zasad, warunków i taryf za dostęp do instalacji LNG. Te taryfy lub metody umożliwiają realizację niezbędnych inwestycji w sieci i instalacje LNG w sposób umożliwiający tym inwestycjom zapewnienie wykonalności sieci oraz instalacji LNG;
- b) zapewniania usług bilansowania systemu, które świadczone są w sposób najbardziej opłacalny i tworzą odpowiednie zachęty dla użytkowników sieci do bilansowania ich wkładu i poborów. Usługi bilansowania systemu świadczone są w sposób sprawiedliwy i niedyskryminacyjny oraz w oparciu o obiektywne kryteria; oraz
- c) dostępu do infrastruktury transgranicznej, łącznie z procedurami w zakresie alokacji zdolności przesyłowych i zarządzania ograniczeniami.
7. Metody lub warunki, o których mowa w ust. 6, są publikowane.
8. Przy ustalaniu lub zatwierdzaniu taryf lub metod i usług bilansowania systemu, organy regulacyjne zapewniają, aby operatorzy systemów przesyłowych i dystrybucyjnych otrzymali stosowne zachęty — zarówno krótko-, jak i długoterminowe — do zwiększania wydajności, zwiększania integracji rynku i bezpieczeństwa dostaw oraz do wspierania odnośnej działalności badawczej.
9. Organy regulacyjne monitorują zarządzanie ograniczeniami krajowych sieci przesyłowych gazu, w tym połączeń wzajemnych, oraz wdrażanie zasad zarządzania ograniczeniami. W tym celu operatorzy systemów przesyłowych lub podmioty rynkowe przedstawiają krajowym organom regulacyjnym swoje zasady zarządzania ograniczeniami, w tym mechanizmy alokacji zdolności. Krajowe organy regulacyjne mogą zwrócić się o zmianę tych zasad.
10. Organy regulacyjne są upoważnione do zobowiązania operatorów systemów przesyłowych, magazynowania, LNG i dystrybucyjnych, w razie konieczności, zmiany warunków, w tym również taryf lub metod, o których mowa w niniejszym artykule, w celu zapewnienia, aby były one proporcjonalne i stosowane w sposób niedyskryminacyjny. W przypadku gdy system dostępu do magazynowania jest określony zgodnie z art. 33 ust. 3, z zadania tego wyłączone jest dokonywanie zmiany taryf. W przypadku opóźnienia w ustaleniu taryf przesyłowych i dystrybucyjnych, krajowe organy regulacyjne są uprawnione do ustalenia lub zatwierdzenia tymczasowych taryf przesyłowych i dystrybucyjnych lub metod oraz do podjęcia decyzji w sprawie odpowiednich środków wyrównawczych jeżeli ostateczne taryfy lub metody odbiegają od tych taryf lub metod tymczasowych.
11. Każda ze stron zgłaszających skargę na operatora systemu przesyłowego, magazynowego, LNG lub dystrybucyjnego, odnoszącą się do obowiązków tego operatora na mocy niniejszej dyrektywy, może przekazać skargę do organu regulacyjnego, który, działając jako organ rozstrzygający spory, wydaje decyzję w terminie dwóch miesięcy od otrzymania skargi. Termin ten może zostać przedłużony o dwa miesiące, jeżeli organy regulacyjne zwracają się o przekazanie dodatkowych informacji. Ten przedłużony termin może zostać ponownie przedłużony za zgodą wnoszącego skargę. Decyzja organu regulacyjnego jest wiążąca, jeżeli nie zostanie unieważniona w wyniku odwołania.
12. Każda ze stron, której to dotyczy i która ma prawo do składania skargi dotyczącej decyzji w sprawie metod przyjętych zgodnie z niniejszym artykułem lub, w przypadku gdy organ regulacyjny ma obowiązek konsultować się w sprawie proponowanych taryf lub metod, może najpóźniej w terminie dwóch miesięcy od opublikowania decyzji lub propozycji decyzji lub w krótszym terminie określonym przez państwa członkowskie, złożyć skargę do rozpatrzenia. Taka skarga nie ma skutku zawieszającego.

13. Państwa członkowskie tworzą odpowiednie i skuteczne mechanizmy regulowania, kontroli i przejrzystości, aby nie dopuścić do nadużywania pozycji dominującej, w szczególności na szkodę odbiorców, oraz wszelkich wrogich zachowań. Mechanizmy te uwzględniają postanowienia Traktatu, w szczególności jego art. 82.

14. Państwa członkowskie zapewniają podjęcie właściwych środków, w tym również wszczęcie postępowania administracyjnego lub karnego zgodnie z ich prawem krajowym, przeciwko osobom fizycznym lub prawnym odpowiedzialnym za nieprzestrzeganie zasad dotyczących poufności nałożonych niniejszą dyrektywą.

15. Skargi, o których mowa w ust. 11 i 12 pozostają bez uszczerbku dla możliwości wykonywania praw do odwołania zgodnie z prawem wspólnotowym lub z prawem krajowym.

16. Decyzje podjęte przez organy regulacyjne są w pełni umotywowane i uzasadnione, tak, aby możliwa była kontrola sądowa. Decyzje są publicznie dostępne przy jednoczesnym zachowaniu poufności informacji handlowych podlegających szczególnej ochronie.

17. Państwa członkowskie zapewniają ustanowienie na poziomie krajowym odpowiednich mechanizmów przewidujących, że strona, której dotyczy decyzja krajowego organu regulacyjnego, ma prawo do odwołania się do organu niezależnego od zaangażowanych stron oraz od jakiegokolwiek rządu.

Artykuł 42

System regulacyjny dotyczący kwestii transgranicznych

1. Organy regulacyjne ściśle ze sobą współpracują i wzajemnie się konsultują oraz dostarczają sobie nawzajem i Agencji wszelkich informacji niezbędnych do wykonywania swoich zadań zgodnie z niniejszą dyrektywą. W odniesieniu do wymienionych informacji organ otrzymujący zapewnia taki sam stopień poufności, jaki jest wymagany od organu udostępniającego informacje.

2. Organy regulacyjne współpracują przynajmniej na poziomie regionalnym, aby:

- a) wspierać tworzenie ustaleń operacyjnych w celu umożliwienia optymalnego zarządzania siecią, promowania wspólnych giełd gazu oraz alokacji zdolności transgranicznej, jak również umożliwienia właściwego poziomu zdolności połączeń wzajemnych — w tym również nowych połączeń wzajemnych — w obrębie regionu i między regionami, tak, aby umożliwić rozwój skutecznej konkurencji i poprawę bezpieczeństwa dostaw, bez dyskryminacji między przedsiębiorstwami dostarczającymi gaz w różnych państwach członkowskich;
- b) koordynować rozwój wszystkich kodeksów sieci dla właściwych operatorów systemów przesyłowych i innych podmiotów rynkowych; oraz

c) koordynować opracowywanie zasad regulujących zarządzanie ograniczeniami.

3. Krajowe organy regulacyjne mają prawo do zawierania między sobą umów o współpracę w celu zacieśniania współpracy w zakresie regulacji.

4. Działania, o których mowa w ust. 2, wykonywane są, w stosownych przypadkach, w ścisłym porozumieniu z innymi właściwymi organami krajowymi i bez uszczerbku dla ich kompetencji szczególnych.

5. Komisja może przyjąć wytyczne dotyczące zakresu obowiązków organów regulacyjnych w ramach współpracy wzajemnej oraz z Agencją. Środki te, mające na celu zmianę elementów innych niż istotne niniejszej dyrektywy poprzez jej uzupełnienie, przyjmuje się zgodnie z procedurą regulacyjną połączoną z kontrolą, o której mowa w art. 51 ust. 3.

Artykuł 43

Zgodność z wytycznymi

1. Każdy organ regulacyjny oraz Komisja mogą zwrócić się do Agencji o opinię w sprawie zgodności decyzji podjętej przez organ regulacyjny z wytycznymi, o których mowa w niniejszej dyrektywie lub w rozporządzeniu (WE) nr 715/2009.

2. Agencja przekazuje swoją opinię, odpowiednio, organowi regulacyjnemu, który się o nią zwrócił, lub Komisji, a także organowi regulacyjnemu, który podjął daną decyzję, w terminie trzech miesięcy od daty otrzymania wniosku.

3. W przypadku gdy organ regulacyjny, który podjął decyzję, nie zastosuje się do opinii Agencji w terminie czterech miesięcy od daty otrzymania tej opinii, Agencja informuje odpowiednio Komisję.

4. Każdy z organów regulacyjnych może poinformować Komisję, jeżeli uważa, że decyzja dotycząca handlu transgranicznego podjęta przez inny organ regulacyjny nie jest zgodna z wytycznymi, o których mowa w niniejszej dyrektywie lub w rozporządzeniu (WE) nr 715/2009, w terminie dwóch miesięcy od daty tej decyzji.

5. W przypadku gdy Komisja, w terminie dwóch miesięcy od poinformowania jej przez Agencję zgodnie z ust. 3, lub przez organ regulacyjny zgodnie z ust. 4, lub z własnej inicjatywy, w terminie trzech miesięcy od daty decyzji, stwierdza, że decyzja organu regulacyjnego budzi poważne wątpliwości co do jej zgodności z wytycznymi, o których mowa w niniejszej dyrektywie lub w rozporządzeniu (WE) nr 715/2009, Komisja może podjąć decyzję o dalszym badaniu tej sprawy. W takim przypadku Komisja wzywa organ regulacyjny oraz strony postępowania przed organem regulacyjnym do przedłożenia uwag.

6. W przypadku podjęcia przez Komisję decyzji o dalszym badaniu tej sprawy, wydaje ona w terminie czterech miesięcy od daty takiej decyzji ostateczną decyzję:

- a) o niezgłaszaniu zastrzeżeń wobec decyzji organu regulacyjnego; lub
- b) o zażądaniu od właściwego organu regulacyjnego cofnięcia jego decyzji, z uwagi na to, że nie zachowano zgodności z wytycznymi.

7. W przypadku gdy Komisja nie podejmie decyzji o dalszym badaniu sprawy ani ostatecznej decyzji w terminie określonym odpowiednio w ust. 5 i ust. 6, uważa się, że Komisja nie zgłosiła zastrzeżeń wobec decyzji organu regulacyjnego.

8. Organ regulacyjny stosuje się do decyzji Komisji o cofnięciu jego decyzji w terminie dwóch miesięcy i informuje o tym Komisję.

9. Komisja może przyjąć wytyczne ustalające szczegółowe zasady procedury, która ma być stosowana przez organy regulacyjne, Agencję oraz Komisję w odniesieniu do zgodności decyzji podjętych przez organy regulacyjne z wytycznymi, o których mowa w niniejszym artykule. Środki te, mające na celu zmianę elementów innych niż istotne niniejszej dyrektywy poprzez jej uzupełnienie, przyjmuje się zgodnie z procedurą regulacyjną połączoną z kontrolą, o której mowa w art. 51 ust. 3.

Artykuł 44

Prowadzenie dokumentacji

1. Państwa członkowskie wymagają, aby przedsiębiorstwa dostarczające gaz przechowywały przez okres co najmniej pięciu lat do dyspozycji organów krajowych, w tym również organu regulacyjnego, krajowych organów ochrony konkurencji oraz Komisji, na potrzeby wykonywania ich zadań, stosowne dane dotyczące wszelkich transakcji w ramach umów na dostawy gazu i derywatów gazowych z odbiorcami hurtowymi i z operatorami systemów przesyłowych, a także z operatorami systemów magazynowania i LNG.

2. Dane te obejmują szczegółowe informacje dotyczące charakterystyki odpowiednich transakcji, takie jak czas trwania i zasady dostarczania oraz rozliczania, ilości, terminy i czas realizacji, a także ceny transakcji oraz środki identyfikacji danego odbiorcy hurtowego, jak również określone informacje dotyczące wszystkich nierozliczonych umów na dostawy gazu i derywatów gazowych.

3. Organ regulacyjny może podejmować decyzje o udostępnieniu uczestnikom rynku niektórych elementów tych informacji, pod warunkiem że nie zostaną ujawnione informacje handlowe podlegające szczególnej ochronie dotyczące poszczególnych uczestników rynku lub poszczególnych transakcji. Niniejszy ustęp nie ma zastosowania do informacji dotyczących instrumentów finansowych, które są objęte zakresem dyrektywy 2004/39/WE.

4. W celu zapewnienia jednolitego stosowania niniejszego artykułu, Komisja może przyjąć wytyczne określające metody i uzgodnienia w zakresie prowadzenia dokumentacji, jak również formę i treść danych, które należy przechowywać. Środki te, mające na celu zmianę elementów innych niż istotne niniejszej dyrektywy poprzez jej uzupełnienie, przyjmuje się zgodnie z procedurą regulacyjną połączoną z kontrolą, o której mowa w art. 51 ust. 3.

5. W odniesieniu do transakcji w ramach derywatów gazowych, zawieranych przez przedsiębiorstwa dostarczające gaz z odbiorcami hurtowymi i operatorami systemów przesyłowych, jak również operatorami systemów magazynowania i LNG, niniejszy artykuł stosuje się dopiero po przyjęciu przez Komisję wytycznych, o których mowa w ust. 4.

6. Przepisy niniejszego artykułu nie ustanawiają dodatkowych obowiązków względem organów, o których mowa w ust. 1, dla podmiotów objętych zakresem dyrektywy 2004/39/WE.

7. W przypadku gdy organy, o których mowa w ust. 1, potrzebują dostępu do danych przechowywanych przez podmioty objęte zakresem dyrektywy 2004/39/WE, organy odpowiedzialne zgodnie z tą dyrektywą przekazują im wymagane dane.

ROZDZIAŁ IX

RYNKI DETALICZNE

Artykuł 45

Rynki detaliczne

W celu ułatwienia powstania właściwie funkcjonujących i przejrzystych rynków detalicznych we Wspólnocie, państwa członkowskie zapewniają, aby funkcje i zakres odpowiedzialności operatorów systemów przesyłowych, operatorów systemów dystrybucyjnych, przedsiębiorstw dostarczających gaz i odbiorców oraz, w razie konieczności, innych uczestników rynku, zostały określone w odniesieniu do umów, zobowiązań względem odbiorców, zasad wymiany danych i rozliczeń, własności danych i odpowiedzialności za dokonywanie pomiarów zużycia.

Zasady te podawane są do wiadomości publicznej, opracowane w celu ułatwienia odbiorcom i dostawcom dostępu do sieci i podlegają przeglądowi przez organy regulacyjne lub inne właściwe organy krajowe.

ROZDZIAŁ X

PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 46

Środki zabezpieczające

1. W przypadku nagłego kryzysu na rynku energetycznym lub zagrożenia dla bezpieczeństwa fizycznego lub bezpieczeństwa osób, urzędzeń, instalacji lub integralności systemu, państwo członkowskie może czasowo zastosować niezbędne środki zabezpieczające.

2. Środki te muszą powodować możliwie jak najmniejsze zakłócenia w funkcjonowaniu rynku wewnętrznego i nie mogą wykraczać poza to, co jest ściśle konieczne do pokonania powstałych nagle trudności.

3. Państwo członkowskie, którego to dotyczy, niezwłocznie powiadamia o tych środkach inne państwa członkowskie oraz Komisję, która może postanowić, że dane państwo członkowskie musi zmienić te środki lub znieść je w zakresie, w jakim zakłócają one konkurencję i niekorzystnie wpływają na wymianę handlową w sposób pozostający w sprzeczności ze wspólnym interesem.

Artykuł 47

Równe warunki działania

1. Środki, które państwa członkowskie mogą podejmować zgodnie z niniejszą dyrektywą w celu zapewnienia równych warunków działania, muszą być zgodne z Traktatem, w szczególności z jego art. 30 i z prawem wspólnotowym.

2. Środki, o których mowa w ust. 1, muszą być proporcjonalne, niedyskryminacyjne i przejrzyste. Środki te mogą być wprowadzane w życie jedynie po powiadomieniu Komisji i uzyskaniu jej zgody.

3. Komisja podejmuje działania w odniesieniu do powiadomienia, o którym mowa w ust. 2, w terminie dwóch miesięcy od jej otrzymania. Termin ten rozpoczyna się w dniu następującym po otrzymaniu pełnej informacji. W wypadku, gdy Komisja nie podejmie działań w tym dwumiesięcznym terminie, uważa się, że nie zgłasza ona zastrzeżeń do zgłoszonych środków.

Artykuł 48

Odstępstwa dotyczące zobowiązań typu „bierz-lub-płać”

1. Jeżeli przedsiębiorstwo gazowe napotyka, lub uzna, że napotkałoby poważne trudności gospodarcze i finansowe z powodu swoich zobowiązań typu „bierz-lub-płać” podjętych w jednej lub większej liczbie umów zakupu gazu, może ono przesłać do państwa członkowskiego, którego to dotyczy, lub wyznaczonego właściwego organu wniosek o czasowe odstępstwo od art. 32. Wnioski powinny, zgodnie z wyborem państw członkowskich, być przedstawiane oddzielnie dla każdego przypadku, przed odmową dostępu do systemu lub po niej. Państwa członkowskie mogą także pozostawić przedsiębiorstwu gazowemu wybór przedstawienia wniosku przed odmową dostępu do systemu lub po niej. W przypadku gdy przedsiębiorstwo gazowe odmówiło dostępu, wniosek jest przedstawiany niezwłocznie. Do wniosków należy załączać wszelkie istotne informacje dotyczące charakteru i skali problemu oraz działań podjętych przez przedsiębiorstwo gazowe na rzecz jego rozwiązania.

Jeżeli alternatywne rozwiązania nie są rozsądnie dostępne, państwo członkowskie lub wyznaczony właściwy organ może podjąć decyzję o przyznaniu odstępstwa, uwzględniając ust. 3.

2. Państwo członkowskie lub wyznaczony właściwy organ niezwłocznie powiadamiają Komisję o swojej decyzji o przyznaniu odstępstwa, łącznie ze wszelkimi istotnymi informacjami dotyczącymi odstępstwa. Informacje te mogą zostać przedstawione Komisji w formie zbiorczej, umożliwiając jej podjęcie uzasadnionej decyzji. W terminie ośmiu tygodni od otrzymania tego powiadomienia Komisja może zwrócić się do państwa członkowskiego lub wyznaczonego właściwego organu, aby zmieniły lub cofnęły decyzję o przyznaniu odstępstwa.

Jeżeli państwo członkowskie lub wyznaczony właściwy organ nie zastosują się do tego wniosku w terminie czterech tygodni, zostaje podjęta ostateczna decyzja, zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 51 ust. 2.

Komisja zachowuje poufność informacji handlowych podlegających szczególnej ochronie.

3. Przy podejmowaniu decyzji w sprawie odstępstw, o których mowa w ust. 1, państwo członkowskie lub wyznaczony właściwy organ oraz Komisja uwzględniają w szczególności następujące kryteria:

- a) cel, jakim jest osiągnięcie konkurencyjnego rynku gazu;
- b) konieczność wypełniania obowiązków użyteczności publicznej i zapewnienia bezpieczeństwa dostaw;
- c) pozycję przedsiębiorstwa gazowego na rynku gazu i rzeczywisty stan konkurencji na tym rynku;
- d) stopień trudności gospodarczych i finansowych napotykanych przez przedsiębiorstwa gazowe i przedsiębiorstwa przesyłowe lub przez uprawnionych odbiorców;
- e) daty podpisania oraz warunki danej umowy lub danych umów, w tym również stopień, w jakim dostosowują się one do zmian na rynku;
- f) starania podjęte w celu rozwiązania problemu;
- g) stopień, w jakim w chwili podjęcia danych zobowiązań typu „bierz-lub-płać”, przedsiębiorstwo mogło w sposób rozsądny przewidzieć, mając na uwadze przepisy niniejszej dyrektywy, zaistnienie prawdopodobieństwa pojawienia się poważnych trudności;
- h) poziom połączeń systemu z innymi systemami oraz poziom interoperacyjności tych systemów; oraz
- i) skutki, jakie odstępstwo mogłoby mieć dla właściwego stosowania niniejszej dyrektywy w odniesieniu do skutecznego funkcjonowania rynku wewnętrznego gazu ziemnego.

Decyzja w sprawie wniosku o odstępstwo dotyczące umów typu „bierz-lub-płać” zawartych przed dniem 4 sierpnia 2003 r. nie powinna prowadzić do sytuacji, w której niemożliwe byłoby znalezienie ekonomicznie opłacalnych alternatywnych rynków zbytu. W żadnym przypadku nie uznaje się istnienia poważnych trudności, jeżeli sprzedaż gazu ziemnego nie spadnie poniżej poziomu minimalnych gwarantowanych ilości odbieranego gazu zawartych w umowach zakupu gazu typu „bierz-lub-płać” lub dopóki dana umowa zakupu gazu typu „bierz-lub-płać” może być odpowiednio dostosowana, bądź też przedsięwzięcie gazowe może znaleźć alternatywne rynki zbytu.

4. Przedsiębiorstwa gazowe, którym nie przyznano odstępstwa, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, nie odmawiają ani nie podtrzymują odmowy dostępu do systemu z powodu zobowiązań typu „bierz-lub-płać” w umowie zakupu gazu. Państwa członkowskie zapewniają przestrzeganie odpowiednich przepisów art. 32–44.

5. Każde odstępstwo przyznane zgodnie z powyższymi przepisami jest należycie uzasadniane. Komisja publikuje decyzję w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

6. W terminie do dnia 4 sierpnia 2008 r. Komisja przedkłada sprawozdanie z przeglądu doświadczeń zebranych przy stosowaniu niniejszego artykułu, aby we właściwym czasie umożliwić Parlamentowi Europejskiemu i Radzie rozważenie potrzeby jego dostosowania.

Artykuł 49

Rynki wschodzące i odizolowane

1. Państwa członkowskie, które nie są bezpośrednio połączone do systemu wzajemnie połączonego żadnego innego państwa członkowskiego i mają tylko jednego głównego zewnętrznego dostawcę mogą zastosować odstępstwo od art. 4, 9, 37 lub 38. Przedsiębiorstwo dostarczające gaz mające udział w rynku przekraczający 75 % uznawane jest za głównego dostawcę. Każde takie odstępstwo wygasa automatycznie, z chwilą gdy przynajmniej jeden z warunków, o których mowa w niniejszym akapicie przestaje mieć zastosowanie. Każde takie odstępstwo jest zgłaszane Komisji.

Cypr może odstąpić od stosowania art. 4, 9, 37 lub 38 niniejszej dyrektywy. Odstępstwo to wygasa w chwili, kiedy Cypr przestaje zaliczać się do rynków odizolowanych.

Artykuły 4, 9, 37 lub 38 nie mają zastosowania do Estonii, Łotwy i Finlandii do czasu, gdy któreś z tych państw zostanie bezpośrednio połączone do systemu wzajemnie połączonego jakiegokolwiek państwa członkowskiego innego niż Estonia, Łotwa, Litwa i Finlandia. Niniejszy akapit pozostaje bez uszczerbku dla odstępstw przyznanych na mocy pierwszego akapitu niniejszego ustępu.

2. Państwo członkowskie zaliczające się do rynków wschodzących, które z powodu wprowadzenia w życie niniejszej dyrektywy napotkałoby na znaczące problemy, może odstąpić od stosowania art. 4 i 9, art. 13 ust. 1 i 3, art. 14 i 24, art. 25 ust. 5, art. 26, 31 i 32, art. 37 ust. 1 lub art. 38. Odstępstwo to wygasa automatycznie z chwilą, gdy państwo członkowskie przestaje zaliczać się do rynków wschodzących. Każde takie odstępstwo jest zgłaszane Komisji.

Cypr może odstąpić od stosowania art. 4 i 9, art. 13 ust. 1 i 3, art. 14 i 24, art. 25 ust. 5, art. 26, 31 i 32, art. 37 ust. 1 lub art. 38. Odstępstwo to wygasa z chwilą, gdy Cypr przestaje zaliczać się do rynków wschodzących.

3. W dniu wygaśnięcia odstępstwa, o którym mowa w ust. 2 akapit pierwszy, określenie uprawnionych odbiorców prowadzi do otwarcia rynku wynoszącego co najmniej 33 % całkowitego rocznego zużycia gazu na krajowym rynku gazu. Dwa lata później rozpoczyna się stosowanie art. 37 ust. 1 lit. b), a trzy lata później — art. 37 ust. 1 lit. c). Do czasu rozpoczęcia stosowania art. 37 ust. 1 lit. b) państwo członkowskie, o którym mowa w ust. 2 niniejszego artykułu, może postanowić o niestosowaniu art. 32 w zakresie, w jakim dotyczy to usług pomocniczych i tymczasowego magazynowania dla procesu regazyfikacji i późniejszego dostarczenia do systemu przesyłowego.

4. W przypadku gdy wdrożenie niniejszej dyrektywy spowodowałoby istotne problemy na geograficznie ograniczonym obszarze państwa członkowskiego, w szczególności dotyczące rozbudowy infrastruktury przesyłowej i istotnej infrastruktury dystrybucyjnej, oraz mając na uwadze zachęcanie do inwestycji, państwo członkowskie może zwrócić się do Komisji o czasowe odstępstwo od art. 4 i 9, art. 13 ust. 1 i 3, art. 14 i 24, art. 25 ust. 5, art. 26, art. 31 i 32, art. 37 ust. 1 lub art. 38 na potrzeby działań rozwojowych na tym obszarze.

5. Komisja może przyznać odstępstwo, o którym mowa w ust. 4, uwzględniając w szczególności następujące kryteria:

- potrzebę inwestycji infrastrukturalnych, których eksploatacja nie byłaby opłacalna w warunkach rynku konkurencyjnego,
- poziom i prognozowany zwrot wymaganych nakładów inwestycyjnych,
- wielkość i poziom rozwoju przemysłu gazowego na danym obszarze,
- perspektywy rozwoju danego rynku gazu,
- geograficzne rozmiary i właściwości danego obszaru lub regionu oraz czynniki społeczno-gospodarcze i demograficzne.

W przypadku infrastruktury gazowej innej niż infrastruktura dystrybucyjna, odstępstwo może zostać przyznane tylko wtedy, jeżeli na tym obszarze nie powstała infrastruktura gazowa lub jeżeli infrastruktura gazowa powstała mniej niż 10 lat temu. Czasowe odstępstwo nie przekracza 10 lat od chwili pierwszej dostawy gazu na tym obszarze.

W przypadku infrastruktury dystrybucyjnej, odstępstwo może zostać udzielone na okres nieprzekraczający 20 lat od chwili pierwszej dostawy gazu na tym obszarze za pośrednictwem wspomnianej infrastruktury.

6. Artykuł 9 nie ma zastosowania do Cypru, Luksemburga i/lub Malty.

7. Przed podjęciem decyzji zgodnie z ust. 5, uwzględniając wymóg zachowania poufności, Komisja informuje państwa członkowskie o wnioskach złożonych zgodnie z ust. 4. Decyzja ta, jak również odstępstwa, o których mowa w ust. 1 i 2, zostają opublikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

8. Grecja może odstąpić od art. 4, 24, 25, 26, 32, 37 lub 38 niniejszej dyrektywy w odniesieniu do obszarów geograficznych i okresów czasu określonych w koncesjach przyznanych przed dniem 15 marca 2002 r. i zgodnie z dyrektywą 98/30/WE, w odniesieniu do rozbudowy i wyłącznej eksploatacji sieci dystrybucyjnych na niektórych obszarach geograficznych.

Artykuł 50

Procedura przeglądu

W przypadku gdy w sprawozdaniu, o którym mowa w art. 52 ust. 6, Komisja stwierdzi — zważywszy na skuteczny sposób, w jaki w państwach członkowskich został zrealizowany dostęp do sieci, co otwiera drogę do w pełni skutecznego, niedyskryminacyjnego i niezakłóconego dostępu do sieci — że niektóre obowiązki nałożone niniejszą dyrektywą na przedsiębiorstwa (w tym również obowiązki dotyczące rozdziału prawnego operatorów systemów dystrybucyjnych) nie są proporcjonalne do zamierzonych celów, państwo członkowskie, którego to dotyczy, może zwrócić się do Komisji o zwolnienie z odnośnego obowiązku.

Państwo członkowskie niezwłocznie zgłasza wniosek Komisji, wraz ze wszelkimi stosownymi informacjami niezbędnymi do wykazania, że wniosek zawarty w sprawozdaniu w sprawie skutecznego dostępu do sieci pozostanie nadal aktualny.

W terminie trzech miesięcy od otrzymania powiadomienia, Komisja wydaje opinię w sprawie wniosku danego państwa członkowskiego oraz, w stosownych przypadkach, przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie wnioski w sprawie zmiany odpowiednich przepisów niniejszej dyrektywy. Komisja może zaproponować, we wnioskach w sprawie zmiany niniejszej dyrektywy, zwolnienie danego państwa członkowskiego ze szczególnych wymogów, pod warunkiem że państwo członkowskie wdroży, w stosownych przypadkach, równie skuteczne środki.

Artykuł 51

Komitety

1. Komisja jest wspierana przez komitet.
2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu, stosuje się art. 3 i 7 decyzji 1999/468/WE, z uwzględnieniem jej art. 8.
3. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu, stosuje się art. 5a ust. 1–4 oraz art. 7 decyzji 1999/468/WE, z uwzględnieniem jej art. 8.

Artykuł 52

Sprawozdania

1. Komisja monitoruje i dokonuje przeglądu stosowania niniejszej dyrektywy oraz przedstawia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie ogólne sprawozdanie z postępów, po raz pierwszy do dnia 31 grudnia 2004 r., a następnie każdego roku. Sprawozdanie z postępów obejmuje co najmniej:

- a) zdobyte doświadczenia i postępy poczynione w tworzeniu kompletnego i w pełni funkcjonalnego rynku wewnętrznego gazu ziemnego oraz przeszkody utrudniające realizację tego celu, w tym również kwestie dominacji rynkowej, koncentracji na rynku, wrogich lub antykonkurencyjnych zachowań;
- b) odstępstwa przyznawane na podstawie niniejszej dyrektywy, wraz z wprowadzeniem odstępstwa przewidzianego w art. 26 ust. 4 w celu ewentualnych zmian wartości progowych;
- c) zakres, w jakim wymogi dotyczące rozdziału i taryfikacji zawarte w niniejszej dyrektywie okazały się skuteczne w zapewnianiu sprawiedliwego i niedyskryminacyjnego dostępu do systemu gazowego Wspólnoty i równoważnych poziomów konkurencji, jak również gospodarcze, środowiskowe i społeczne konsekwencje otwarcia rynku gazu dla odbiorców;
- d) analizę kwestii dotyczących poziomów zdolności systemu oraz bezpieczeństwa dostaw gazu ziemnego we Wspólnocie, w szczególności istniejącej i przewidywanej równowagi pomiędzy popytem a popytem, z uwzględnieniem fizycznej zdolności wymiany pomiędzy obszarami i rozbudowy magazynów (w tym również kwestia proporcjonalności regulacji rynku w tej dziedzinie);
- e) szczególną uwagę zostanie poświęcona środkom podjętym w państwach członkowskich w celu pokrycia zapotrzebowania szczytowego i postępowanie w przypadku niedoboru dostaw ze strony jednego lub większej liczby dostawców;
- f) ogólną ocenę postępu osiągniętego w zakresie dwustronnych stosunków z krajami trzecimi, które produkują i eksportują lub transportują gaz ziemny, w tym również postępu w zakresie integracji rynków, handlu i dostępu do sieci tych krajów trzecich;
- g) potrzebę ewentualnej harmonizacji wymogów niezwiązanych z przepisami niniejszej dyrektywy.

W stosownych przypadkach sprawozdanie z postępów może obejmować zalecenia i środki mające przeciwdziałać niekorzystnym skutkom dominacji rynkowej i koncentracji na rynku.

W sprawozdaniu tym Komisja, w porozumieniu z ENTSO gazu, może również rozważyć wykonalność utworzenie przez operatorów systemów przesyłowych jednego europejskiego operatora systemu przesyłowego.

2. Co dwa lata sprawozdanie z postępów, o którym mowa w ust. 1, zawiera także analizę różnych środków podejmowanych w państwach członkowskich w celu wykonywania obowiązków użyteczności publicznej, wraz z analizą skuteczności tych środków, oraz w szczególności ich wpływu na konkurencję na rynku gazu. W stosownych przypadkach sprawozdanie może zawierać zalecenia dotyczące środków, jakie należy przyjąć na poziomie krajowym w celu osiągnięcia wysokich standardów usług publicznych, lub środków mających na celu zapobieganie zamknięciu rynku.

3. Do dnia 3 marca 2013 r. Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, w ramach ogólnego przeglądu, szczegółowe sprawozdanie przedstawiające zakres, w jakim wymogi rozdziału zgodnie z rozdziałem IV okazały się skuteczne w zapewnieniu pełnej i skutecznej niezależności operatorów systemów przesyłowych, przy zastosowaniu skutecznego i sprawnego rozdziału jako punktu odniesienia.

4. Do celów swej oceny zgodnie z w ust. 3, Komisja uwzględni w szczególności następujące kryteria: sprawiedliwy i niedyskryminacyjny dostęp do sieci, skuteczne regulacje, rozwój sieci zapewniający spełnienie potrzeb rynku, niezakłócone zachęty do inwestowania, rozwój infrastruktury połączeń wzajemnych, skuteczna konkurencja na rynkach energetycznych Wspólnoty oraz sytuacja w zakresie bezpieczeństwa dostaw we Wspólnocie.

5. W stosownych przypadkach, w szczególności w przypadku gdy w szczegółowym sprawozdaniu, o którym mowa w ust. 3, zostanie ustalone, że w praktyce nie zostały zagwarantowane warunki, o których mowa w ust. 4, Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie wnioski w celu zapewnienia w pełni skutecznej niezależności operatorów systemów przesyłowych do dnia 3 marca 2014 r.

6. Komisja przekazuje Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, nie później niż do dnia 1 stycznia 2006 r., szczegółowe sprawozdanie przedstawiające postępy w tworzeniu rynku wewnętrznego gazu ziemnego. Sprawozdanie to uwzględni w szczególności:

- istnienie niedyskryminacyjnego dostępu do sieci,
- skuteczną regulację,
- rozwój infrastruktury połączeń wzajemnych, warunki tranzytu i sytuację bezpieczeństwa dostaw we Wspólnocie,
- zakres, w jakim pełne korzyści wynikające z otwierania rynku przypadają małym przedsiębiorstwom i odbiorcom będącym gospodarstwami domowymi, szczególnie w odniesieniu do standardów usługi publicznej,
- zakres, w jakim rynki są w praktyce otwarte na skuteczną konkurencję, w tym zagadnienia dominacji rynkowej, koncentracji na rynku, wrogich lub antykonkurencyjnych zachowań,
- zakres, w jakim odbiorcy rzeczywiście zmieniają dostawców i reneocjują taryfy,
- rozwój cen, w tym cen dostaw, w powiązaniu z poziomem otwarcia rynków,
- istnienie skutecznego i niedyskryminacyjnego dostępu stron trzecich do magazynów gazu, gdy jest to niezbędne z technicznego lub ekonomicznego punktu widzenia do zapewnienia skutecznego dostępu do systemu,
- doświadczenie uzyskane w trakcie stosowania niniejszej dyrektywy w zakresie skutecznej niezależności operatorów systemów w przedsiębiorstwach zintegrowanych pionowo, oraz informację, czy zostały przyjęte inne środki poza niezależnością funkcjonalną i oddzieleniem rachunkowości, których skutki są równoważne z rozdziałem prawnym.

W stosownych przypadkach Komisja przedstawia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie wnioski dotyczące w szczególności zagwarantowania wysokiego standardu usług publicznych.

W stosownych przypadkach Komisja przedstawia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, przed dniem 1 lipca 2007 r., wnioski dotyczące w szczególności zapewnienia pełnej i skutecznej niezależności operatorów systemu dystrybucyjnego. W razie konieczności wnioski te, zgodnie z prawem konkurencji, obejmują także środki dotyczące kwestii dominacji rynkowej, koncentracji na rynku, wrogich lub antykonkurencyjnych zachowań.

Artykuł 53

Uchylenie

Dyrektywa 2003/55/WE traci moc z dniem 3 marca 2011 r., bez uszczerbku dla obowiązków państw członkowskich dotyczących terminów transpozycji i stosowania wspomnianej dyrektywy. Odesłania do uchylonej dyrektywy są traktowane jak odesłania do niniejszej dyrektywy i odczytywane zgodnie z tabelą korelacji zawartą w załączniku II.

Artykuł 54

Transpozycja

1. Państwa członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy do dnia 3 marca 2011 r. Państwa członkowskie niezwłocznie informują o tym Komisję.

Państwa członkowskie stosują te przepisy od dnia 3 marca 2011 r., z wyjątkiem art. 11, który stosują od dnia 3 marca 2013 r.

Środki przyjęte przez państwa członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Sposób dokonywania takiego odniesienia określany jest przez państwa członkowskie.

2. Państwa członkowskie przekazują Komisji teksty podstawowych przepisów prawa krajowego przyjętych w dziedzinach objętych niniejszą dyrektywą.

Artykuł 55

Wejście w życie

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Artykuł 56

Adresaci

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 13 lipca 2009 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

H.-G. PÖTTERING

Przewodniczący

W imieniu Rady

E. ERLANDSSON

Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK I

ŚRODKI Z ZAKRESU OCHRONY KONSUMENTÓW

1. Bez uszczerbku dla wspólnotowych zasad dotyczących ochrony konsumentów, w szczególności dyrektywy 97/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 maja 1997 r. w sprawie ochrony konsumentów w przypadku umów zawieranych na odległość ⁽¹⁾ oraz dyrektywy Rady 93/13/WE z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich ⁽²⁾, środki, o których mowa w art. 3, mają zapewnić odbiorcom:

- a) prawo do zawierania z dostawcą usług gazowych umowy, która określa:
- nazwę i adres dostawcy,
  - świadczone usługi, oferowany poziom jakości usługi, jak również termin przyłączenia,
  - rodzaj oferowanych usług konserwacyjnych,
  - sposoby uzyskiwania aktualnych informacji na temat wszystkich mających zastosowanie taryf i opłat za utrzymanie,
  - okres obowiązywania umowy, warunki jej przedłużania i wygaśnięcia świadczeń i umowy oraz informację o ewentualnej możliwości odstąpienia od umowy bez opłat,
  - wszelkie ustalenia dotyczące rekompensat i zwrotu opłat, które mają zastosowanie w przypadku gdy nie są spełnione standardy jakości usług zagwarantowane w umowie, włącznie z niepoprawnym i opóźnionym rozliczeniem,
  - metodę wszczynania procedur rozstrzygania sporów zgodnie z lit. f), oraz
  - informacje dotyczące praw konsumenta, włącznie z rozpatrywaniem skarg oraz wszystkimi informacjami, o których mowa w niniejszym punkcie, przekazywane w sposób wyraźny wraz z rozliczeniem lub na stronach internetowych przedsiębiorstw gazowych.

Warunki umów są uczciwe i znane z góry. W każdym przypadku informacje te powinny zostać dostarczone przed zawarciem lub potwierdzeniem umowy. W przypadku gdy umowy są zawierane przez pośredników, informacje dotyczące kwestii wymienionych w niniejszym punkcie dostarczane są także przed zawarciem umowy;

- b) otrzymanie stosownego zawiadomienia o każdym zamiarze wprowadzenia zmian do umowy oraz poinformowanie o prawie do odstąpienia od umowy po otrzymaniu zawiadomienia. Świadczący usługi powiadamiają bezpośrednio swoich odbiorców o wszelkich podwyżkach opłat, w przejrzysty i zrozumiały sposób i w odpowiednim czasie, nie później niż w ciągu jednego okresu rozliczeniowego po wejściu w życie podwyżki. Państwa członkowskie zapewniają odbiorcom swobodę odstąpienia od umów, jeżeli nie akceptują oni nowych warunków, o których zawiadomił ich dostawcą usług gazowych;
- c) otrzymywanie przejrzystych informacji o stosowanych cenach i taryfach oraz o standardowych warunkach dostępu do usług i korzystania z usług gazowych;
- d) otrzymywanie oferty szerokiego wyboru metod rozliczania płatności, które nie dyskryminują w nieuzasadniony sposób odbiorców. Systemy przedpłat są uczciwe i odpowiednio odzwierciedlają prawdopodobne zużycie. Wszelkie różnice w warunkach odzwierciedlają koszty ponoszone przez dostawcę w zależności od systemu płatności. Warunki ogólne muszą być uczciwe i przejrzyste. Muszą być przedstawione jasnym i zrozumiałym językiem i nie mogą zawierać pozaumownych barier dla korzystania z praw odbiorców, na przykład nadmiernej dokumentacji umów. Odbiorcy są chronieni przed nieuczciwymi lub wprowadzającymi w błąd metodami sprzedaży;
- e) niepobieranie opłaty przy zmianie dostawcy;
- f) korzystanie z przejrzystych, prostych i niedrogich procedur rozpatrywania skarg. W szczególności, wszyscy konsumenci mają prawo do dobrej jakości usługi oraz do rozpatrzenia skargi przez swojego dostawcę gazu. Takie pozasądowe procedury rozstrzygania sporów muszą umożliwiać sprawiedliwe i szybkie rozstrzygnięcie sporów, najlepiej w terminie trzech miesięcy, oraz obejmować, w uzasadnionych przypadkach, system zwrotu kosztów lub odszkodowań. W miarę możliwości powinny one być zgodne z zasadami określonymi w zaleceniu Komisji 98/257/WE z dnia 30 marca 1998 r. w sprawie zasad stosowanych przez jednostki odpowiedzialne za pozasądowe rozwiązywanie sporów konsumenckich ⁽³⁾;

⁽¹⁾ Dz.U. L 144 z 4.6.1997, s. 19.

⁽²⁾ Dz.U. L 95 z 21.4.1993, s. 29.

⁽³⁾ Dz.U. L 115 z 17.4.1998, s. 31.

- g) odbiorcom przyłączonym do systemu gazowego — poinformowanie o ich prawach do dostaw gazu ziemnego o określonej jakości, po uzasadnionych cenach, zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami krajowymi;
  - h) dostęp do swoich danych dotyczących zużycia, oraz możliwość, za wyraźną zgodą i nieodpłatnie, udzielenia dostępu do swoich danych pomiarowych każdemu zarejestrowanemu przedsiębiorstwu dostarczającemu gaz. Strona odpowiedzialna za zarządzanie danymi ma obowiązek przekazania tych danych temu przedsiębiorstwu. Państwa członkowskie określają format danych oraz procedurę udostępniania ich dostawcom i konsumentom. Konsumenta nie obciąża się żadnymi dodatkowymi kosztami tej usługi;
  - i) odpowiednią informację o rzeczywistym zużyciu i kosztach gazu z dostateczną częstotliwością, tak aby mogli dostosowywać swoje zużycie gazu. Informacje te podawane są w odpowiednich przedziałach czasowych uwzględniających możliwości posiadanych przez odbiorcę urządzeń pomiarowych. W należyty sposób uwzględnia się opłacalność takich środków. Konsumenta nie obciąża się żadnymi dodatkowymi kosztami tej usługi;
  - j) otrzymywanie ostatecznego bilansu zamknięcia konta w wyniku jakiegokolwiek zmiany dostawcy gazu nie później niż w terminie sześciu tygodni od chwili zmiany dostawcy.
2. Państwa członkowskie zapewniają wdrożenie inteligentnych systemów pomiarowych, które pozwolą na aktywne uczestnictwo konsumentów w rynku dostaw gazu. Wdrożenie tych systemów pomiarowych może być uzależnione od ekonomicznej oceny wszystkich długoterminowych kosztów i korzyści dla rynku oraz indywidualnego konsumenta lub od oceny, która forma inteligentnego pomiaru jest uzasadniona z ekonomicznego punktu widzenia i najbardziej opłacalna oraz w jakim czasie ich dystrybucja jest wykonalna.

Ocena taka odbywa się w terminie do dnia 3 września 2012 r.

Z zastrzeżeniem takiej oceny, państwa członkowskie lub jakikolwiek wyznaczony przez nie właściwy organ przygotowuje harmonogram wdrażania inteligentnych systemów pomiarowych.

Państwa członkowskie lub jakikolwiek wyznaczony przez nie właściwy organ zapewnia interoperacyjność tych systemów pomiarowych na swym terytorium i należyście uwzględnia stosowanie odpowiednich standardów i najlepszych praktyk oraz znaczenie rozwoju rynku wewnętrznego gazu ziemnego.

ZAŁĄCZNIK II

TABELA KORELACJI

Dyrektywa 2003/55/WE	Niniejsza dyrektywa
art. 1	art. 1
art. 2	art. 2
art. 3	art. 3
art. 4	art. 4
art. 5	art. 5
—	art. 6
—	art. 7
art. 6	art. 8
art. 9	art. 9
art. 7	art. 10
—	art. 11
art. 7	art. 12
art. 8	art. 13
—	art. 14
—	art. 15
art. 10	art. 16
—	art. 17
—	art. 18
—	art. 19
—	art. 20
—	art. 21
—	art. 22
—	art. 23
art. 11	art. 24
art. 12	art. 25
art. 13	art. 26
art. 14	art. 27
art. 15	art. 29
art. 16	art. 30
art. 17	art. 31
art. 18	art. 32
art. 19	art. 33
art. 20	art. 34
art. 21	art. 35
art. 22	art. 36
art. 23	art. 37
art. 24	art. 38
art. 25 ust. 1 (zdanie pierwsze i drugie)	art. 39
—	art. 40

Dyrektywa 2003/55/WE	Niniejsza dyrektywa
art. 25 (pozostała część)	art. 41
—	art. 42
—	art. 43
—	art. 44
—	art. 45
art. 26	art. 46
—	art. 47
art. 27	art. 48
art. 28	art. 49
art. 29	art. 50
art. 30	art. 51
art. 31	art. 52
art. 32	art. 53
art. 33	art. 54
art. 34	art. 55
art. 35	art. 56
załącznik A	załącznik I